

a vobis. Dies enim festos vestros et neomenias et circuncisiones repudiavi. Ego misi pueros meos prophetas ad vos: quos acceptos interfecistis: et lamias corpora eorum: quorum sanguinem requiram dicit dominus. Hec dicit dominus omnipotens. Domus vestra deserta est. Proiciam vos sicut veteris stipulam: et filii percreationem non facient: quoniam mandatum meum neglexerunt: et quod malum est coram me fecerunt. Tradam domus vestras populo venienti qui me non audientes credunt: quibus signa non ostendi faciet que preceperunt. Prophetas non viderunt: et memorabunt iniquitatem eorum. Testor populi venientis gratiam: cuius paruuli regunt cum leticia me non videntes oculis carnalibus: sed spiritu credentes qui dixi. Et nunc frater aspice que gloria: et vide populum venientem ab oriente: quibus dabo ducatum abraham ilac et iacob et osse et amos et michae et israhel et abdie et iohne et naum et abacur sophonie aggei zacharie et malachim qui angelus domini dicit dominus. Ego vocatus est. **H**eduxi populum istum de servitute: quibus mandata dedi per pueros meos prophetas quos audire noluerunt: sed irrita fecerunt mea verba. Mater qui eos generavit dicit illis. Ne filii: quia ego vidua sum et deserta. Educa vos cum leticia: et amisi vos cum luctu et tristitia. Quoniam peccastis coram domino deo vestro: et quod malum est coram me fecistis. Modo autem quid faciam vobis? Ego vidua sum et deserta. Ne filii: et petite a domino misericordiam. Ego autem te pater recte inuoco super misericordiam filiorum qui noluerunt testamentum meum seruare: ut des eis consolationem et misericordiam in direptionem: ne generatio eorum fiat. Dispergant in gentes nomina eorum: deleantur a terra: qui spreuerunt

sacramentum meum. Et tibi assue: qui abscondis iniquos penes te. Hec mala memorare quid fecerim zodomie et gomorre: quorum terra iacet in piceis glebis et aggeribus cinerum. Sic dabo eos qui me non audierunt: dicit dominus omnipotens. Hec dicit dominus ad eldram. Annuncia populo meo: quoniam dabo eis regnum iherusalem quod daturus eram israel. Et sumam michi gloriam illorum: et dabo eis tabernacula eterna que preparauimus illis. Signum vite erit illis: et odore vnguenti: et non laborabunt neque fatigabunt. Neque et accipietis. Rogate vobis dies paucos: ut immoretur. Nam paratum est vobis regnum. Vigilate. Testare celum et terram. Lotum enim malum et creauit hominem: quia uiuio ego dicit dominus. Mater amplectere filios tuos: educa illos cum leticia. Sicut colubis confirma pedes eorum: quoniam te elegi dicit dominus. Et resuscitabo mortuos de locis suis: et de monumentis educa illos: quoniam cognoui nomen meum in israel. Noli timere mater filios: quoniam te elegi dicit dominus. Mitam tibi adiutorum pueros meos: et iherusalem: ad quos duxi sanctificari et paravi tibi arbores duodecim: granatas varijs fructibus: et totidem fontes fluentes lac et mel: et montes immensos septem habentes rosam et lilium: in quibus gaudis implebo filios tuos. Viduam iustitiam: pupillum iudicium: egenam misericordiam: orphanum tuum: nudum vestimentum: et debilem curam: dandum in idem: noli: nuare manum: et rectum ad uisionem claritatis mee admittit. Benem et inueniem in terra muros tuos sua: mortuos ubi inuenies signans emenda sepulchrum: et dabo tibi primam unctionem in resurrectione mea. Paula et quiesce populus meus: quia uenit requies tua. Summe

bona nutri filios tuos: confirma pedes eorum. Seruos quos tibi dedi: nemo ex eis interiet. Ego enim eos requiram de numero tuo. Noli fatigare. Cum enim uenerit dies pressure et angustie alij plorent: et tristes erunt: tu autem hilaris et copiosa eris. Zelabitur gentes: et nil aduersus te poterit dicit dominus. Manus mee regent te: ne filii tui gehennam videant. Iocundare mater cum filiis tuis: quia ego te eripiam dicit dominus. Filios tuos dormientes memorare: quoniam ego eos educam de lateribus terre et misericordiam cum illis faciam: quoniam misericors sum dicit dominus omnipotens. Amplectere natos tuos usque dum uenio: et prestem illis misericordiam: quoniam reuerberat fontem mer: et gratia mea non deficiet. Ego eldram preceptum accepi a domino in monte oreb: ut irem ad israhel. Ad quos cum uenirem reprobauerunt me: et respuerunt mandatum domini. Ideoque uobis dico gentes: qui auditis et intelligitis. Expectate pastorem uerum: requiem eternitatis dabit vobis quoniam in proximo est ille qui in seculum sedet aduenire. Parati estote ad premia regni: quia lux perpetua lucebit vobis: per eternitatem temporis. Fugite umbram seculi huius. Accipite iocunditatem glorie vestre. Ego testor palam saluatorem meum: commendatum domini accipite et iocundamini: gratias agentes ei qui uos ad celestia regna uocauit. Surgite et stare: et uidete numerum signatorum et conuincit dominum. Qui se de umbram seculi transiit: splendidas tunicas a domino acceperunt. Recipe syon numerum tuum: et conuice candidatos tuos qui legem domini compleuerunt. Filios tuorum quos optabas plenus es numerus. Roga imperium domini: ut sanctificet populum tuum qui uocatus est ab unigenito. Ego eldram uidi in monte

syon urbem magnam quam numerare non potui: et omnes cunctis collaudabant dominum. Et in medio eorum erat iuuenis statura celsus eminentior omnibus illis: et singulis capitibus eorum imponebat coronas: et magis exaltabatur. Ego autem miraculo tenebar. Tunc interrogavi angelum: et dixi. Qui sunt hijs domine? Qui respondens dixit michi. Hijs sunt qui mortalem tunicam deposuerunt: et immortalem sumpserunt: et confessi sunt nomen dei. Modo coronantur et accipiunt palmas. Et dixi angelo. Ille inuenis quis est qui eis coronas imponit: et palmas in manus tradit? Et respondens dixit michi. Ipse est filius dei: quem in seculo confessi sunt. Ego autem magnificare eos reperi: qui fortiter per nomen domini steterunt. Tunc dixit michi angelus. Vade: annuncia populo meo gloria: et quanta mirabilia domini dei uidisti. **H**anno tricesimo ruine ciuitatis erant in babilone: et struitur sum super cubiculo meo recumbens. Et cogitationes mee ascendebant super cor meum: quoniam uidi desolationem syon: et abundantiam eorum qui habitabant in babilone. Et uentilatus est spiritus meus valde. Et reperi loqui ad altissimum uerba timorata. Et dixi. O dominator domine tu dixisti ab initio quando placasti terram et hoc solus: et imperasti populo: et dedisti adam corpus mortuum: sed et ipsum signatum manu tuam erat: et insufflasti in eum spiritum uitae: et factus est uiuus coram te: et induxisti eum in paradiso quem placauerat de terra tua: antequam terra adueneret. Et hunc mandasti diligere uiam tuam: et preceperunt eam: et statim instituiti in eum mortem: et in nationibus eius: et nate sunt gentes et tribus et populi et cogitationes quas non est numerus. Et ambulauit

unaqueq; gens i voluntate sua: i mi-
ra agebant cora te: et spernebat prece-
pta tua. Iteru aut in tepore induxisti
diluuii sup inhabitates seculu: i per-
didisti eos. Et factu est in unoquoq; e-
orum sicut ade mori: sic hys diluuii.
Dereliquisti aut unum ex hys noe cu
domo sua: i ex eo iusti omnes. Et fa-
ctum e cum cepissent multiplicari q ha-
bitabant sup terra: i multiplicauerunt
filios et ppos: i geres multas: et repe-
runt iterato impietatem facere plus q
priores. Et factu est cu iniquitate face-
rent cora te: elegisti tibi vir ex hys cui
nomen erat abraham. Et dilexisti eu:
et demonstrasti ei soli voluntate tuam.
Et disposuisti ei testamentu eternu: et
dixisti ei ut non unq; derelinqueres se-
men eius. Et dedisti ei ysaac: et ysaac
dedisti iacob: et elau. Et segregasti ti-
bi iacob: elau aut separasti. Et factus
est iacob i multitudinem magna. Et fa-
ctum est cu educeres semine ei ex egipto:
adduxisti sup monte syna. Et indina-
sti celos: i statuisti terra: et commouisti
orbem: i tremere fecisti abissos: et con-
turbasti seculu: et transie gloria tua
ponas quatuor ignis et terremotus:
et spiritus: et gelu: ut dares semini ia-
cob legem: i generationi isrl diligenti-
am. Et non abstulisti ab eis cor mali-
gnu: ut faceret leg tua i eis secundum.
Cor eni malignu bainlas primus a-
dam transgressus et vidit: sed i omnes
qui de eo nati sunt. Et facta e perma-
nens infirmitas i leg cum corde popu-
li cum malignitate radinis: i discessit
quod bonu est: i mansit malignu. Et
transierunt tempora i finis sue anni:
et suscitasti tibi seru nomine dauid:
et dixisti ei edificare ciuitate nois tui:
et offere ibi i radē thys et oblationes.

Et factum est hor anis multis: i deli-
querunt qui habitabant ciuitate i omni-
bus facientes sicut fecit adam et omnes
generationes eius. Verebant eni i ipi
corde maligno. Et tradidisti ciuitate
tua in manibus inimicor tuor. Nun-
quid meliora faciunt qui habitant ba-
bilonē? Et propter hoc dñabit syon.
Factu e tu visissem huc: i visissem im-
pietates quas non est numerus et de-
linquentes multos: vidit aia mea hoc
tricesimo ano: i recessit cor meū: quon-
ia vidi quomodo sustines eos pecc-
tes et pepercisti impi agentibus: i pbi-
disti popu tuu i conseruasti inimicos
tuos: i non significasti. Nichil memi-
ni quomodo debeat derelinqui via hec.
Nunquid meliora facit babilon q sy-
on: aut alia gens cognouit te preter
israhel? Aut que tibi crediderunt te-
stamentis tuis sicut iacob: Quorum
merces no copauit: neq; labor fructi-
ficauit. Pertransiēs eni pertransiui in
gentibus: i vidi abundantes eas: i non
memorantes mādator tuor. Nunc ergo
pōdera in statere nras iniquitates et e-
orum q habitabāt in seculo: i non in-
uenietur nomen tuu nisi in israhel. Aut
quando no peccauerūt in aspectu tuo
qui habitāt terram: aut que gens sic
obseruauit mādaca tua? Hos quidē
per nomina inuenies seruasse man-
data tua: geres aut no inuenies. **iii**

Quod respondit ad me angelus q mis-
sus est ad me cui nomen huius:
et dixit michi. Recedes recessit cor tuu
in seculo hoc: i comprehendere cogitas
viā altissimi. Et dixi. Ite domine
me. Et respondit michi et dixit. Tres
vias missus sum ostendere tibi: et tres
similitudines pponere cora te: de qui-
bus michi si renunciaueris unam ex

hys: et ego tibi demonstabo viā quā
delideras videre: i docebo te unde sit cor
malignu. Et dixi. Loquere dñe meus.
Et dixit ad me. Vade pōdera michi
ignis pōdus: aut mensura michi fla-
tum venti: aut reuoca michi die que
preterijt. Et respondi et dixi. Quis na-
torum poterit facere ut me interroges
de hys? Et dixit ad me. Si essem in-
terrogas te: dices: quāte habitationes
sunt i corde maris: aut quāte vine sūt
in principio abissi: aut quāte vine sūt
sup firmamentu: aut qui sunt repositus
paradi: dices michi foras illis: i abissi
sum no descendit: neq; i infernu adhuc:
neq; in celum nunquā ascendit. Nunc
autē non interrogaui te nisi de igne i
vento: et die per quem transisti: i a qui-
bus separari no potes: i no respondisti
michi de eis. Et dixit michi. Tu q tua
sunt: tecum coadulescā no potes co-
gnoscere. Et quomodo poterit ras tu-
um capere altissimi viā: i iam repositus
corrupto seculo intelligere corruptio-
nem eidentē in facie mea? Et dixi illi.
Melius erat nos no esse q adhuc vi-
uentes vivere in impietatibus i pati: et
non intelligere legi de qua re. Et respo-
dit ad me et dixit. Proficiscens profe-
sus sum ad siluā lignor campi: i co-
gitaui ut cogitationē: et dixerūt. Ve-
nite et ramus i faciam? ad mare bel-
lumi: ut recedat cora nobis: i faciam?
nobis alias siluas. Et similiter flud?
maris: i ipi cogitaui ut cogitationē
et dixerūt. Venite ascendentes: debelle-
mus siluas capi: ut ibi alimur?
nobis incipis alia regionē. Et factu
est cogitatio silue in vanu. Venit enim
ignis: i consumpsit eā. Similiter et co-
gitatus fludui maris. Sicut eni are-
na: i prohibuit eos. Si eni esses iude

hys: quē inciperes iustificare aut quē
condannare? Et respondi i dixi. Vnq;
vanam cogitationē cogitaui. Ter-
ra enim data ē silue: i mari locus: po-
tere fludus suos. Et respondit ad me:
et dixit. Bene tu iudicasti. Et quare
non iudicasti abimetipis? Quādo mo-
dum eni terra silue data ē: i mare flu-
dibus suis: sic qui sup terram inhabi-
tant q sūt sup terrā intelligere solum-
modo possunt: i qui sup celos q sup
altitudinem celor. Et respondi et dixi.
Depro: te dñe: ut michi det sensus in-
telligendi. Non eni volui interrogare
de superioribus tuis: sed de hys que per-
transiunt per nos quotidie: propter
quid israhel datus i opprobriu genti-
bus quē dilexisti popu: datus ē tribu-
bus impiis: i leg patu nostror i inter-
itum deducta ē: i dispositiones scripture
nulsq; sunt: i pertransiunt de seculo ut
locuste: et vita nra stupor: i pauor: et
nec digni sumus misericordiam consequi.
Sed quid faciet nomini suo quod in-
uocatu est sup nos? Et de hys interro-
gaui: i respondit ad me i dixit. Si
fueris plurimu securus: frequenter mi-
raberis. Quonia festinās festinat se-
culu pertransire: i no capit portare que i
futuris temporibus iustis repromissa
sunt: qm plenu iniusticia ē seculu hoc
et infirmitatibus. De quibus autem in-
terrogas dicam. Seminatū ē eni ma-
lum: i necdū vult destrudio ipsius. Si
ergo no inuolu fuerit qd seminatū est
et discesserit locus ubi seminatum est
malu: no veniet ubi seminatū ē bonu.
Quonia graminu seminis mali semi-
natum est i corde adam ab initio: et
quantum impietatis generauit usq;
nūc: i generat usq; cum veniat are-
a. Estima autē apud te graminu mali

feminis quantum secundum impietatis
generavit: quando seminare fuerit spire
quarum non est numerus. Et magna area
incipiet facere. Et respondit et dixit. Quo-
et quando hec? Quare modici et mali
anni nostri? Et respondit ad me: et dixit
michi. Non festines tu super altissimum.
Tu enim festinas inaniter esse super ipsum.
Nam recessus tuus multus. Nonne de
hys interrogaverunt anime iustorum in
promptuariis suis dicentes: usquequo
spiro sic: et quando veniet fides? acce-
redis nostre? Et respondit ad ea iere-
mias archangelus et dixit. Quando im-
pletus fuerit numerus feminum nobis:
quoniam in terra poterat fecerit et mensu-
ra mensuravit tempora: et numero nu-
meravit tempora: et non commovuit nec
recreavit usque dum impleat predicta men-
sura. Et respondit et dixit. O dominator domus:
sed et nos omnes pleni sumus impie-
te. Et ne forte propter nos non imple-
antur iustorum acce: propter peccata in-
habitantium super terram. Et respondit ad
me: et dixit. Vade et interroga pregnantem:
si quando impleverit novae mentes suos
adhuc poterit parere? et retinere partum
in semetipsa. Et dixit. Non potest dominus.
Et dixit ad me. In inferno promptu-
aria asarum: matrici assimilata sunt.
Quoadmodum enim illa festinat quod parit
effugere necessitate partus: sic et hec fe-
stinat reddere ea quod commendata sunt.
Ab initio tibi demonstrabit de hys quod
concupiscentis videre. Et respondit et dixit.
Si inveni gratiam ante oculos tuos: et
si possibile est et si propitius sum: demon-
stra michi si plus quam prout sit habet
venire: aut plura praestiterit supra quam
fuerit. Quid praestiterit scire: quod ante
fuit sit ignoro. Et dixit ad me. Sta
super delectatam partem: et demonstraabo

tibi interpretationem similitudinis. Et
facti et vidi: et ecce fornax ardens transi-
it coram me. Et factum est cum transiret flamma:
vidi et ecce superavit fumus. Post
hec transiit coram me nubes plena aqua:
et immisit pluviam impetu multa. Et
cum transisset impetus pluviae: superave-
nit in ea gutta. Et dixit ad me. La-
geta tibi. Sicut crevit pluvia apertus
est gutta et ignis est fumus: sic super abun-
davit quod transiit mensura. Superave-
runt autem gutta et fumus. Et oravi et
dixi. Putas virgo usque in diebus illis?
Et quis erit in diebus illis? Respondit
ad me et dixit. De signis de quibus
me interrogas et parte possum tibi
dicere: de vita autem tua non sum
nullus dicere tibi: sed nescio. **V.**

De signis autem ecce dies veniet: in
quibus apprehendent qui inhabitant
terram incensum multum: et abscondetur ver-
tatis via: et sterilis erit a fide regio: et
multiplicabitur iusticia super hanc quam
ipse tu vides: et super quam audisti olim:
et erit imposito vestigio quod nunc vides
regitare regione: et videbitur ea deserta.
Si autem tibi dederit altissimus vivere
videbis post terram cubam: et relucet
subito sol nodum: et luna ter: et dicitur de
ligno sanguis stillabit: et lapis dabit
vocem suam: et populi commovebuntur: et re-
gnabit quod non sperat quod inhabitant
super terram: et volatilis commigra-
tionem faciet: et mare sodomiticum pulvis
revertetur: et dabit vocem nodum quam non
noverat multi. Omnes autem audient
vocem eius. Et tunc fiet plura multa:
et ignis frequenter remittetur: et bestiae
agrestes transmigrabunt: et mulieres
mentruare perient menses: et in dul-
cibus aquis salte inveniuntur: et a-
mici omnes in semetipsos repugnabunt:

et abscondet tunc sensus et intellectus
separabit in promptuarii sui: et que-
retur a multis: et non inveniatur: et
multiplicabit iniusticia: et incontinentia
super terram. Et interrogabit regio proxi-
mam suam: et dicit. Numquid per te praestitit
iusticia iustis facies? Et hoc negabit.
Et erit in illo tempore: et sperabunt homi-
nes et non impetabunt: laborabunt: et
non dirigent viam eorum. Hec signa dicere
tibi permisum est michi. Et si oraveris
iterum et ploraveris sicut et nunc: et ie-
iunaveris septem diebus: audies itera-
to horum maiora. Et vigilavi: et cor-
pus meum horruit valde: et anima me-
a laboravit ut deficeret. Et tenuit me
qui venit angelus et loquebatur in me:
et confortavit me: et statuit me super pe-
des. Et factum est in nocte secunda: et venit
ad me salathiel dux populi: et dixit mi-
chi. Vbi eras? Et quare unctus tuus
mistic? Aut nescis quoniam tibi creditur
est israel in regione transmigrationis
eorum? Et surge ergo et gusta panem: et non
derelinquas nos sicut pastor gregem
suum in manibus luporum malignorum.
Et dixit ei. Vade a me: et non appropies
ad me. Et audiuit ut dixi: et recessit a
me. Et ego ieiunavi diebus septem ulu-
lans et plorans: sicut michi manda-
vit vriel angelus. Et factum est post
dies septem: et iterum cogitationes cor-
dis mei moleste erant michi valde. Et
resumpsi animam meam spiritu intelle-
ctus: et iterum cepi loqui coram altissimo
sermone. Et dixi. Dominator domus et
omni filia terre: et quod omnibus arboribus
eius elegisti vineam unam: et quod omni ter-
ra orbis elegisti tibi foveam unam: et quod o-
mnibus floribus orbis elegisti tibi li-
lum unum: et quod omnibus abissi maris
repleti tibi rivum unum: et quod omnibus

edificatis civitatibus sanctificasti tibi
metipsum syon: et quod omnibus creatis vo-
lucilibus nominasti tibi columbam
unam: et quod omnibus plasmatis pecori-
bus providisti tibi ovem unam: et quod o-
mnibus multiplicationis populi acquisi-
visti tibi populum unum: et ab omnibus pro-
batam legem donasti huic quem deside-
rasti populo. Et nunc domine ut quid tradi-
disti unum pluribus? Et parasti super
unam radicem alias: et dispersisti uni-
um tuum in multis. Et conculcaverunt
eum qui contradicebat sponsonibus tu-
is: quique tuis testamentis non credebatur.
Et si odians odisti populum tuum: tuis ma-
nibus debet castigari. Et factum est cum
locutus essem sermones: et nullus est
angelus ad me qui ante venerat ad
me praeter noctem: et dixit michi. Audi
me et instruam te: et incende michi et
adiciam coram te. Et dixi. Loquere domine
meus. Et dixit ad me. Valde tu in re-
cessu mentis factus es pro israel. An-
plus dilexisti eum: quam qui eum fecit? Et
dixi ad eum. Non domine: sed dolens locu-
tus sum. Torquent enim me renes mei
per omnem horam querunt apprehendere
semitam altissimi: et investigare partem
iudicii eius. Et dixit ad me. Non po-
tes. Et dixi. Quare domine? Ad quid
nasebar: aut quare non fiebat matris
matris mee michi sepulcrum: ut non vi-
derem laborem iacob: et defatigationem ge-
neris israel? Et dixit ad me. Summe-
ra michi quod necdum venerat: et collige mi-
chi dispersas guttas. Et revivida mi-
chi aridos flores: et apri michi clausa
promptuaria: et producat michi inclu-
sos in eis flatus. Demonstra michi
vocis ymaginem: et tunc ostendam tibi
laborem quem rogas videre. Et dixi. Do-
minator domus: quis enim est qui potest

hec scire. nisi qui cum hominibus habitati-
onem non habet. Ego autem insipiens. et
quomodo potero dicere de hijs quibus
me interrogasti. Et dixit ad me. Quo-
modo non potes facere unum de hijs que
dida sunt. sic non poteris inuenire iu-
dicium meum. aut in fine caritatis quam
populo promisi. Et dixi. Sed ecce do-
mine. tu ipse es hijs que in fine sunt. Et
quid facient que ante me fuerunt. aut nos
aut hijs qui post nos. Et dixit ad me.
Corone assimulabo iudicium meum. Si-
cut non nouissimorum tarditas. sic nec
priorum velocitas. Et respondi et dixi. Nec
poteris facere eos que facti sunt. et que futu-
ri sunt in unum. ut celerius iudi-
cium tuum ostendas. Et respondit ad
me. et dixit. Non potest festinare crea-
tura super creatoris. nec sustinere seculum
eos qui in eo creati sunt in unum. Et
dixi. Quomodo dixisti seruo tuo quo-
niam uiuificas uiuificasti a te creatam
creaturam in unum. et sustinebat creatura.
poterit. et nunc portare presentes in unum.
Et dixit ad me. Interroga matrem
mulieris. et dices ad eam. Et si paris.
quare per tempus. Roga ergo eam. ut
det decem in unum. Et dixi. Non utique
poterit. sed secundum tempus. Et dixit ad
me. Et ego dedi matrem terre hijs qui
seminati sunt super eam per tempus. Quod ad-
modum enim infans non parit ea que se-
num sunt. sic ego disposui a me crea-
tum seculum. Et interrogavi et dixi. cum
iam dederis michi uiam. loquar coram
te. Nam mater uera de qua dixisti mi-
chi. adhuc inuenis est. iam senectuti
appropinquat. Et respondit ad me.
et dixit. Interroga eam que parit. et dicet
tibi. Dices enim ei. Quare quos peperit
nunc non sunt similes hijs qui ante
te. si minores natura. Et dicit tibi et

ipsa. Alij sunt qui in inuenture uirtutis
nati sunt. et alij qui sub tempore sen-
tutis deficere matris sunt nati. Con-
sidera ergo. et tu quoniam minori statu-
ra es. pre hijs qui ante uos. et qui
post uos minori quam uos. quasi iam
senescentes creature et fortitudinem in-
uenturis pretereuntes. Et dixi. Roga
domine si inueni gratiam ante o-
culos tuos. demonstra seruo tuo per
quem uisites creaturam tuam. **U**
Et dixit ad me. Inicio tibi o-
bis. et antequam starent reges seculi.
et antequam spirarent conuentiones uen-
torum. et antequam sonarent uoces toni-
truum. et antequam splenderent nitores con-
rulationum. et antequam firmarent funda-
menta paradisi. antequam uiderent decori
flores. et antequam confirmarentur mote
uirtutes. antequam colligerent innumera-
biles militie angelorum. et antequam reco-
lerentur altitudines aeris. et antequam no-
minarentur mensure firmamentorum. et
antequam extenderentur cuncti in syon. et an-
tequam inuestigarentur plenitudo animi. et an-
tequam abaluerentur eos qui nunc peccant
ad inuentiones. et designati essent qui
fidem thesaurizauerunt. tunc cogitavi et
facta sunt per me solus. et non per alium.
finis per me. et non per alium. Et respondi
et dixi. Que erit separatio temporum.
Aut quando prioris finis. et sequentis
initium. Et dixit ad me. Ab abraam
usque ad ysaac quando nati sunt ab
eo iacob. et elau. manus iacob tenebat
ab initio calcaneum elau. finis tunc hu-
ius seculi elau. et principium sequentis ia-
cob. hominis manus inter calcaneum et
manum. Aliud uoli querere elera. Et
 respondi et dixi. O dominator die. si inue-
ni gratiam ante oculos tuos. oro ut de-
monstres seruo tuo finem signorum tuorum.

quorum partem michi demonstraui node
precedere. Et respondit. et dixit ad me.
Surge super pedes tuos. et audi uocem
plenissimam sonituum. Et erit sicut com-
motio. nec commouebit locus in quo
stas super eum. Ideo cum loquitur tu non
repanteas. quoniam de fine uerbum. et
fundamentum terre intelligit. quoniam de ipsis
seculo transiit et commouebit. Scit
enim quoniam finem eorum oportet com-
mutari. Et factum est cum audissem sursum
super pedes meos. et audiui. et ecce uox
loquens. et sonus eius sicut sonus a-
quarum multarum. Et dixit. Ecce dies ue-
niunt. et erit quando appropinquare
incipiant ut uisitent habitantes in terra.
et quando inquirere incipiant ab eis qui
inuisite nocuerunt iniusticia sua. et quan-
do suppleta fuerit humilitas syon. et cum
suppleta fuerit seculum quod incipit prean-
sire. hec signa faciam. Libri aperientur
ante faciem firmamenti. et omnes uidebunt
simul. et annuli infantes loquentur
uocibus suis. et pregnantes immaturos
parient infantes cum. et quatuor mensi-
um. et uiuent et suscitabunt. Et subito
apparebunt saninata loca non semina-
ta. et plena promptuaria subito inue-
nientur uacua. et tuba canet cum sono.
quam cum omnes audierint subito repaue-
scunt. Et erit. in illo tempore debellabunt
amici amicos. ut inimici. et repauescet
terra cum hijs. Et uene fontium stabunt.
et non decurret in horis tabus. Et erit.
omnes qui delictus fuerit re omnibus
istis quibus dixi tibi. ipse saluabitur. et
uidebit salutem meam. et finem seculi ve-
sti. Et uidebit que ceperunt sunt homines
qui morte non gustauerunt a nativita-
te sua. et mutabitur cor inhabitantium. et
conuertentur in sensum alium. Delebit enim
malitiam regnauerunt dolus. florebit

autem fides. et vincet corruptela. et osten-
detur ueritas que sine seculo fuit diebus
tandis. Et factum est cum loqueretur mi-
chi. et ecce paulatim intuebar super eum
ante quem stabant. et dixit ad me. hec. Ve-
ni ubi ostendere tempus uenture noctis.
Si ergo iterum rogaueris. et iterum ieiun-
aueris septem diebus. iterum tibi remun-
ciabo horum maiora per diem quam audiui.
Audita est enim uox tua apud altissi-
mum. Vidit enim fortis directionem tuam.
et prouidit pudicitiam quam a iuuentute
tua habuisti. et propter hoc misit me
demonstrare tibi hec omnia. et dicere tibi.
Confide. et noli timere. et noli festinare
tu peribis temporibus cogitare uana.
ut non pereres a nouissimis temporibus.
Et factum est post hec. et fleui iterum. et simi-
liter ieiunavi septem diebus. ut suppleam
tres ebdomadas que didi sunt michi.
Et factum est in octaua node. et cor meum
turbabat iterato in me. et cepi loqui co-
ram altissimo. Inflammas enim spi-
ritus meus valde. et anima mea auxi-
abatur. et dixi. O domine loquens locu-
tus es ab initio creature in primo die
dicens. Erat relus et terra. et nullum uerbum
opus perfectum. Et erat tunc spiritus. et te-
nebre circumferebant et silentium. Sonus
uocis hominis non dum erat abs te. Tunc
dixisti de thesauris tuis profertur lumen
luminosum. quo appareat opus tuum.
Et die secundo creasti spiritum firmamenti.
et implesti ei uerididit et diuisionem
faceret inter aquas. ut pars quedam sursum
recederet pars uero deorsum maneret.
Et tertia die imperasti aquis congre-
gari. et septima parte terre. sed uero par-
tes locasti et deuasti. ut ex hijs sint co-
ram te ministraria seminata a deo et
cultu. Verbum enim tuum procreuit. et opus
statim fiebat. Procreuit enim subito

fecit? multitudinis immensus: et cō-
piscencie gustus multiformes: et flo-
res colore immutabili: et odores odo-
ramenti inuestigabiles. Et die tertia
hec facta sunt. Quarta autē die impe-
rasti fieri solis splendore: lune lumen:
stellarū dispositionē: et imperasti eis
ut deseruirent futuro plasmato homi-
ni. Quinto autē die dixisti septime par-
ti ubi erat aqua congregata ut procre-
aret animalia: et volatilia et pisces: et
ita fiebat. Aqua muta: et sine anima
que de nutu iubebant animalia facie-
bat: ut et hęc mirabilia tua nationes
enarrent. Et tunc cōseruasti duas ani-
mas: nomen uni vocasti enoch: et no-
men secūde vocasti leuiathan: et sepa-
rasti ea ab alterutro. Non enī poterat
septima pars ubi erat aqua cōgrega-
ta capere ea. Et dedisti enoch unā par-
tem que siccata est tertia die ut habiter
in ea: ubi sūt mōtes mille. Leuiathan
autē dedisti septimā partem humidā:
et seruasti eā ut fiat i deuoratione q̄bz
vis et quādo vis. Sexto autē die impe-
rasti terre ut crearet corā te iumenta et
bestias et reptilia: et super hys adam-
que cōstitisti ducem sup omibz factis
que fecisti: et ex eo educimur nos omēs
quetq̄ elegisti p̄p̄m. Hęc autē omnia
dixi corā te domine quia propter nos
creasti sedm. Residuas autē gentes ab
adam natas dixisti eas nil esse: et quo-
niam saline assimilatae sunt: et quasi
p̄llicidū de vase simulasti abundan-
tiam corū. Et nūc dñe ecce iste gentes
que i nichilū deputate sunt reperit do-
minari nri: et deuorare: nos autē p̄p̄m
tuus que vocasti p̄mogenitū. v̄m̄ge-
nitum emulatoreū tuū tradidisti sumus
in manibz eorū. Et si propter nos crea-
tum est seculū: quare non hereditatem

possidem? tū seculo? Vique quo hęc? **U**
Et factū est cum finissem loqui ve-
ba hęc: missus ē ad me angelus
q̄ missus fuerat ad me primis nocti-
bus: et dixit ad me. Surge edra: et
audi sermones quos veni loqui ad te.
Et dixi. Loquere deus meus. Et dixit
ad me. Mare positū est in spaciolo
loco ut esset altum et immensum: et
autē ei introitus i angusto loco pos-
tus: ut esset similis fluminibus. Quia
enī volens voluerit ingredi mare: et vi-
dere eum vel dominari eius: si nō trans-
ierit angustum in latitudinē venire
quomodo poterit? Hęc aliud. Quia
est edificata: et posita in loco cōpedit:
ē autē plena omnī bono. Introit
eius angustus: et in p̄cipiti positus: ut
esset a degetis quide ignis. a finitibus
aqua alta: semita autē est una sola in-
ter eos posita: hęc ē inter ignē et aquā:
ut non rapiat semita nisi solimmo-
do vestigiū hominis. Si autē dabitur
cūitas homini in hereditatē: si nūq̄
ātepositū p̄clm p̄transierit: quomo-
do accipiat hereditatē suā? Et dixi.
Sic dñe. Et dixit ad me. Sic est: et
pars. Propter eos enī feci seculum: et
quādo cōspēxeris ē adam cōtūtionē
meas: iudicatū ē quod factū ē. Et facti
sunt introitus huius seculi angusti et
dolentes: et laboriosi: pauci autē: et mali
et periculosi: pleni: et labore magno op-
ere fult: nam maioris seculi introitus
spacioli: et securi: et faciles immortali-
tatis secundum. Si ergo nō ingrediētes
ingressi fuerūt: qui vident angustā et
vana hęc: nō poterunt recipere que sunt
reposita. Nūc ergo tu quare cōturbas
cum sis corruptibilis: et quid mo-
ueris tu cum sis mortalis? Et quare
nō accepisti in corde tuo qd futurum:

sed qd in presenti? Respondi et dixi. Do-
minator dñe: ecce disposuisti lege tua:
quoniam isti hereditabūt hęc. Impi
autē p̄bunt iusti autē ferent angustā
spaciōs spaciōs. Qui enī impie p̄esse-
runt: et angustā passi sunt: et spaciōs
nō videbūt. Et dixit ad me. Non est
indeq̄ sup deū: neq̄ intelligēs sup altis-
simū. Perat enī multi p̄p̄m: quia
negligit que āteposita ē dei leg. Num-
dans enī mūdauit deus veniensibus:
quādo uenerūt: quid facientes uiuerent
et quid obsequantes nō punirent. Hys
autē nō sunt p̄p̄m: et cōtadixerūt ei:
et cōstituerūt sibi cogitamenta uanitat-
is: et p̄posuerunt sibi circūuersiones
delictorū: et sup̄p̄erūt altissimū non
esse: et uias eius nō cognouerūt: et le-
gem eius sp̄ruerunt: et p̄p̄siones eius
abnegauerūt: et in legitimis eius fidē
nō habuerūt: et op̄ra eius nō p̄fecer-
ūt. Propter hęc edra uacua uacuis:
et plena plenis. Ecce tempus uenit: et
erit quando uenit signa que p̄dixi
tibi. Et apparebit sp̄s: et apparebūt
ostendet que nūc subducit terra: et oīs
qui liberatus ē de p̄ditiis malis ipse
uidebit mirabilia mea. Reuelabit enī
fili? meus ihesus cum hys q̄ cū eo sūt
et iocundabunt q̄ relictū sunt i annis
quadringentis. Et erit post annos
hys et moriet fili? me? cūctus: et omēs
q̄ sp̄ramētū habent homines: et con-
uerteret sedm in antiquū silentiū die-
bus septē sicut i prioribz iudicijs. Ita
ut nemo delinquat et erit post dies se-
ptem: et recabit qd nō dū uigilat se-
culum: et morietur corruptū. Et terra
reddet que in ea domiunt: et puluis q̄
in eo silentio habitant: et promptuari-
a reddet que eis cōmendate sunt anime.
Et reuelabitur altissimus super sedm

iudicij: et p̄transibūt miserie: et longa-
nimitas cōgregabit. Iudiciū autem
solū remanebit: ueritas stabit: et fides
conualecet. Et opus subsequetur. et
merces ostendet: et iusticie uigilabūt:
et iniusticie nō dñabuntur. Et dixi.
Prim⁹ abrahā propter sodomitas
orauit et moyses pro p̄p̄m qui in de-
seto peccauerūt: et qui post eū p̄p̄m in
diebz archaz et samuelis et dauid pro
cōtadione: et salomon pro rīs qui re-
nerunt in sandione: et helias pro hys
qui pluuia acceperunt: et pro mortuo
ut uiuēt: et ezechias pro p̄p̄m in diebz
semmacheribz: et multi pro multis. Si
ergo modo quando corruptibile inre-
uit: et iniusticia multiplicata ē: et graue-
runt iusti pro impijs: quare et nūc sic
nō erit? Et respondit ad me et dixit.
Presens sedm nō est finis: gloria in
eo frequens manet: propter hoc ora-
uerunt pro inualidis. Dies enī iudi-
cij erit finis temporis hui⁹: et incipit
reporis future immortalitatis: i quo
p̄transiuit corruptela soluta ē in tem-
porantia ablata ē incredulitas: creuit
aut iusticia ora ē ueritas. Tunc enim
nemo poterit saluare eū qui peccat: ne-
q̄ dimergere qui uincit. Et respondi et
dixi. Hic sermo meus p̄m⁹ et nouissi-
mus: qm̄ melius erat nō dare rectam
adam: uel cū iā dedisset rectare eū. ut
non peccaret. Quid enī prodest omibz
in presenti uiuere in casticia: et mortu-
os sperare punitionē. Quid quid feci-
sti adam. Si enī tu peccasti nō est fact⁹
solus tuus casus: sed et noster qui ex
te aduenimus. Quid enī prodest nobis
his si p̄missum est nobis immortale
tempus: nos autē mortalia op̄ra egis-
mus? Et quoniam p̄dicta est nobis p̄-
emiss spes: nos uero pessime uani

facti sumus. Et quoniam reposita sunt nobis habitacula sanitatis et securitatis: nos vero male conuersati sumus. Et quoniam reposita gloria altissimi protegere eos qui tarde conuersati sunt: nos autem pessimis vijs ambulauimus. Et quoniam ostendit paradisus cuius feudus incorruptus pseruat in quo est securitas et merceda: nos vero non ingrediemur. In ingratas enim locis conuersati sumus. Et qui super stellas fulgebunt facies eorum: qui abstinentiam habuerunt: non tunc autem facies super tenebras nigre. Non enim cogitauimus uineta: quando iniquitate faciebamus: tunc incipimus post mortem pati. Et respondit et dixit. Hoc est cogitamentum certaminis quod certabit qui super terram natus est homo: ut si uidus fuerit pariat quod dixisti. Si autem uicerit recipiet quod dico: quoniam hec est uia: quam moyses dixit cum uideret ad populum dicens. Elige tibi uitam ut uiuas. Non crediderunt autem ei: sed nec post eum perieris. Sed nec michi qui locutus sum ad eos: quoniam non esset tristitia in pditione eorum: sicut futurum est gaudium super eos quibus pluuia est salus. Et respondit et dixit. Scio domine quoniam uocatus es altissimus misericors in eo misereatur hijs qui nondum in seculo aduenerunt: et tunc misereatur illis qui conuersionem faciunt in lege eius: et longanimitas est quoniam longanimitate prestat hijs qui peccauerunt quasi suis operibus: et munus est quoniam quidem donare uult pro religiosis: et multe misericordie: quoniam multiplicat magis misericordias hijs qui precescunt sunt: et qui preterierunt: et qui futuri sunt. Si enim non multiplicauerit misericordias suas non uincitabit seculum cum hijs qui inperditabatur in eo. Et donat: quoniam si non donauerit de bonitate

sua: ut alleuentur hijs qui iniquitate fecerunt de suis iniquitatibus: non poterit decies millesima pars uiuificari hominum. Et iudex si non ignorauerit hijs qui curati sunt uerbo eius: et deleuit multitudinem conuersionum: non fortassis derelinquerentur innumerabili multitudinem nisi pauci ualde. **U**nde respondit ad me: et dixit. Hoc fecit altissimus propter multos: futurum autem propter paucos. Dixit autem coram te similitudinem scilicet. Quomodo autem interrogabis terram et dicet tibi: quoniam dabit terram multam magis unde facit fidele: paruus autem puluerem unde aurum fit: sicut et ad presentis seculi. Multi enim quidem creati sunt: pauci autem saluabuntur. Et respondit et dixit. Absorbe ergo anima sensum et deuorat quod sapit. Conueniunt enim obaudire: et prophetas uolens. Nec enim tibi est datus spiritus: nisi solummodo uiuere. Et domine: si non permittes seruo tuo ut oramus coram te: et des nobis seminem cordi et sensui culturam unde fructus fiat: unde uiuere possit omnis corruptus qui portabit locum hominis. Solus enim es: et una plasmatio nos sumus manu tuam: sicut locutus es. Et quomodo nunc in matre plasmatus est corpus et prestat membra: conuocat in ignem et aqua tua creatio: et nouem mensibus parit tua plasmatio tua creatura que in ea creata est: ipsi autem quod seruat et quod seruat uita: quod seruabunt: seruataque: quandoque iterum reddet matrem que in ea creauerit. Imperasti enim et ipsis membris tunc in matris pberet lac fructum mamillarum: ut nutriet id quod plasmatum est usque in tempus aliquod: et postea disponas eum tue misericordie. Enutruisti enim tua misericordia: et creidisti eum in lege tua: et corripuisti

eum tuo intellectu: et mortificabis eum ut tua creatura: et uiuificabis eum ut tuum opus. Si ergo pideris eum qui tantis laboribus plasmatus est: tuum nullum facile est ordinari ut et id quod fiebat seruaretur. Et nunc domine dicam: de omni homine tu magis scis: de populo autem tuo ob quem doleo et de hereditate tua propter quam lugeo: et propter istud propter quem tristis sum: et de iacob propter quem doleo: ideo incipiam orare coram te pro me et pro eis: quoniam uideo lapsus nostros qui inhabitamus terram. Sed audiui reuerentiam iudicis qui futurus est. Ideo audi uocem meam: et intellige sermonem meum: loquar coram te. Inueni uerborum elat: priusque assumeretur. Et dixit. Domine qui inhabitas seculum: cuius oculi eleuati in superna et aere: et cuius thronus inestimabilis et gloria incomprehensibilis: cuius altitudo regit angelorum tremore: quod seruato in uento et igni conuerteris: cuius uerbum uerum et dicta pseruantia: cuius nullus fortis et dispositio terribilis: cuius aspectus arefacit abissos: et indignatio tabesce re facit montes: et ueritas testificat. Et audi orationem seruorum tuorum: et auribus percipe precationem figmentum tuum. Dum enim uiuo loquar: dum sapio respondebo. Ne respicias populum tuum delicta: sed qui tibi in ueritate seruiunt. Nec intendas impia gentium studia: sed qui tua testimonio cum doloribus custodierunt. Nec cogites qui in conspectu tuo salte conuersati sunt: sed memorare qui ex uoluntate tua timorem cognouerunt. Neque uolueris perdere quod precibus habuerunt: sed respicias eos qui legem tuam splendide docuerunt. Nec indigneris eis qui bellis priores iudicari sunt: sed diligas eos qui semper tua iustitia confidunt

et gloria. Quoniam nos et patres nostri talibus morbis languemus: tu autem propter nos peccatores misericors uocaberis. Si enim desideraueris ut nostri miseraris: tunc misericors uocaberis: nobis autem non habentibus opera iusticie. Quia enim quibus sunt opera multa reposita: re propria operibus recipiet mercedem. Quid est enim homo ut ei indigneris ante gentem corruptibilem: ut ita amare? Ita de ipso? In ueritate enim natus de gentibus? qui non imple gessit: et de contentibus qui non deliquit. In hoc enim annuntiabit iusticia tua et bonitas tua dominum: cui misericors fueris eis qui non habent substantiam bonorum operum. Et respondit ad me: et dixit. Redde locutus es aliquare iuxta sermones tuos sic et fiet. Quoniam non uere cogitabo super plasmam eorum: qui peccauerunt ante mortem ante iudicium ante pditionem: sed inuindabo super iustorum figmentum: et memorabor pregenationis quorum: et saluationis et mercedis receptionis. Quomodo ergo locutus sum: sic et est. Sicut enim agricola serit super terram semina multa et plantationes multitudinis plantat: sed non in tempore omnia que seminata sunt saluantur: sed nec omnia que plantata sunt radicabuntur: sic et qui in seculo seminati sunt non omnes saluabuntur. Et respondit et dixit. Si inueni gratiam loquar. Quomodo semen agricolae si non ascenderit aut non accepit pluuiam tuam in tempore aut si corruptum fuerit multitudine pluuiarum: sic perit et similiter homo qui manibus tuis plasmatus est: et tu ei ymago nominatus: quoniam similis es ei propter quem omnia plasmasti: et similis semini agricolae. Non mactaris super nos sed parce populo tuo: et miserece hereditati tue. Tu autem creature tue

miserere. Et respondit ad me: et dixit. Que sunt presentia presentibus: et que futura: futuris. Multum enim tibi restat ut possis diligere meam creaturam super me: tibi autem frequenter et ipsi proximi: iniustis autem nunquam. Sed et hoc mirabilis es coram altissimo: quoniam humiliasti te sicut docet te: et non iudicasti te ut inter iustos plurimum glorificeris. Propter quod miserie misere et miserabile efficiant eis qui habitant seculum et novissimis: quia in multa superbia ambulaverunt. Tu autem pro te intellige: et de similibus tuis inquire gloriam. Vobis enim apertus est paradysus: plantata est arbor vite: sparsum est futurum tempus: parata est abundantia: edificata est civitas: probata est requies: perfecta est bonitas: re perfecta sapientia. Radix mali signata est a vobis: infirmitas et tinea a vobis absconsa est: et in infernum fugit corruptio et obliuio. Transierunt dolores: et ostensus est in fine thesaurus immortalitatis. Nolite ergo adicere inquirendo de multitudinem eorum qui perierunt. Nam ipsi accipientes libertatem spreverunt altissimum: et legem eius contempserunt: et vias eius dereliquerunt. Adhuc autem iustos eius dereliquerunt: et dixerunt in corde suo non esse deum: et quidam scientes quoniam moriuntur. Sic enim vos suscipiunt que predicta sunt: sicut eos sitis et cruciatus que parata sunt. Non enim voluit hominem disperdi. Sed et ipsi qui creati sunt coraminiaverunt nomen eius qui fecit eos: et ingrati fuerunt ei qui sparserunt eis vitam. Quapropter iudicium meum modo appropinquat. Que non omnibus demonstravi nisi tibi: et tibi similibus paucis. Et respondit. Ecce nunc dñe demonstrasti michi multitudinem et quoniam incipies facere in novissimis:

sed non demonstrasti michi quo tempore. Et respondit ad me: et dixit. **W**ilhelms merere tempus? et semetipso: et erit cum videris quando nasteris parum quedam signorum que predicta sunt: tunc intelliges quoniam ipse est tempus in quo incipiet altissimus visitare seculum quod ab eo factum est. Et quando videbit in seculo motum locorum et plorum turbationem: tunc intelliges quoniam de hijs erat altissimus locutus: a diebus qui fuerunt ante te ab initio. Sicut enim omne quod factum est in seculo initium habet pariter et consummationem. Et consummatio est manifesta: sicut et altissimi tempora: initia habent manifesta in prodigijs et virtutibus et summationes in actibus et in signis. Et erit omnis qui saluus factus fuerit: et qui poterit effugere per opera sua et per fidem in qua credidit: reliquos de predictis periculis: et videbit salutare meum in terra mea: et in finibus meis: quoniam sanctificavi me a seculo. Et tunc mirabuntur qui nunc abusi sunt vias meas: et in contumacia dereliquerunt legem: et eas proiecerunt in contemptum. Qui enim non cognoverunt me viventes beneficia consecuti: et qui fastidierunt legem meam adhuc erant habentes libertatem: et cum adhuc esset eis apertus pariter locus non intellexerunt sed spreverunt: hoc oportet post mortem in cruciamento cognoscere. Tu ergo noli adhuc querere esse quod modo impij cruciabantur: sed inquire quomodo nunc saluabuntur: et quorum seculum et propter quos seculum et quando. Et respondi et dixi. Altissimi locutus sum: et nunc dico: postea dicam: quoniam plures sunt qui perierunt: qui saluabuntur: sicut multiplicat fructus super gramini. Et respondit ad me: et dixit. Qualis ager talis et semina:

quales flores tales et tincturae: et qualis operator talis et creatio: et qualis agricola talis cultura. Quoniam tempus erat seculi. Et nunc cum essem parans eis hijs qui nunc sunt antequam fieret seculum in quo habitarent: et nemo contradixit michi: tunc enim quisque et nunc creator in mundo hic parato et mente indeficienti et lege inuestigabili: corrupti sunt mores eorum. Et consideravi seculum: et ecce erat periculum propter cogitationes que in eo advenierunt. Et vidi et perperam ei valde: et secum michi acinum de botro: et plantationem de tribu multa. Percutit ergo insensum que sunt causa nata est: et servetur acinus meus et plantatio mea: quia cum multo labore profeci. Tu autem si adhuc intromittas septem dies alios sed non ieiunabis in eis: ibis in campum florum ubi domus non est edificata: et manducabis solummodo de floribus campi: et carne non gustabis et vinum non bibes: sed solummodo flores. Deprecare altissimum sine intermissione: et veniam et loquar tecum. Et professus sum sicut dixit michi in campum qui vocat ardath: et sedi ibi in floribus. Et de herbis agri manducaui: et facta est esca eam michi in saturitate. Et factum est post dies septem et ego discubebam supra fenem: et cor meum iterum turbabatur sicut et ante. Et apertum est os meum: et inchoavi dicere coram altissimo: et dixi. Domine te nobis ostendens ostendens es patribus nostris in deserto quando erant egredientes de egipto: quod non calcatur et instructuosus: et dices dixisti. Tu israel audi me: et semen iacob intende sermonibus meis. Ecce enim ego semino in vobis legem meam: et faciet in vobis fructum: et glorificabimini in eo per seculum. Nam patres nostri accipientes legem non evaserunt:

et legitima mea non custodierunt: et fructus et fructus legis non paraverunt: nec enim poterat quoniam tuus erat: nam qui acciperunt prius: non custodientes quod in eis seminatum fuerat. Et ecce consuetudo est: cum accepit terra semen: vel navem mare: vel vas aliquid etiam vel potum: cum fuerit determinatum id in quo seminatum est vel in quo missum est: simul id quod seminatum vel missum est vel quod suscepta sunt determinantur: et suscepta iam non manent apud nos. Sed nobis sic non factum est. Nos quidem qui legem accepimus perantes perimus et cor nostrum quod suscepit eam: nam legem non percipit: sed permansit in suo labore. Et cum loquerer hec in corde meo respexi oculis meis: et vidi mulierem in decepta parte. Et ecce hec lugebat et plorabat cum voce magna: et animo dolebat valde: et vestimenta eius discalata et cinis super caput eius. Et dimisi cogitatus in quibus eam cogitans: et conuersus sum ad eam: et dixi ei. Et quid flet: et quid doles animo? Et dixit ad me. Dimitte me dominus meus ut descedam: et adiciam dolorem quoniam valde amara sum animo: et humiliata sum valde. Et dixi ei. Quid passa es? Dicit michi. Et dixit ad me. Sterilis fui ego famula tua: et non peperci habens maritum annis triginta. Ego enim per singulas horas et per singulos dies et annos triginta hos deprecor altissimum: non de ac die. Et factum est post triginta annos egrediuit me deus ancillam tuam: et vidit humilitatem meam et attendit tribulationi mee: et dedit michi filium. Et iocundata sum super eum valde ego et vir meus et omnes domus mei: et honorificabamus valde forem. Et nutritum est cum labore multo: et factum

Et cum creuisset et uenisset accipere uxorem: factum est cum ei die epuli. **E**ntroisset filius meus in thalamo suo: cecidit et mortuus est: et euerimus omnes lumina. Et surrexerunt omnes ciues mei ad consolandum me: et quiesui usque in alium die usque nocte. Et factum est cum omnes quiesuissent ut me consolarentur ut quiescerem: et surrexi nocte et fugi et exi sicut uides in hoc campo: et cogito iam non reueri in ciuitatem: sed hic consistere: et neque manducare neque bibere: sed sine intermissione lugere et ieiunare usque dum moriar. Et dereliqui sermones in quibus eram: et respondi cum iracundia ad eam: et dixi. Stulta super omnes mulieres: non uides luctum nostrum et que nobis contingunt? Quoniam syon mater nostra omni tristitia contristatur et humilitate humiliata est: et luget validissime: et nunc quoniam omnes lugemus et tristest sumus: quoniam omnes contristati sumus: tu autem contristaris in uno filio. Interroga enim terram: et dicet tibi: quoniam hec est que debeat lugere casum tantorum super eam gemmantium. Et res ipsa ab initio omnes nati et alij ueniunt. Et ecce pene omnes in perditionem ambulat: et egerunt sicut fic multitudo eorum. Et quis ergo debet lugere magis: nisi hec que tam magnam multitudinem perdidit: quoniam tu que per uno doles? Si autem dicis michi quoniam non est plandus meus similis terre: quoniam fructus ueteris mei perdidit: que cum meroribus peperit et cum doloribus genui: terra autem secundum uiam terre: abijtque in ea multitudo presens: quomodo euenit: et ego tibi dico. Sicut tu cum labore peperisti: sic et terra dat fructum suum: homini ab initio ei qui fecit eam. Nunc ergo retine apud te tantam dolorem

nunc: et fortiter fer qui tibi contigerunt casus. Si enim iustificatus es in manu dei et consilium suum recipies in tempore: et in talibus collaudaberis. Ingredere ergo in ciuitatem ad uirum tuum. Et dixit ad me. Non facias: neque ingrediar ciuitatem: sed hic moriar. Et apposui adhuc loqui ad eam: et dixi. Noli facere hunc sermonem: sed cōfitebor plebs tuam. Quot enim casus syon? Consolare propter dolorem iherusalem. Quid enim quoniam sanctificatio nostra deserta effecta est: et altare nostrum demolitum est: et templum nostrum destructum est: et psalterium nostrum humiliatum est: et ymnus exiuit: et reuerentia nostra dissoluta est: et lumen candelabri nostri extinguatum est: et archa testamenti nostri dirupta est: et sancta nostra examinata sunt: et nomen quod inuocatum est super nos pene profanatum est: et liberi nostri conuulsi sunt: et sacerdotes nostri succubati sunt: et leuite nostri in captiuitatem abiierunt: et uirgines nostre coniugate sunt: et mulieres nostre uim passae sunt: et uirgines raptae sunt: et paruuli nostri perditum sunt: et iuvenes nostri euerunt: et fortes nostri inualidi facti sunt. Et quod omnium maius signaculum syon: quoniam reliquiata est de gloria sua. Nam et tradita est in manibus eorum qui nos oderunt. Tu ergo egredere uiam tristitia multam: et depone abs te multitudinem dolorum: ut tibi rependatur fortis: et requies faciat tibi altissimus: requiescent laborum. Et factum est cum loquebar ad eam facies eius fulgebatur subito: et species chorulatus habebat uisus eius: ut essem pauper valde ad eam et cogitarem quid esset hoc. Et ecce subito emisit sonitum uocis magni timore plenus: ut emigeret terra a mulieris sono. Et uidi: et ecce angelus in her non respicebat michi: sed ciuitas

edificabat et locus demonstrabatur de fundamentis magnis: et timui et clamaui uoce magna: et dixi. Ubi est hieriel angelus qui a principio uenit ad me? Quoniam ipse me fecit uenire in multitudinem in recessu mentis huius. Et factus est finis meus in corruptione: et oratio mea improprie: et cum essem loquens ego hec: ecce uenit ad me et uidit me. Et ecce etiam postus ut mortuus: et intellexus meus alienatus erat. Et tenuit deprecari meam et desolauit me: et statuit me super pedes meos. Et dixit michi. Quid tibi est et quare conturbatus es intellectus tuus et sensus cordis tui: et quare contristaris? Et dixi. Quoniam dereliquisti me. Et ego quidem feci secundum sermones tuos: et exui in campo: et ecce uidi et uideo quod non possum enarrare. Et dixit ad me. Sta ut uir: et comonebo te. Et dixi. Loquere domine meus tu in me. Noli me delinquere ut non frustra moriar: quoniam uidi que non sciebam: et audio que non scio. Aut nunquid sensus meus fallitur: anima mea supermar? Nunc ergo deprecor te: ut demonstres seruo tuo de recessu hoc. Et respondit ad me: et dixit. Audi me: et doceam te: et dicam tibi de quibus times: quoniam altissimus reuelauit tibi mysteria multa. Uidit rectam uiam tuam: quoniam sine intermissione contristabaris pro populo tuo: et ualde lugebas propter syon. Hic ergo intellectus uisionis que tibi apparuit ante paululum. Quam uidisti lugentem inchoasti consolari eam: nunc autem iam specie mulieris non uides: sed apparuit tibi ciuitas edificari: et quoniam enarrabat tibi de casu filij sui. Hec absolutio est. Hec mulier quam uidisti: hec est syon: et quoniam dixit tibi quod nunc conspicias: ut ciuitatem edificatam. Et quoniam dixit tibi quia

sterilis fuit ante triginta: propter quod erant ante saltem triginta quando non erat in ea adhuc oblatio ablata. Et factum est post annos triginta edificauit salomon ciuitatem et obtulit oblationes: nunc fuit quando peperit sterilis filium. Et quod tibi dixit quoniam nutritur cum tu labore: hoc erat habitatio iherusalem. Et quoniam dixit tibi quod filius meus uenisset in suo thalamo mortuus esset: et contraxisset ei casus: hoc erat que facta est ruina iherusalem. Et ecce uidisti similitudinem eius: et quoniam filius lugeret inchoasti consolari eam: et de hijs que exigerunt hec erant tibi aperienda. Et nunc uider altissimus quoniam te animo contristatus es: et quoniam te toto corde patris pro ea: ostendit tibi claritatem glorie eius: et pulchritudinem decoris eius. Propterea enim dixi tibi: ut maneres in campo ubi domus non est edificata. Sciebam enim ego quoniam altissimus incipiebat tibi ostendere hec: propterea dixi tibi ut reuerteris in agrum ubi non est fundamentum edificij. Nec enim poterat opus edificij hominis sustineri in loco: ubi incipiebat altissimus ciuitas ostendi. Tu ergo noli timere neque egredere cor tuum: sed ingredere et uide splendorem et magnitudinem edificij: quantum capax est tibi uisus oculorum uidere: et post hec audies quantum capit auditus aurium tuum audire. Tu enim beatus es per multos: et uocatus es apud altissimum: sicut et pauci. Nunc autem que in crastinum futura est manebis hic: et ostendet tibi altissimus eas uisiones supermorum que facit altissimus hijs que habitant super terram a nouissimis diebus. Et dormiui illam noctem et aliam: sicut dixerat michi. **E**t uidi somnium: ecce ascendebar de mari aquila cui erat duodeci

ale pennarū: et capita tria. Et vidi: et ecce repādebat alas suas i omne terrā: et omnes venti celi insufflabant in eā: et colligebant. Et vidi: et de pennis eius nascebant cōtrarie pennis: et ipse fiebat in pēnaculis minutis et modicis. Nam capita eius erāt quiescentia: et dimidiū caput erat maius aliorū capitū: sed ipa quiescebat cū eis. Et vidi: et ecce aquila volauit in pennis suis: et regnauit sup terrā et sup eos q̄ habitant in ea. Et vidi qm̄ subiecta erat ei omnia sub celo: et nemo illi contradicebat: neq; vnus de creatura que est sup terrā. Et vidi: et ecce surrexit aquila sup ungues suos: et misit vocem pennis suis dicens. Nolite omnes simul vigilare: dormite vnusquisq; i loco suo: et p tempus vigilare. Capita aut̄ in nouissima fuerunt. Et vidi: et ecce vox nō egibat de capitibus eius: sed de medietate corporis eius. Et numeravi cōtrarias pennas eius: et ecce ipse erant octo. Et vidi: et ecce a dextera parte surrexit vna penna: et regnauit sup omne terrā. Et factū ē cum regnaret: venit ei finis: et nō apparuit locus ei⁹: et sequēs resurrexit et regnabat. Ip̄a multū tenuit temp⁹. Et factum ē cū regnaret: et veniebat finis eius ut nō appareret sicut prior: et ecce vox emissā est illi dicens. Audi tu que tāto tempore tenuisti terrā. Hec annūcio tibi anteq; incipias non apparere. Nemo post te tenebit rēpus tuum: sed nec dimidiū ei⁹. Et leuauit tertia: et tenuit principatū suū et priores: et non apparuit et ip̄a. Et sic stingebat omnibus alijs singlātū principatū gerere: et iterū nullq; comparere. Et vidi: et ecce in rēpore sequētes pennas erigebant a dextera parte ut teneret et ipse principatū: et reg hys erant que tenebāt: sed tamen

statim nō comparerebāt: nā et alique regis erigebant: sed nō tenebāt principatū. Et vidi post hec: et ecce nō comparuerunt duodecim pennas et duo pennacula: et nichil supererat in corpore aquile nisi duo capita quiescentia et penna nuda. Et vidi: et ecce sex pennaculis diuise sunt due: et māsuerūt sub capite qd̄ ē ad dextera partem. Nam quatuor manserūt i loco suo. Et vidi: et ecce hec subalares cogitabāt se erigere: et tenere principatus. Et vidi: et vna recta ē: sed statim nō comparuit. Et scd̄ velocius q̄ priores non comparuerūt. Et vidi: et ecce due que superauerūt apud semetipsas cogitabāt et ipse regnaret in eo cū cogitarent: ecce vni quiescentium capitū qd̄ erat mediū cuiuslibet. Hic enī erat duos capitū maius. Et vidi qm̄ cōpleta fuit duo capita scd̄: ecce ouersum ē caput cum hys qui cū eo erant: et comedit duas subalares que cogitabant regnare. Hic aut̄ caput pconteruit omne terrā: et dñabāt in ea hys qui habitant terrā cū labore multo: et potentatū tenuit orbis terrarū sup omnes alas que fuerūt. Et vidi post hec: et ecce mediū caput subito nō comparuit: et hoc sicut ale. Superauerunt aut̄ duo capita: q̄ et ip̄a similiter regnauerūt sup terram: et sup eos qui habitant i ea. Et vidi: et ecce deuorauit caput a dextera parte illud qd̄ a leua. Et audiui vocē dicentem michi. Conspecte cōtra te: et considera quod vides. Et vidi: et ecce sicut leo concitatus de silua rugiens: et vidi qm̄ emittēbat vocem hominis ad aquilā. Et dixit dicens. Audi tu: et loquar ad te: et dicit altissimus tibi. Nōne tu es q̄ superasti de quatuor animalibus que fecerant regnare i seculo meo: et ut eos veniret

finis temporū eorū? Et quartus ventus deuorauit omnia animalia q̄ transierūt: et potentatū tenuit seculū cum venore multo: et omne orbem cū labore pessimo: et inhabitauit tot temporibus orbem terrarū cū dolo. Et iudicasti terram non cū veritate. Tribulasti enī mansuetos et lesisti quiescentes: et dilexisti mendaces et destruxisti habitationes eorū q̄ edificabāt: et humiliasti muros eorū qui se nō nocuerūt. Et ascendit cōtumelia tua ad altissimū: et supbia tua ad fortē. Et respexit altissimus supbia temporū: et ecce finita sunt: et scelera eius completa sūt. Propterea nō appareas tu aquila et ale tue horribiles et pennacula tua pessima: et capita tua maligna: et ungues tui pessimi: et omne corpus tuū vānū: vti refigeret oīs terrā et rediret liberata de tua vi: et speret iudiciū et misericordiam eius q̄ fecit eam. **¶** Et factū est dū loqueret leo verba hec ad aquilā: et vidi et ecce q̄ superauerat caput et non comparuerūt quatuor ale ille que ad eū trāserunt: et erede sunt ut regnaret: et erat regnū eorum regle: et tumultu plenu. Et vidi: et ecce ip̄a nō apparebāt: et omne corpus aquile incendebāt: et repauescebat ita valde. Et ego a tumultu et recessu mentis et a magno timore vigilauit: et dixi spiritui meo. Ecce tu p̄stisti michi hoc: in eo q̄ scrutaris vias altissimi. Ecce adhuc fatigatus sum animo: et spiritu meo inualidus sū valde: et nō modica ē in me vis: a multo timore q̄ repaui nocte hac. Nunc ergo orabo altissimū: ut me confortet usq; in finē. Et dixi. Dñator dñe si inueni gratiā ante oculos tuos: et si iustificat⁹ sum apud te pre multis: et si ecce ascendit deprecatio mea ante faciem tuā: cōforta me

et ostende seruo tuo michi interpretatiōem et distinctionem visus horribilis huius: ut plenissime sceleris animā meā. Dignū enī me habuisti: ostendere michi rēporū nouissima. Et dixit ad me. Hec ē interpretatiō visionis huius. Aquilā quā vidisti ascendentem de mari: hoc ē regnū qd̄ visum ē in visionē danieli fratri tuo. Sed nō est illi interpretatū: qm̄ ego nūc tibi interpretor. Ecce dies veniūt: et resurget regnū sup terrā: et erit timor actio omnium regnorum que fuerūt ante eū. Regnabunt aut̄ in ea reges duodecim: vnus post vnū. Nam scd̄dus incipiet regnare: et ipse tenebit amplius rēpus pre duodecim. Hec ē interpretatiō duodecim alarū quas vidisti. Et quā audisti vocem que locuta est nō de capitibus eius egerunt sed de medio corpore ei⁹: hec est interpretatiō. Quoniā post temp⁹ regnū illius nascent cōtentiones non modice: et perditabit ut cadat et non cadat nunc: sed iterū constituetur in suū iniciū. Et qm̄ vidisti subalares octo roherentes alijs ei⁹: hec ē interpretatiō. Resurgent in ip̄o octo reges quorum erūt rēpora leuia et anni citati: et duo quidē ex ip̄is perient. Appropinquāte aut̄ rēpore medio: quatuor seruabuntur i tpe: cum incipiet appropinquare rēpus eius ut finiatur. Due vero in finem suabunt. Et quoniā vidisti tria capita quiescentia: hec ē interpretatiō. In nouissimis eius suscitabit altissimus tria regna: et reuocabit in ea multa et dñabunt terrā et qui habitāt in ea: cū labore multo sup omnes q̄ fuerūt ante hos. Propter hoc ip̄i vocati sunt capita aquile. Ipsi enim erunt q̄ recaptulabunt impietates eius et qui pericient nouissima eius. Et qm̄ vidisti

caput manus nō apparens: hec est interpretatio ei⁹. Quoniam un⁹ ex eis sup ledum suum moriet⁹: tamen cum tormentis. Nam duo q̄ p̄seueraverunt: gladius eos comeder. Unus enim gladius comeder qui tū eo: sed tamen hic gladio i nouissimis rader. Et qm̄ vidisti duas subalares traicientes super caput qd̄ est in dextera parte: hec est interpretatio. Hii sunt quos conuauit altissimus in fine suū: hoc ē regnum esse ⁊urbationis plenū. Sicut vidisti et leonem quē vidisti de silua rugientem ⁊ rugientē ⁊ loquentē ad aquilam et arguentem eā: ⁊ iniusticias ipsius p̄ omnes sermones ei⁹. Sicut audisti: hic ē uetus quē euauit altissimus i fine ad eos et impietates ipsorū: ⁊ arguet illos ⁊ incutiet corā ipsis scripturas eos. Statuer enim eos in iudicium uiuos: ⁊ erit cū arguerit eos: tūc corripit eos. Nam residuū pplm̄ meū liberabit cum miseria: qui saluari sūt sup fines meos: ⁊ iocundabit eos quoad usq; ueniet finis dies iudicii de quo locut⁹ sum tibi ab initio. Hoc somnium qd̄ uidisti: ⁊ hec interpretationes. Tu ergo solus dignus fuisti scire altissimi secretū hoc. Scribe ergo omnia ista in libro que uidisti: ⁊ pone ea i loco abscondito: ⁊ docebis ea sapiētes de populo tuo: quorū corda scis posse capere et seruare secreta hec. Tu aut̄ adhuc habent hic alios dies septem: ut tibi ostendat quicquid uisū fuerit altissimo ostendere tibi. Et profect⁹ est a me. Et factū ē cum audisset omnis pplus qm̄ p̄trāsset septē dies ⁊ ego nō fuisset reuelatus i ciuitate: et aggregauit se oīs a minimo usq; ad maximū ⁊ uenit ad me: ⁊ dixerunt michi dicētes. Quid peccauim⁹ tibi: ⁊ quid iniuste egimus

in te quoniam delinquēs nos: sedisti loco hoc. Tu enī nobis superes solus ex omib⁹ pplis sicut hocus de uinea: et sicut lucerna in loco obscuro: ⁊ sicut portus ⁊ nauis saluata a tempestate. Aut non sufficiūt nobis mala: que contingūt. Si ergo tu nos deliqueris: quanto nobis erat melius si essemus successi et nos cū incendio syon. Pler enī nos meliores sumus eorū qui ibi mortui sunt. Et plorauerūt uoce magna. Et respondi ad eos ⁊ dixi. Quare fide israel: ⁊ noli tristari tu domus iacob. Est enī memoria uestri corā altissimo: ⁊ fortis non ē oblit⁹ nos i temptatione. Ego enī non deliqui uos neq; recessi a uobis: sed ueni in hūc locum ut deprecarer p̄ desolatione syon: ut querece misericordiam p̄o humilitate lādicacionis uestre. Et nūc ire uniuersosq; uelut i domū suā: et ego ueniam ad uos post dies istos. Et profect⁹ ē populus sicut dixi ei in ciuitate. Ego aut̄ sedi in cāpo septem diebus sicut michi mādauit: ⁊ mandauit de floribus solummodo agri: de herbis facta est elca michi i diebus illis. **E**mniaui somnū nocte. Et ecce de mari uentus resurgebat ut turbaret omnes fludus ei⁹. Et uidi: ⁊ ecce conalefcebat ille hpm̄ cum milib⁹ reli: ubi uultū suū uertebat ut solidaret remebat omnia que sub eo uidebant: et ubi rēq; reibat uox de ore eius ardebat omnes q̄ audiebāt uoces ei⁹ sicut quiescit terra quando sentit ignē. Et uidi post hec: ⁊ ecce aggregabat multitudō hpm̄ū quorū nō erat numer⁹ de quatuor uentis reli: ut debellarent hpm̄ū qui ascenderat de mari. Et uidi: ⁊ ecce subinueni sculperat montē magnū:

et uolauit sup eū. Ego aut̄ quesiui uidere regionem uel locū unde sculptus esset mōs: ⁊ nō potui. Et post hec uidi: et ecce omnes q̄ aggregati sunt ad eum ut repugnarent ei timebāt valde: tamen audebant pugnare. Et ecce ut uidit impetū multitudinis ueniētis: nō leuauit manū suā neq; fāmeā tenebat: neq; aliqd̄ uas bellicolum: nisi solummodo ut uidi: quoniam emisit de ore suo sicut flammam ignis: ⁊ de labijs eius spiritus flammę: et de lingua ei⁹ emittet scintillas ⁊ repestates: ⁊ commixta sunt oīa simul hic flammis ignis et spiritus flammę: ⁊ multitudo tempestat⁹: ⁊ concidit sup multitudinē in impetu que parata erat pugnare ⁊ succendit omnes: ut subito nichil uideretur de innumerabili multitudine: nisi solummodo puluis et fumus odor. Et uideret egrediui. Et post hec uidi ipm̄ hominem descendēte de mōte et uocantē ad se multitudinē aliā pacificā: ⁊ accedebat ad eum uultus hpm̄ū mīserorū quorūdā gaudentiū: quorūdā tristitū: aliqui uero alligati: aliqui adductes ei⁹ eis q̄ offerebant. Et egrotati a multitudine paucorū: ⁊ expugnati: ⁊ dixi. Tu ab initio tanon strasti tuo uo mirabilia hec: ⁊ dignū me habuisti ut susceperes deprecationem meā: ⁊ nunc demonstra michi adhuc interpretationē somnii hui⁹. Sicut enī repleto i sensu meo: uē qui delicti fuerūt i diebus illis. Et multo plus uē hīs: qui nō sunt delicti. Qui enī non sunt delicti: nō erāt. Intellego nūc que sunt reposita i iniquissimis diebus: et occurrent eis: sed et hīs q̄ delicti sunt. Propter hec uenerūt enī in p̄cula magna: et necessitates multas: sicut ostendunt somnia hec. Attamen facilius

est periclitantē uenire in hūc q̄ p̄trāsire sicut nubem a seculo: et nunc uidere q̄ contingūt in nouissimo. Et respondit ad me: et dixit. Et uisionis interpretationē dicā tibi: ⁊ de quib⁹ locutus es ad ap̄ciā tibi. Quoniam de hīs dixisti qui delicti sūt: hec ē interpretatio. Qui aufert periculū illo tēpore: hic se custodiuit. Qui in periculo incidit: hūc sūt qui habent op̄a ⁊ fidē ad fortissimū. Scito ergo: quoniam magis beatificati sunt qui delicti: sup eos qui mortui sūt. Hec interpretationes uisionis. Qui a uidisti uirū ascendēte de corde maris: ipse ē quē d̄uat altissim⁹ multis tēporib⁹: q̄ per semetipm̄ liberabit creaturā suam: et ipse disponet q̄ delicti sunt. Et quoniam uidisti de ore ei⁹ egire ut spiritum et ignē ⁊ tempestatem: ⁊ quoniam non tenebat fāmeā neq; uas bellicolum: corrupt enim impetus ei⁹ multitudinē que uenerat repugnare ei: hec est interpretatio. Ecce dies uenit quando incipiet altissimus liberare eos que sup terram sunt: ⁊ ueniet i recessu mentis super eos qui inhabitant terrā. Et alij alios cognabūt debellare: ciuitatē ciuitatem ⁊ locū locū: ⁊ gens aduersus gentem: ⁊ regnū aduersus regnū. Et erit cū fuerit hec: ⁊ contingēt signa que ante ostendi tibi: ⁊ tūc reuelabit filius meus: quē uidisti ut uirū ascendentem. Et erit quādo audierint omnes gentes uocem eius: ⁊ delinquet unusquisq; i regione sua bellū suū qd̄ habet ad alterutū: ⁊ colliget in unū multitudō innumerabilis sicut uolēs uenire ⁊ repugnare eum. Ipse aut̄ stabit sup cacumen mōris syon. Syon aut̄ ueniet: ⁊ ostendet omib⁹ parata et edificata sicut uidisti montem sculpi sine manibus. Ipse aut̄ filius me⁹ arguet

q̄ adinuenerūt gentes impietates eorū
has: que tempeſtati appropinſuerunt
propter mala cogitamenta eorū et cruci-
amenta quibz incipient cruciari q̄ asſi-
mulate ſunt flāme: et p̄det eos ſine la-
bore. p̄ legem q̄ igni aſſimulata ē. Et
quoniam vidisti eū colligētem ad ſe ali-
am multitudinē pacificā: hęc ſūt decem
tribus q̄ captiue ſade ſunt de terra ſua
in diebz ioſie regis quē captiuū duxit
ſalmanāſar rex aſſiriorū: et tranſtulit
eos trans flumen: et trāſlati ſunt in ter-
ram aliā. Ipſi autē ſibi dederūt cōſiliū
hęc ut derelinquerēt multitudinē gentiū:
et proficeſcerent in ulteriōre regionem
ubi nūq̄ inhabitauit gen⁹ humanū:
uel ibi obſeruare legitimā ſua q̄ nō ſu-
erant euantes in regione ſua. Per in-
troitus autē anguſtos fluminis euſea-
ren introierūt. fecit enim eis tūc altissi-
mus ſigna: et ſtatuit uenas fluminis
uſquequo trāſirent. Per eā enī regio-
nem erat uia mīſta itinēris āni unius
et dimidijs: nam regio illa uocat arſa-
reth. Tūc inhabitauerūt ibi uſq; in no-
uiſſimo tēpore: et nūc ites cum receperint
uenerē. iterū altissim⁹ ſtatuit uena flu-
minis ut poſſint tranſire: p̄pter hęc vi-
disti multitudinē cū pace. Sed et qui de-
reſidi ſunt de ipſo tuo: hijs ſunt q̄ inue-
niunt intra terminū meū. ſadū enī er-
go quādo incipit perdere multitudinē
earū que collede ſunt gentes: proteget
eos q̄ ſuprauerūt ipſum: et tūc oſtendet
eis multa plurima p̄ſenta. Et dixi e-
go. Dominator dñe hoc michi oſten-
de: p̄pter quod uidi uirū aſcendētem de
corde maris. Et dixit michi. Sicut nō
potes hęc uel ſeruari uel ſcire que ſunt
in profundo maris: ſic nō poterit quic-
q; ſup̄ eā uidere ſiliū meū. uel eos que
cum eo ſunt: niſi in tempore dñi. Hęc ē

interpretatio ſomnij qd̄ uidiſti: et p̄pter
quod illuminat⁹ es hic ſolus. Dereli-
quiſti enī tuā: et circa meā uacasti legē
et queſiſti. Vita enī tuā diſpoſuiſti in
ſapiētia: et ſenſum tuū uocaſti mātē.
Et p̄pter hęc oſtendi tibi merces apud
altissimū. Erit enī poſt alios tres die-
es ad te alia loquar: et egerit tibi gra-
uia et mirabilia. Et profectus ſum et
trāſi in campū: multū gloriā et lau-
dans altissimū de mirabilibus q̄ p̄-
tempus ſadebat: et quoniam gubernat
ipſum et que ſunt in temporibus illa-
ta. Et ſedi ibi tribus diebus. **XIII**
Et ſadū est tertio die: et ego ſede-
ba ſup̄ quercu. Et ecce uox egipti cō-
tra me de rubi: dixit. Eſdra eſdra. Et
dixi. Ecce ego dñe. Et ſurrexi ſup̄ pedes
meos. Et dixit ad me. Reuelas reuela-
tus ſum ſup̄ rubū: et locut⁹ ſum moy-
ſi quādo ipſus meus uiſitauit i egipto:
et miſit eū et eduxi ipſum meū de egipto:
et adduxi eū ſup̄ montē ſynā: et deſine-
bam eū apud me diebz multis: et enar-
raui ei mirabilia multa. et oſtendi ei
tempus ſecreta et ſine: et p̄cepi ei dñs.
Hęc in palā facies uerba: et hęc abſcon-
des. Et nūc tibi dico ſigna q̄ dñs oſten-
dit: et ſomnia que uidiſti et interpretatio-
nes quas tu uidiſti i corde tuo. repone
ea. Tu enī recipies ab omnibus duci-
teris reliquias cum cōſilio meo et cum
ſimilibus tuis: uſquequo ſiniant tem-
pora. Quoniam ſecūm p̄didit inuēitū
ſuū: et tempora appropinquāt ſenſe-
re. Duodecim enī partibus diuiſum ē
ſecūm: et trāſierunt ei decima et dimidi-
um decime partis ſup̄ſunt autē ei poſt
mediū decime partis. ſicut ergo diſpo-
ne domū tuam: et corripe ipſum tuum et
conſolare humiles eorū: et reuocā iā
corruptele et dimitte abs te moxales

cogitationes: et pice abs te pōdera hu-
mana et eue te iā infirmā naturā: et
reponē i unam partē moleſtiſſima ti-
bi cogitamenta: et ſeſtina trāſmigrare
a tēporibz hijs. Que enī uidiſti nūc
cōſiſſe mala: iten hęc deteriora ſaci-
ent. Quantū enī inualidū fiet ſeculū
a ſenectute: tantū multiplicabunt ſup̄
inhabitantes mala. Prologauit enī
ſe magis ueritas: et appropinquauit
mendaciū. Nam enī ſeſtinat uenire qd̄
uidiſti uisionē. Et reſpōdi: et dixi corā
te dñe. Ecce enī ego abſto ſicut p̄cepi-
ſti michi: et corripia p̄ſentē ipſum. Qui
autē iterū nāt fuerit: quis cōmouebit?
Doſitū ē ergo ſecūm in tenebris: et qui
inhabitāt in eo ſine lumine. Quoni-
am leg tua incenſa ē: propter quod ne-
mo ſcit que a te ſada ſunt uel q̄ incipi-
ent opta. Si enī inueni i te gratiā: im-
mitte in me ſpiritu ſandū: et ſcribam o-
mine qd̄ ſadū ē in ſecū ab initio que
erant i lege tua ſcripta. ut poſſint ho-
mines inuenire ſemita: et q̄ uoluerint
uincere i nouiſſimis uiuāt. Et reſpon-
dit ad me: et dixit. Hades congrega
ipſum: et dices ad eos: ut nō querant re-
diebus q̄draginta. Tu autē ſpara tibi
buxos mīſcos: et accipe tūc ſaream da-
briam. ſeleuā. et hanc: et aſiel. quinq;
hos: qui parati ſūt ad ſcribendū ueloci-
ter. Et uenies huc et ego accendā i corde
tuo lucernā intelled⁹: q̄ non eſtinguet
quoaduſq; ſiniant q̄ incipies ſcribere.
Et tūc p̄ſedis quedā palā facies: que-
dam ſapiētijs abſconſe trades. In tra-
ſitū enim hac hōra incipies ſcribere.
Et profect⁹ ſi ſicut michi p̄cepit: et con-
gregaui omne ipſum: et dixi. Audi iſra-
hel uerba hec. Peregrinati ſunt p̄ſes
noſtri ab initio i egipto: et liberati ſūt
inde: et acceperunt legem p̄te quā non

cuiſtodiēt. quā et uos poſt eos tranſ-
greſſi eſtis: et data eſt uobis terra i ſor-
tem et terra ſp̄on: et patres ueſtri et uos
iniquitate ſeſtiſtis. et nō ſuaſtis uias
quas p̄cepit uobis altissim⁹: et iuſtus
inde cū ſit. abſtulit a uobis i tempore
quod donauerat. Et nūc uos hic e-
ſtis: et ſcattes uiri introſum ueſtrum
ſunt. Si ergo imperaueritis ſenſui
ueſtro et erudieritis cor ueſtrū. uini con-
ſeruati eritis: et poſt morē miſericordiam
cōſequemini. Quidā enī poſt morē
ueniet. quādo iterū reuiuſcent: et nūc
iſtorū nomina p̄rebit: et impiorū ſa-
da oſtendent. Ad me igit uenit accē-
dat nūc: neq; requirat me uſq; dies
quadraginta. Et accepi quinq; uiros
ſicut mādauit michi: et p̄ſedi ſum i
campū: et manſum ibi. Et ſadū ſum i
traſitū. et ecce uox uocauit me dicens.
Eſdra ap̄ti os tuū: et bibe quo te pota-
ueris. Et ap̄ti os meū: et ecce calix ple-
nus porrigebat michi. Hoc erat ple-
num ſicut aqua: color autē ei⁹ ut ignis
ſimilis. Et accepi et bibe: et in eo tū bi-
biſſem cor meū cruciabat intelled⁹: et i
p̄dus meū increſcebat ſapiētia. Nam
ſpiritus me⁹ oſeruabat memoria. Et a-
p̄ti ē os meū: et nō ē clauſum ampli-
us. Altissim⁹ dedit intelledū quinq; ui-
ris: et ſcripſerūt q̄ dicebant reſſiones
notis: q̄ nō ſcēbāt. Noſte autē man-
ducabāt panē: ego autē p̄ diē loqueſar:
et p̄ nodam nō tacebā. Scripi ſūt autē
per q̄draginta dies libri ducentiqua-
tuor. Et ſadū eſt tū cōpleuiſſem q̄dra-
ginta dies: locut⁹ eſt altissim⁹ dicens.
Priora q̄ ſcripſiſti i palam pone: et le-
gant digni et indigni: nouiſſimos
autē ſeptuaginta oſeruabis: ut tradas
eos ſapiētijs de ipſo tuo. In hijs enī
eſt uena intelledus et ſapiētie ſons:

et scientie flumen. Et feci sic. **E**cce loquere in aures plebis mee sermones prophetie que immiseri os tuum dicit dominus: et fac ut in carta scribantur qui fideles et veri sunt. Ne timeas a cogitationibus aduersum te: nec turbare incredulitates dicentium: quoniam omnia increduli in incredulitate sua morietur. Ecce ego induco dicit dominus super orbem terrarum mala: gladium et famem et mortem et interitum: propter quod suppollunt iniquitas omnem terram: et adimpleta sunt opera noxia illorum. Propterea dicit dominus. Quia non silebo de impietantibus eorum que irreligiose agunt: nec sustinebo in hijs qui inique reuertuntur. Ecce lagur innoxius et iustus clamat ad me: et ait iustum clamant peruersi. Et iudicans vindicabo illos dicit dominus: et accipiam omnem sanguinem innoxium et illis ad me. Ecce plus me quam grex ad occisionem ducitur: non parat illi habitare in terra egypti: sed reducat eum in manu patris et brachio recto. Et prunam plagam sicut prius: et corrumpam omnem terram eius. Lugebit egyptus et fundameta eius: plaga verberata et castigacione quas inducet ei deus. Lugebunt cultores operantes terram: quoniam deficiet semina eorum ab uedine et gradine et a siccitate terribili. De seculo et qui habitant in eo: quia appropinquauit gladius et continuo eorum: et resurget gens super gentem ad pugnam et rumpet in manibus eorum. Erunt enim inconstabiles hominibus: et alij alijs inualescentes non curabunt regem suum et principes: uie gestorum suorum et potentia sua. Conspiciet enim homo in ciuitate: et non poterit. Propter superbiam enim eorum ciuitates turbabuntur domus eorum: et minores metuentur. Non miserebitur homo proximum suum ad iritum faciendum domus

eorum in gladium: ad diripiendas substantias eorum propter famem panis et tribulationem multam. Ecce ego conuoco dicit deus omnes reges terre ad me uterentur qui sunt ab oriente et ab austro: ab eorum et a libano ad autemendos in se: et reddeat quod dederunt illis: sicut faciunt usque hodie electis meis: sic faciam et reddam in uos. Hec dicit dominus deus. Non parceret deus: mea super peccatores: nec cessabit rumpere super effundentes sanguinem innoxium super terram. Exijt igitur ab ira eius et deuorauit fundameta terre: et peccatores quasi stramen inmensum. Hec est qui peccat: et non obstat madata mea dicit dominus. Non parcam illis. Discedite filij a potestate: nolite examinare sanctificationem meam: quoniam nouit dominus omnia que delinquunt in illis. Propterea tradidit eos in mortem et in occisionem. Nam enim uenerunt super orbem terrarum mala: et manebitis in illis. Non enim liberabit uos deus: propter quod peccastis in eum. Ecce uisio: et horribilis et facies illius ab oriente. Et reuertentur nationes draconum arabum in turbibus inferis: sicut flauis eorum numerus fectur super terram: ut iam timeat et trepidet omnes qui illos audiunt carmonij insanientes in ira: et reuertentur ut apri de siluis: et aduenient in uirtute magna: et constabunt in pugnam cum illis: et uastabunt portionem terre assiriorum. Et post hec superualescent dracones: natiuitatis sue memores: et conuertentur se respicientes in uirtute magna ad persequendos eos. Assistentur habundant et silebunt in uirtute illorum: et uertentur pedes suos in fugam: et a territorio assiriorum subleuantur obsequium eorum: et sumerunt unum de illis: et erunt timor et tremor in exercitibus illorum: et denotio in reges ipsorum. Ecce nubes ab

orientis et a septentrione usque meridiano: et facies earum horrida ualde plena ire et procelle. Et collident se inuicem: et collident hydus copiosus super terram et hydus illos. Et erit sanguis a gladio usque ad uentrem: et finis hominis usque ad substramen cameli. Et erit timor et tremor multus super terram: et horrebunt qui uidebunt iram illam: et tremor apprehendet illos. Et post hec mouebuntur nimbij copiosi a meridiano et septentrione: et portio alia ab occidente. Et super inualescent uenti ab oriente et redudent eam: nubes quam suscitauit ira: et hydus ad faciendam exercitacionem ad orientalem uentum: et occidentem uiolabit. Et exaltabunt nubes magne et ualide plene ire et hydus: ut reuertantur omnem terram et inhabitantes eam: et infundat super omnem locum altum: et eminentem hydus terribile: ignem et grandinem et rumpet uolantes: et aquas multas: ut etiam impleant omnes cippi: et omnes riuus plenitudine aquarum multarum. Et demolientur ciuitates et muros et montes et colles et ligna siluarum: et fenu pratorum et fundameta eorum. Et transibunt stantes usque babilonem: et reuertentur eam: uenient ad ipsam et circumdabunt eam: et effundet hydus et omne iram super eam. Et subibit puluis et fumus usque in celum: et omnes in circuitu lugebunt eam: et qui sub ea remanserint fuerint hijs qui reuertentur. Et tu alia dices in spe babilonis: et gloria personarum eius: ut tibi misera: propter quod assimilasti ei et ornasti filias tuas in fornicacione ad placendum et gloriam in amatoribus suis qui tecum cupierunt semper fornicari. Adibilem imitata es in omnibus operibus tuis: et in aduersionibus tuis: propterea dicit deus. Annuntia tibi mala: uindictam paupertatis et famem et gladium et pestem ad uastandas domus

tuas a uiolacione et morte et gloria uirtutis tue. Sicut flos succabit cum resurgit ardor qui emissus est super te: infirmaberis ut paupercula plagata et castigata a miseribus ut non possint te suscipere potentes et amatores. Numquid ego sic sealabo te dicit dominus: nisi occidisses electos meos in omni tempore regitatis perussionem manuum: et dicens super mortem eorum cum me briata esses: et omnia speciem uultus tui: Mertes fornicacionis tue in sinu tuo: propter hoc reddicionem accipies. Sicut facis electis meis dicit dominus: sic faciet tibi deus: et tradat te in malum. Et nati tui fame interierunt: et tu rumpet rades et ciuitates tue sterent: et omnes tui in campo gladio cadent. Et qui sunt in montibus fame peribunt: et manducabunt carnes suas et sanguinem bibent a fame panis et siti aque. Infelix per maria uenies: et rursus accipies mala. Et intransitu alident ciuitatem occisam: et reuertentur aliquam portionem terre tue: et partem glorie tue reuertentur: rursus reuertentur uertam. Et demolita eris illis pro stipula: et ipsi erunt tibi ignis: et deuorabunt te et ciuitates tuas: terra tua: et montes tuos: omnes siluas tuas et lignum fructiferum igni comburent. Filios tuos captiuos ducet: et censum tuum in predam habebunt: et gloriam faciei tue reuertentur. **U**e tibi babilon et alia: **U**e tibi egypte et siria. Precingi te uos saccis et cilicis: et plangite filios uestros et dolete: quoniam appropinquauit corio uestra. Annuntius est uobis gladius: et quis est qui auertat illum? Annuntius est in uobis ignis: et quis est qui exanguat illum? Annuntia sunt uobis mala: et quis est qui repellat ea? Nunquid repellit aliquis leonem elurientem in silua: aut extinguet

ignem in stipula. mox quando repetit
ardere. Nunquid repellat aliquis sa-
gitam a sagittario fori nulla. Do-
minis foris imminit mala: et quis
est qui repellat ea. Existit ignis et iracun-
dia eius. Et quis est qui extinguat eum.
Choruscabit et quis non timebit. To-
nabit: et quis non pauebit. Dominus
dominabit: et quis non fundietur a facie
ipsius. Terra tremuit et fundamen-
ta eius mare fluctuat de profundo. et
fluctus eius disturbabuntur: et pisces eius
a facie domini et a gloria virtutis eius. qui
foris degeta et que arcum tendit: sa-
gitta eius acut que ab ipso mittuntur:
non deficient cum repentinis in fines
terre. Ecce mittunt mala et non reuertentur:
donec veniat super terram. Ignis luc-
cenditur: et non extinguatur donec consu-
mat fundamenta terre. Quasi modum
non redit sagitta nulla a calido sagit-
tario: sicut non reuertent mala que missa
fuerint in terram. Ne michi ve michi.
Quis me liberabit in illis diebus. In-
icium dolorum et multi gemitus: ini-
cium famis et multi interitus: incium
bello et formidabunt potestates: ini-
cium malorum: et trepidabunt omnes. Qui
hijis quid faciunt cum veniant mala.
Ecce famis et plaga et tribulatio et an-
gustia missa sunt flagella et emendati-
one: et in hijis omnibus se non convertent
ab iniquitatibus suis: neque flagellorum
memores erunt semper. Ecce erit annus
vilis super terram: sicut putat sibi esse
directam pacem: et tunc germinabunt ma-
la super terram gladius famis et magna
confusio. A fame enim plerumque inhabi-
tant terram interient: et gladius pedet
terros qui superaverint a fame: et mor-
tui sicut stercorea proiciantur et non erit qui
resolvet eos. Derelinquetur enim terra

deserta: et civitates eius desicient. Non
derelinquetur qui colat terram: et qui sem-
net eam. Ligna dabunt fructus: et qui
vindemiabit illas. Vinea matura fiet: et
quis calcabit illam. Et erit enim locus
magna desertio. Lupus enim homo
hominem videt: vel vocem eius audi-
re. Relinquent enim de civitate decem
et duo de agro qui absconderint se in
cavibus montium et scissuris petrarum: que-
admodum derelinquunt in oliveto et sin-
gulis arboribus et aut fructu olivae aut
sicut vinea vindemiata ratiem relin-
quunt ab hijis qui diligenter vineam tra-
rant: sicut reliquuntur in diebus illis tres
aut quatuor: sicut in diebus domos eorum
in rumphea. Et relinquetur terra de-
serta: et agri eius inveterabunt: et vinea
et omnes semine eius germinabunt
spinas eo quod non transierint homines per
eam. Iugebunt virgines non habentes
sponsos: iugebunt mulieres non habentes
viros: iugebunt filie earum non ha-
bentes adiutorium sponsum earum. In bel-
lo consummetur: et viri earum in fame
extremetur. Audite vero ista: et cognos-
cite ea serui domini. Ecce verbum domini:
recipite illud ne dicitis credidimus de quibus
dicit dominus. Ecce appropinquavit
mala et non tardant. Quasi modum
pregnans cum parit in nono mense fi-
lium suum: appropinquat hora partus
eius. ante horas duas vel tres dolo-
res circumveniunt ventrem eius: et produnt
infante de ventre non tardabit uno
pido: sicut non morabimur mala ad
prodeundum super terram: et scilicet ge-
met et dolores circumveniebunt illud.
Audite verbum plebs mea. Parate vos
in pugnam: et in malis. sicut estote quasi
advenit terra. Qui vendit quasi qui su-
gat: et qui erit quasi qui perditurus.

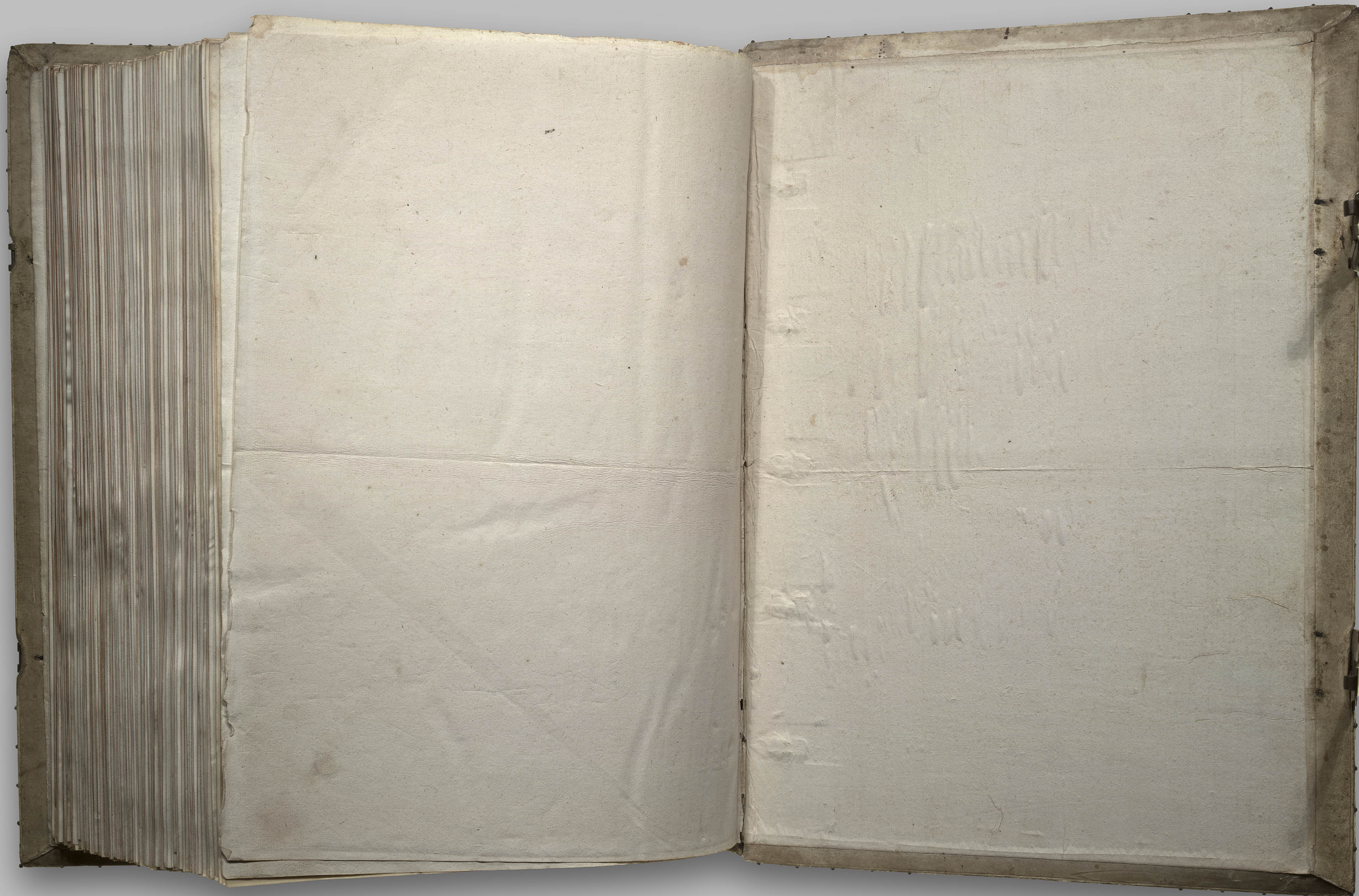
qui mercatur quasi qui fructum non
rapiat: et qui edificat quasi non habi-
turus. Qui seminat quasi qui non me-
ret: sicut et qui vineam putat quasi non
vindemiaturus. Qui nubunt sicut quasi
filios non faciunt: et qui non nubunt sicut
quasi vidui: propter quod qui laborant sine
causa laborant. Fructus enim illorum a-
lienigena meretur: et substantia illorum
rapietur et domos euerterentur: filios eorum
captivi abirent: quia in captivitate et fame
generant natos suos. Et qui negoci-
antur in rapina quantum dum egomant
civitates et domos suas et possessiones
et personas suas: tanto magis adzela-
bor eos super peccata sua dicit dominus.
Quomodo zelat fornicaria mulierem
propter bonam valde: sicut zelabitur
iusticia iniquitatem cum egomant se et
accusat eam in facie cum venerit qui
defendat egomantem omne peccatum su-
per terram. Propterea nolite simulari
ei nec operibus eius: quoniam adhuc pu-
sillum et tollitur iniquitas a terra: et
iusticia regnabit in vos. Non dicat
peccator se non peccasse: quoniam carbo-
nes ignis comburent super caput eius
qui dicit non peccavi coram deo et gloria
ipsius. Ecce dominus cognoscat omnia ope-
ra hominum: et adinventiones illorum et
cogitationes illorum: et corda illorum. Dicit
enim fiat terra et facta est: fiat celum et factum
est. Et in verbo illius stelle fundantur: et novit
numerus stellarum. Qui scrutatur abyssum et the-
sauros illarum: qui mensuratur mare et acceptum
est. Qui delulit mare in medio asperum: et
suscepit iter super aquas verbo suo. Qui
extendit celum quasi camera: super aquas funda-
vit eum. Qui posuit in deserto fontes aquarum:
et super verticem montium lacus ad emittendum
flumina ab emineis petra: ut potaret
terram. Qui facit hominem et posuit cor

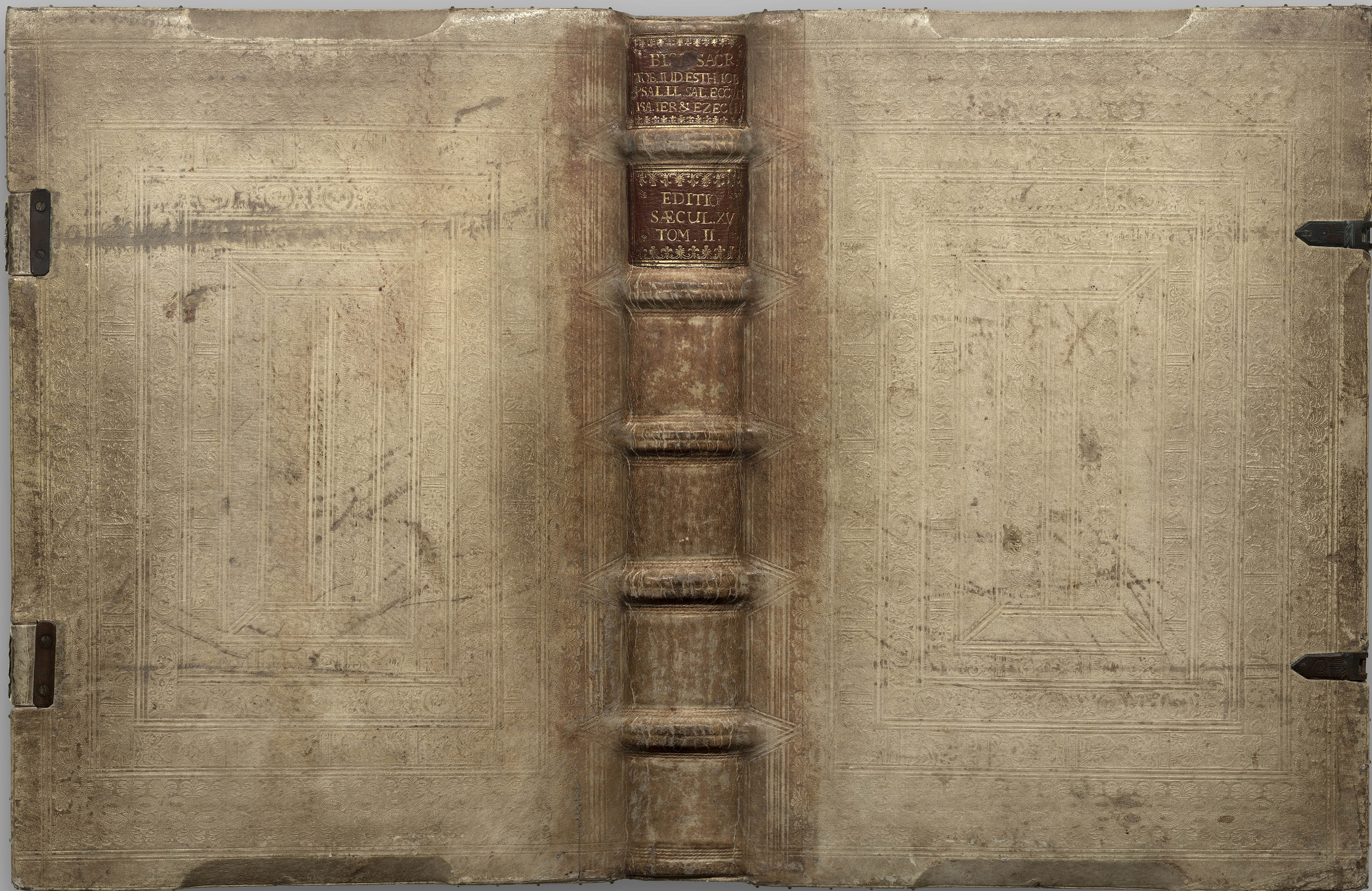
suum in medio corporis: et misit ei spiritum
viam et intellectum et spiram dei omnipoten-
tis qui fecit omnia: et scrutatur omnia abscon-
sa in absconsis. Hic novit adinven-
tione vestra: et qui cogitatis in cordibus
vestris peccantes et volentes occulta-
re peccata sua. Propter quod domi-
nus scrutando scrutavit omnia
opera vestra: et traducet vos omnes: et vos
confusi eritis cum processerint peccata ve-
stra coram hominibus: et iniquitates erunt
qui accusatores stabunt in die illo. Quid
facietis: aut quomodo absconderis pec-
cata vestra coram deo et angelis eius. Ecce
iudex deus: time eum. Desinite a pec-
catis vestris: et obliviscimini iniquitates
vestras iam agere eas in seipsum: et de-
ducet vos et liberabit de omni tribulatio-
ne. Ecce enim incendit ardor super vos
turbe copiose: et rapiunt quosdam ex
vobis et habunt ydolis oculos: et
qui consenserint eis erunt illis in derisum
et in improperium et in derisionem. Erunt
enim loci loci: et in vicinas civitates
egredietur multa super timeantes dominum.
Erunt quasi insani nemini parentes:
ad diripiendum et devastandum adhuc time-
tes dominum: quia devastabunt et deripient sub-
stantias: et de domibus suis eos eicient.
Tunc parebit plumbum electorum meorum: et au-
rum quod placet ab igne. Audite dilecti mei
dicit dominus. Ecce assunt dies tribulatio-
nis: et de hijis liberabo vos. Ne timeatis
nec hysceris: quoniam deus vester est. Et qui
fuerit mandata et precepta mea dicit dominus
deus: ne proderit vos peccata vestra: ne superle-
vet se iniquitates vestre. Ne qui derigunt a
peccatis suis et obtegunt ab iniquitatibus
suis: quasi modum ager obtegunt a sil-
va et spinis regis semina eius per quam non
transit homo: et reducit: et mittit ad de-
votionem ignis. *Explicit liber esdre quartus.*

Bible. Latin. ca. 1454-55. Mainz. Gutenberg (42 lines)

Incun.
1454
.B5

ML5 22 A6 52

BLT SACR
TOB. IUD. ESTH. IOB.
PSAL. ILL. SAL. ECC.
ISA. IER. & EZEC.

EDITIO
SAECUL. XV
TOM. II.

INCUNABULA

THE VOLLBEHR COLLECTION
1930

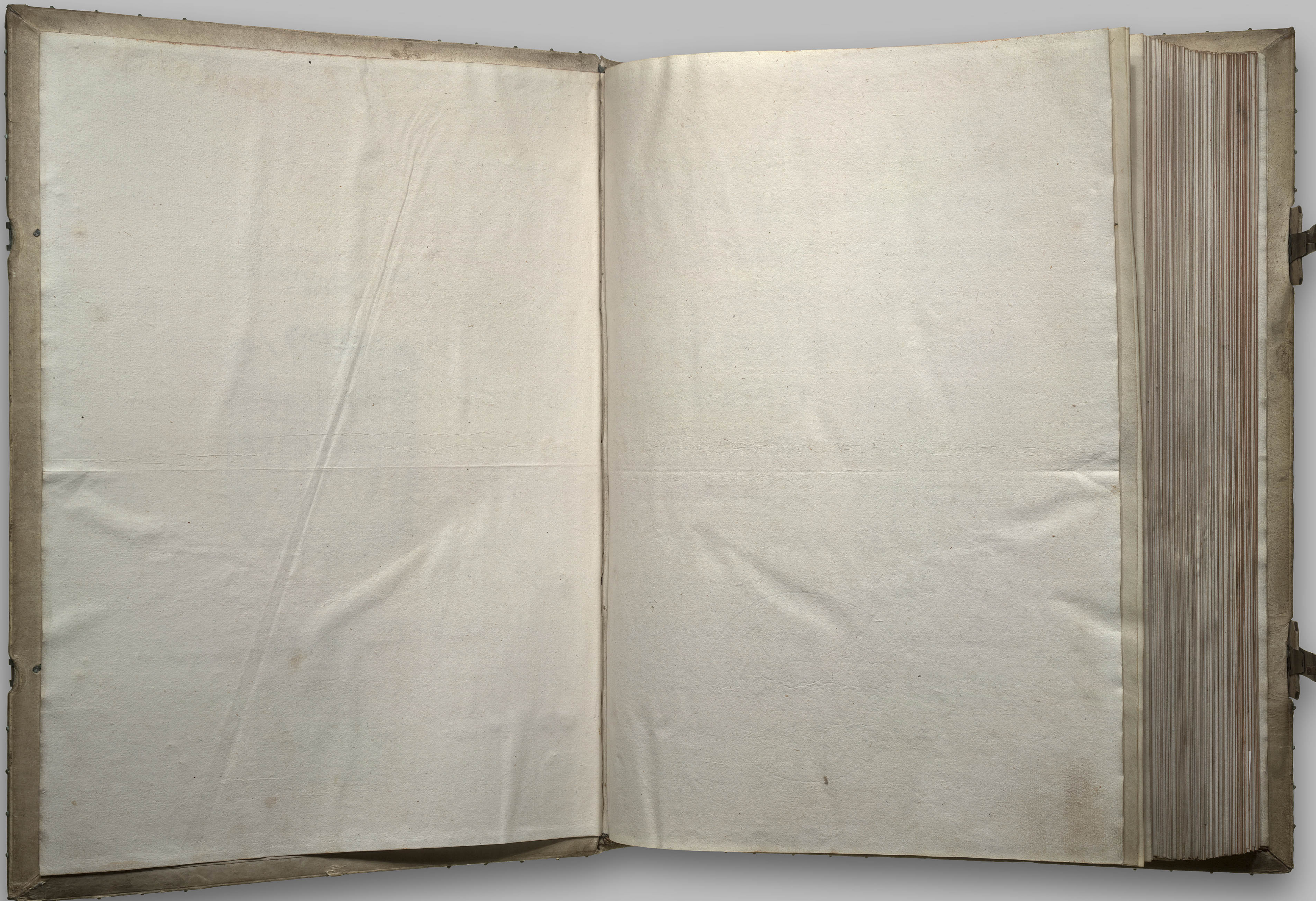
Acc. no. 400460

*Enchiridion Vol. 1. fol. 261-324
u. Vol. 2. 1-130.*

BIBLIOTHECA PRINC. MON.
S. BLASII.

• Vollbehr •
• Inkunabel Sammlung •

Inquit prologus Iulibrum thobie

Quoniam et heliodoro e-
piscopis: ieronimus pre-
biter in dno salute. Mira-
ri non desino reacionis
vire instantia. Scigitis enim ut libru
chaldeo sermone conscriptu ad latinu
filium reah: libru viciq: tobie: quem
hebrei de rathalago diuinay scripu-
ray secantes: hys q agyographa me-
morat manciparut. Sed satis delide-
rio vtro: no tamen meo studio. Argu-
unt eni nos hebreos studia: et impu-
tant nobis cōtra suū canonē latinis
auribus ista trāsire. Sed melius esse
iudicās phariseos: displicere iudicio:
et episcopos iustionibz deservire: infiri
ut ponui. Et quia vicina est chaldeoy
lingua sermōni hebraico: vniq: lin-
gue pēissimū loquarē reperēs. vni-
dici laborem arripui: et quicquid ille
michi hebraicis verbis repressit: hoc
ego accito notario: sermōnibz latinis
reposui. Et rationibz vris mercede hui-
us cōpēlabor: nū gratū vobis didice-
ro me qd iubere estis dignati cōpelle.

Explicit prologus Iulibrum thobie.

Tobias re tribu et ci-
uitate neptalim. q
est in superioribz ga-
lilee supra naalon.
post viā que ducit
ad occidentem. in si-
nistro habēs ciuitatē sephet: cū capē
esset i diebz salmanasar regis assirio-
rum in captiuitate tamē posuit viam
veritatis nō deservit: ita ut omnia que
habere poterat quondie concupis-
centibus qui erat re ei? genere imper-
tinet. Cumq: esset minor omnibus
in tribu neptalim: nichil tamen pueri-
le gessit i opere. Deniq: cū irent omnes

ad vitulos aureos quos iheroboam
fecerat rex isrl: hic solus fugiebat con-
suetudine omniū: et pergebat ad iherusa-
lem ad templum dñi. et ibi adorabat
dñm deum isrl: omnia primatiua sua
et decimas suas fidelit offerēs. ita ut i
tercio anno p̄selidis et aduentis mini-
straret om̄em decimationē. Hec et hui-
similia scdm legē dei puerulus obser-
uabat. Cum vero factus fuisset vir acce-
pit uxore ananiam de tribu suā: et genuit
re ea filiū nomē suū imponens ei: quē
ab infāntia timere deum docuit: et ab-
stinere ab omni p̄ccō. Agitur dum p̄
captiuitatē deuenisset cū uxore sua et
filiis in ciuitatē ninium cū om̄i tribu
sua: et cū omēs ederent re tribus gētiliū:
iste custodivit aiām suā: et nunq: o-
minat in elcis eoy. Et quoniam me-
mor fuit dñi in toto corde suo. Dedit
illi deus gratiā in cōspēctu salmana-
sar regis: et dedit illi potestātē quocūq:
veller ire: habēs libertatē quocūq: face-
re voluisset. Pergebat ergo per omēs
qui erant in captiuitate: et monita sa-
lutaris dabat eis. Cū autem venisset in
rages ciuitatē iudeoy: et re hys qui
bus honorat fuerat a rege habuisset
decem talenta argenti: et cum i multa
turba generis sui gabelū regis videret
qui erat re tribu eius: sub cyro grapho
dedit illi memoratū pondus argenti.
Post multū vero tēporis mortuo sal-
manasar rege: cū regnaret setimache-
rib filius eius pro: et filios isrl re soloe-
haberet in cōspēctu suo: tobias perge-
bat per om̄em cognationē suā: et con-
solabatur eos: diuidebatq: vniūq:
prout poterat de facultatibus suis. Et
sumentes alebar: nudisq: vestimenta
p̄bebat: et mortuis atq: occisis sepul-
turam sollicit rehibebat. Deniq: cum

reuerfus esset rex semnachib fugiens
a iudea plagā. quā circa eum fecerat
deus ppter blasphemiam suā: et erat
multos occideret et filios israel: robias
sepeliebat corpora eorū. Et ubi muni-
atum est regi iussit eum occidi: et nullo
omnem substantia ei. Tobias vero cū fi-
lio suo et cū uxore fugiens nudus latuit
quia multi diligebāt eū. Post dies ve-
ro sordagitaquus occiderūt regē filij
israhel. Et reuersus ē robias ad domū suā:
omnisq; facultas ei. restituta ē ei. **P**
ost hec vero cū esset dies festus
dñi et factū esset prandiu bonū
in domo robie: dixit filio suo uade et
adduc aliquos de tribu nra timētes
deū: ut epulent nobiscū. Cūq; abisset:
reuersus nūciauit ei unum ex filiis israel
iugulatū iacere in platea. Et tūc
egressus de accubito suo: reliquēs pran-
diū seium puenit ad corp⁹: tollēsq; il-
lud: portauit ad domū suā occulte:
ut dum sol occubisset caute sepeliret
eū. Cūq; occultasset corp⁹: mādūca-
uit panē cū lacte et remore: memorat⁹
illum sermonē quē dixit dñs p amos
phetam. Dies festi vestri cōuertēd⁹
in lamentationē et luctū. Cū vero sol
occubisset: abiit et sepeluit eū. Argu-
ebat autē eū omnes p̄mī ei dīcēs.
Nam hui⁹ rei causa miserū iustus es:
et vix effugisti mortis imperiū: et in
sepelis mortuos. Sed robias plus
timētes deū q̄ regem rapiebat corpora
eorū: et occubabat in domo sua:
et medijs noctib⁹ sepeliebat ea. Conti-
git autē ut quadā die fatigat⁹ a sepul-
tura veniens domum iactasset se nuda
p̄tenti et obdormisset: et nudo hui⁹
rundinū dormienti illi calida sterora
incidrent sup oculos ei⁹: et cecidit. **H**
ac autē temptationem ito p̄miserat

dñs euenire illi: ut posteris daret ex-
plū p̄cedente ei⁹: sicut et sancti iob. Nā
cū ab infantia sua semp deū timuerit:
et mādāta ei⁹ custodire: non est con-
tristat⁹ cōtra dñm q̄ plaga recitatis
euenire ei⁹: sed immobilis in dei timo-
re p̄miserat: agens gratias deo omib⁹
diebus vite sue. Nam sicut beato iob
insultabāt reges: ita isti parentes et co-
gnati ei⁹ iridebāt vitam ei⁹ dīcētes.
Ubi est spes tua p qua elemosinas et
sepulturas faciebas? Tobias vero in-
crepabat eos dīcēs. Nolite ita loqui:
quoniam filij sanctorū sum⁹. et vitam
illā repēdam⁹: quā de⁹ daturus ē hīs
qui fide suā nunq; mutāt ab eo. An-
na vero vxor ei⁹ ibat ad op⁹ regimū
quodidie: et de labore manū suarū
vidum quē cōsequi potuisset deferbat.
Vnde factum est: ut hēdum caprarū
arripens: deuolisset domū. Cūq; nū-
porem balatūs vir eius audisset: di-
xit. Videre ne forte fuerit sit. Reddite
eū dñs suis: quia nō licet nobis aut
eore et furto aliquid aut cōtingere. Ad
hec vxor eius irata respondit. Nam
feste vana facta est spes tua: et elemo-
sine tue p̄tuerūt. Atq; hīs et alijs hu-
iusmodi verbis reprobrabat ei. **T**

unc robias ingenuit: et cepit o-
rare cū lacrimis dīcēs. Iustus es
dñe: et omnia iudicia tua vera sunt: et
omnes vię tue misericordiā et veritatē
et iudiciū. Et nūc dñe memor esto mei:
et ne vindictā sumas de peccatis meis:
neq; retribuas delicta mea vel pa-
rentū meorū. Quoniam nō obediui
p̄ceptis tuis ideo traditi sum⁹ in cōtēp-
tū: et captiuitatem et mortem: et in
fabulā: et in improperiū omib⁹ natio-
nib⁹ in quibus displicisti nos. Et nūc
domine magna iudicia tua: quia nō

egimus secundū precepta tua: et nō
ambulauim⁹ sinceriter coram te. Et
nūc domine secundū voluntatem tu-
am fac mecum: et p̄cipe in pace recipi spi-
ritū meum. Expediit enim michi mori
magis quā vivere. Eadem itaq; die
conuiguit ut sara filia raguelis i rages
ciuitate medorū: et ipsa audiret im-
properium ab una ex ancillis patris
sui: quoniam tradita fuerat septē viris:
et demoniū nomine asinoxus occide-
rat eos: mox ut ingressi fuissent ad eā.
Ego cū pro culpa sua inceperet pu-
ellam: respondit ei dīcēs. Amplius
ex te nō videamus filiū aut filiā sup
terram: interfectrix virorū tuorū. Nun-
quid et occidere me vis sicut etiam oc-
cidisti septē viros? Ad hanc vocem
perrexit i superius cubiculū dom⁹ sue:
et trib⁹ diebus et trib⁹ noctib⁹ nō mandu-
cauit neq; bibit: sed in oratione persi-
stēs cū lacrimis deprecabāt deū: ut ab
istō improperio liberaret eam. Factū
est autē die tertia dum compleret ora-
tionē: benedicens dñm dīxit. Benedi-
ctum est nomen tuum deus patris no-
strorū: qui cū irat⁹ fueris misericordiā
facies: et in tēpore tribulationis p̄cā
dimittis hīs qui inuocant te. Ad te
dñe faciem meā cōuerto: ad te oculos
meos dirigo. Peto dñe ut de vinculo
improperij huius absoluas me: aut
ecce de super terram cūpias me. Tu
sās dñe quia nunq; cōcupiui virum:
et nudam seruauī aīam meam ab o-
mni concupiscentia. Nunq; cū ludē-
tibus misui me: neq; cū hīs qui in
leuitate ambulant p̄cipiē me p̄bui.
Vixi autē cum timore tuo non cum
libidine mea cōsensū suscipere. Et aut
ego indigna fui illis: aut illi forsitan
michi nō fuerunt digni: qui forsitan

viro alij cōseruasti me. Non est enim
in hominis potestate consiliū tuum.
Hoc autē pro certo habet omnis qui
colit te: quia vita eius si in p̄batione
fuerit coronabit⁹: si autē in tribulatio-
ne fuerit liberabit⁹: et si in cōceptio-
ne fuerit ad misericordiā tuā puenire
licebit. Non etiā delectaris in p̄dictio-
nibus nostris: quia post tempestatē
tranquillū facis: et post lacrimatio-
nem et fletū consolationē infundis. Sit
nomen tuum deus israhel benedictum in
secula. In illo tempore regaudite sunt
p̄res amborū in conspectu glorie sum-
mi dei: et missus est angelus dñi san-
ctus raphael ut curaret eos ambos
quorū uno tempore sunt orationes
in conspectu domini recitate. **III.**
gitur cū robias putaret orationē suā
regaudiri ut mori potuisset: vocauit
ad se robiam filiū suū dīcēsq; ei. Audi
fili mi verba oris mei: et ea i corde qua-
si fundamentū cōstrue. Cum accepe-
rit deus animā meam: corp⁹ meum
sepeli: et honorem habebis marci tue.
omnib⁹ diebus vite eius. Memor enī
esse debes: quē et quanta p̄cula pas-
sa sit ppter te in utero tuo. Cum autē et
ip̄a compleuerit tempus vite sue: sepe-
lias eam circa me. Omib⁹ autē die-
bus vite tue i mente habeto deū: et ca-
ue ne aliquando peccato consentias:
et pretermittas precepta dei nostri. Et
substantia tua fac elemosinā: et noli
auertere faciē tuā ab ullo paupere. Ita
enim fiet: ut nec a te auertatur facies
dñi. Quomodo poteris: ita esto mise-
ricors. Si multū tibi fuerit abundan-
ter tribue: si exiguū tibi fuerit etiam exi-
guū libenter impertiri stude. Premiu
enī bonū tibi thesaurizas in die neces-
sitatis: quoniam elemosina ab omni

peccato et a morte liberat: et non patet
animam ire in tenebras. **F**iducia ma-
gna erit coram summo deo elemosina:
omnibus facientibus eam. **A**tende tibi
fili mi ab omni fornicatione: et preter
uxorem tuam nunquam patiaris cimen-
tare. **S**uperbiam nunquam in tuo sensu
aut in tuo verbo dominari permittas.
In ipsa enim initium sumplit omnis
peccatio. **Q**uicunque tibi aliquid opor-
tuerit: statim ei mercede restitue: et mer-
ces mercenarij tui apud te omnino
non remaneat. **Q**uod ab alio oderis
fieri tibi: vide ne tu aliquando alteri
facias. **P**ane tuum cum elicientibus
et egenis comede: et de vestimentis
tuis nudos tege. **P**anem tuum et vinum
tuum super sepulcrum iusti constitue: et
noli te eo manducare et bibere cum pec-
catoribus. **C**onsilium semper a sapiente
perquire. **O**mnino tempore benedic deum:
et pere ab eo ut vias tuas dirigat: et
omnia consilia tua in ipso permaneant.
Iudico etiam tibi fili mi dedisse me decem
talenta argenti dum infans es: et ti-
rographum tuum apud me habeo. **E**t ideo
pergere quomodo ad eum pervenias: et re-
cipias ab eo supra memoratum pondus
argenti: et restituas ei tirographum
suum. **N**oli timere fili mi: pauperem qui-
dem vitam gerimus: sed multa bona habemus
si timuerimus deum: et recoleamus ab
omni peccato: et fecerimus bene. **T**unc
respondit tobias patri suo
et dixit. **O**mnia quecumque prece-
pisti michi: faciam pater. **Q**uomodo
autem pecuniam habeam inquiram: ignoro.
Ille me nescit: et ego eum ignoro. **N**on
signum dabo ei: sed neque viam per quam
pergatur illuc: aliquando cognovi.
Tunc pater suus respondit illi: et dixit.

Cirographum quidem illius apud me
habeo: quod dum illi ostenderis statim
restituatur. **S**ed perge nunc et inquirere tibi
aliquem fidem virum: qui eam tecum salua
mercede sua. dum adhuc vivis: ut re-
cipias eam. **T**unc egressus tobias in-
venit iuvenem stantem splendidum predi-
ctum: et quasi paratum ad ambulandum.
Et ignorans quod angelus dei esset: saluta-
vit eum: et dixit. **U**nde te habemus bone
iuvencis? **A**t ille respondit. **E**x filiis
israhel. **E**t tobias dixit ei. **N**osti viam
que ducit in regionem medorum? **C**ui re-
spondit. **N**on: et omnia itinera eius
frequenter ambulavi: et mansi apud
gabulum fratrem nostrum qui moratur in
rages civitate medorum que posita est
in monte egbathanis. **C**ui tobias ait.
Sustine me obsecro: donec hec ipsa
nunciem patri meo. **T**unc ingressus to-
bias indicavit universa hec patri suo.
Super que ammiratus pater: rogavit ut
introducitur ad eum. **I**ngressus itaque sa-
lutavit eum et dixit. **G**audium tibi sit sem-
per. **E**t tobias ait. **Q**uale gaudium
michi erit: qui in tenebris sedeo: et lumen
celi non video? **C**ui ait iuvencis. **F**orti
animo esto: in proximo est ut a deo cu-
rearis. **D**ixit itaque illi tobias. **N**umquid
poteris producere filium meum ad gabulum
in rages civitatem medorum? **E**t cum redie-
ris: restitua tibi mercedem tuam. **E**t dixit
ei angelus. **E**go ducam: et reducam eum
ad te. **C**ui tobias respondit. **R**ogo te:
indica michi. **D**e qua domo: aut de
qua tribu es tu? **C**ui raphael angelus
dixit. **G**enus queres mercenarij: an
ipsum mercenarium qui cum filio tuo
erat? **S**ed ne forte sollicitus te reddam: ego
sum azarias: ananie magni filius. **E**t to-
bias respondit. **E**x magno genere es
tu. **S**ed pro ne irascaris: quod voluerim

cognoscere genus tuum. **D**ixit autem
illi angelus. **E**go sanum ducam: et
sanum tibi reducam filium tuum. **R**e-
spondens autem tobias ait. **B**ene am-
bulabis: sit dominus in itinere vestro:
et angelus eius comitet vobiscum. **T**unc
paratis omnibus que erant in via por-
tanda: sed et tobias vale patri suo: et
matri suae ambulaverunt ambo si-
mul. **C**umque profecti essent: cepit mater
ei flere et dicere. **B**audum senectutis
nostrae tulisti: et transivisti a nobis.
Numquam fuisset ipsa pecunia: pro qua
misti eum. **S**ufficiebat nobis pau-
peretas nostra: ut divitias computa-
remus hoc: quod videbamus filium nostrum.
Dixitque ei tobias. **N**oli flere. **S**alu-
pervenerit filius noster: et salus reverteret
ad nos: et oculi tui videbunt illum. **C**re-
do enim quod angelus dei bonum comitet
ei: et bene disponet omnia que circa
eum geruntur: ita ut cum gaudio re-
vertatur ad nos. **A**d hanc vocem cel-
savit mater eius fleere: et tacuit. **T**unc
Profectus est autem tobias: et cunctis
secutus est eum: et mansit prima
mansione iuxta fluvium tigrim. **E**t re-
quirit ut lavaret pedes suos: et ecce piscis
immanis reversus ad deorandum eum.
Quem repaulescens tobias: clamavit vo-
ce magna dicens. **D**omine: inveni me. **E**t
dixit ei angelus. **A**pprehende branciam
eius: et trahere eum ad te. **Q**uod cum fecis-
set: attraxit eum in lacum: et palpitare
cepit ante pedes eius. **T**unc dixit ei angelus.
Etenim hic piscem: et cor eius: et fel: et
idcirco reponere tibi. **S**unt enim hec ne-
cessaria ad medicamenta utiliter. **N**on
cum fecisset assavit carnes eius: et secum
sustulerunt in via: cetera salierunt que
sufficeret eis: quousque pervenirent in ra-
ges civitatem medorum. **T**unc interrogavit

tobias angelum: et dixit ei. **O**bscuro te
azaria frater: ut dicas michi quod re-
medum habebunt ista que de pisce secun-
di misti. **E**t respondens angelus dixit
ei. **C**ordis eius particula si super carbo-
nes ponas: sum eius retrahat omne
genus demoniorum siue a viro siue a
muliere: ita ut ultra non accedat ad eos.
Et dixit ei tobias. **U**bi vis ut manea-
mus? **R**espondensque angelus ait. **E**st
hic raguel nomine vir: pinguis de
tribu tuarum: hic habet filiam nomine sa-
ram: sed neque masculum neque feminam
ullam habet aliam preter eam. **T**ibi debetur
omnis substantia eius: et oportet eam te ac-
cipere coniugem. **P**ere ergo eam a patre
eius: et dabit tibi eam uxorem. **T**unc respon-
dit tobias: et dixit. **A**udio quia tradi-
ta est septem viris: et mortui sunt: sed
et hoc audio: quia demonium occidit
illos. **T**imeo ergo ne forte et michi hec
eveniant: et cum sum unicus parentibus
meis: deponam senectutem illorum cum
tristitia ad inferos. **T**unc angelus ra-
phael dixit ei. **A**udi meret ostendam
tibi: qui sunt quibus prevalere potest de-
monium. **H**ij namque qui coniugium ita
suscipiunt: ut deum a se et a sua mente
excludant: et sue libidini ita vacent si-
cut equus et mulus quibus non est
intellectus: habet potestatem demoni-
um super eos. **T**u autem cum accepe-
ris eam: ingressus cubiculum per tres di-
es continens esto ab ea: et nichil aliud
nisi orationibus vacabis cum ea. **I**psa
autem nocte: incenso iecore piscis fuga-
bitur demonium. **S**ecunda vero nocte:
in copulatione sanctorum patriarcharum
admitteris. **T**ercia vero nocte benedi-
ctionem consequeris: ut filij eius vobis
procreentur incolumes. **T**ertiam autem
noctem accipies virginem cum

timore dñi. amore filiorū magis q̃
libidinis dñd? : ut in senine abrahe
benedictionē i filiis dequaris. **U**
ngressi sunt aut ad raguelm: et susce-
pit eos raguel cū gaudio. Inuenitq;
tobiam raguel: dixit anne uxori sue.
Quā similis est iuuenis iste consobri-
no meo. Et cum hec dixisset. ait. Unde
estis iuuenes fratres nostri? At illi di-
xerunt. Et tribu neptalim sum? et ca-
pituitate nimue. Dixitq; illis raguel.
Nostis tobiam fratrem meū? Qui di-
xerunt. Nolum? Cumq; multa bona
loqueret de eo: dixit angelus ad ragu-
elem. Tobias de quo interrogas. pater
istius est. Et misit se raguel. et cum la-
rimis osculat? est eū: et plorās supra
collum eius dixit. Benedictio sit tibi
fili mi: quia boni et optimi viri filius
es. Et anna uxor eius et sara iporum
filia lacrimare sūt. Postq; aut locuti
sunt: precepit raguel occidi arietē et pa-
rari conuiuium. Cumq; hortaretur eos
discumbere ad prandiu: tobias dixit.
Hic ego hodie nō mādurabo neq; bi-
bam: nisi prius petitionē meam con-
firmes: et pmitas michi dare sarā
filia tuam. Quo audito uerbo raguel
repauit. sciens quid eueniret illis septē
uiris. qui ingressi sunt ad eā: et timere
cepit. ne forte et hūc similiter continge-
ret. Et cū mutaret et non daret ullum
petenti responsū: dixit ei angel? Noli
timere dare eā isti: quoniā hūc tūc
deū debet diuine filia tua. Propterea
alius non potuit habere illā. Tūc di-
xit raguel. Non dubito q̃ deus p̃ces
et lacrimas meas i conspectu suo ad-
miserit. Et credo quoniam ideo fecit
uos venire ad me: ut et ista coniunge-
retur cognationi sue. secundum legem
moysi. Et nunc noli dubiū gerere: q̃

tibi eam tradam. Et apprehendens
degrā filie sue: dedit eam tobie tradidit di-
rens. Deus abrahā et deus ysaac et
deus iacob uobiscū sit. et ipse coniun-
gat uos: impleatq; benedictionē suā
in uobis. Et accepta carta. fecerūt con-
scriptionē cōiugij. Et post hec epulari
sunt: benedicentes deū. Vocauitq; ra-
guel ad se annā uxore suā: et precepit
ei ut pararet alteri cubiculū. Et intro-
duxit illuc sarā filia suā: et lacrimata
est. Dixitq; ei. Forti animo esto filia
mea. Dominus celi det tibi gaudium
pro reidio quod perpessa es. **U**

Postq; uero cenauerunt: introdu-
xit iuuenem ad eam. Record-
tus itaq; tobias sermonū angeli pro-
tulit de cassidi suo parē iecoris: po-
suitq; eam sup carbones uiuos. Tūc
raphael agelus apprehendit demoniū:
et reliquit eum in deserto superioris
egypti. Tūc hortat? est uirginē tobi-
as: dixitq; ei. Sara resurge et deprece-
mur deum hodie et cras et scdm cras:
quia hīs rebus nobis deo iungimur:
tercia aut transacta nocte. in nostro e-
rimus cōiugio. Filij quippe sanctorū
sum? et nō possum? ita coniungi sicut
et gentes que ignorant deū. Surgen-
tes autem pariter instanter orabant
ambo simul: ut sanitas daretur eis.
Dixitq; tobias. Dñe de? parū n̄ro
benedicant te celi ceteri mareq; et fontē
et flumina: et omnes creature tue que
in eis sunt. Tu fecisti adā de limo terre:
dedistiq; ei adiutoriū euam. Et nunc
domine tu scis quia nō luxurie causa
accipio sororem meā coniugem: sed
sola posteritatis dilectione in qua be-
nedicat nomen tuū i secula seculorū. Di-
xit itaq; sara. Misere nobis domine:
miserere nobis: et conseruamus abo-

pariter sani. Et factum est circa pullo-
rum tantum. accessit iussit raguel se-
nos suos: et abierunt cum eo parit ut
foderet sepulcrum. Dicebat enī: ne sili
modo eueniret ei. quo et ceteris alijs
septem uiris qui sūt ingressi ad eam.
Cumq; parasset fossam: reuelus ra-
guel ad uxorem suam. Dixit ei. Mitte
unā ex ancillis tuis. et videat si mor-
uus est: ut sepeliām eum anteq; illu-
rescat. At illa misit unam ex ancillis
suis. Que ingressa cubiculum reperit
eos saluos et incolumes: secum pari-
ter dormientes. Et reuelā nuntiāuit
bonū nuntiū. Et benedixit dominū
raguel uidelicet et āna uxor ei? et dixit.
Benedicam? te dñe deus israel quia
nō contigit nobis quēadmodū puta-
bam? fecisti enī nobiscū misericordiā
tuā: et reclusisti a nobis inimicum pe-
sequente nos. Misit? es autē duobz
uirijs. Fac eos dñe i plenius benedicere
reter sacrificiū laudis tue et sue sani-
tatis offerre: ut cognoscat uniuersita?
gentiū. quia tu es deus sol? in uniuersa
terra. Stadiūq; precepit seruis suis
raguel ut repleat terra fossam quam
fecerat: priusquā illucesceret. Uxor au-
tem sue dixit ut instaret conuiuium:
et pararet omnia que in cibos erant
inter agribz necessaria. Duas quoq;
pingues uaccas. et hūoz arietes occi-
di fecit: et parari epulas omnibz uici-
nis suis. cūq; amicis. Et adiunxit
raguel tobiam: ut duas ebdomodas
moraretur apud eum. De omnibus
autē que possidebat raguel dimidiā
partē dedit tobie: et fecit hāc scripturā:
ut pars dimidia q̃ superat. Post obi-
tū eorū tobie dominio tenuerit. **U**

Tunc vocauit tobias angelum
ad se. quem quidem hominem

estimabar: dixitq; ei. Azaria frater:
peto ut auscultes uerba mea. Si me
ipm tradā tibi secum: non ero condi-
gnus prouidēcie tue. Tamen obsecro
te ut assumas tibi animalia siue ser-
uicia: et uadas ad gabelum in rages
ciuitatem medoz. reddasq; ei cirogra-
phum suū: et recipias ab eo pecuniā.
et roges eū venire ad nuptias meas.
Sis enī ipse quoniā numerat pater
meus dies: et si tardauero una die plus
contristatur anima ei? Et certe uides
quomō adiunxit me raguel: cuius
adiunxerunt spernere non possum.
Tūc raphael assumens quatuor ex ser-
uis raguelis et duos camelos. in ra-
ges ciuitatē medorū prexit: et inueni-
ens gabelum dedit ei cirographum
suū: et recepit omnem pecuniā. Indica-
uitq; ei de tobia filio tobie omnia que
gesta sunt: fecitq; eum secū venire ad
nuptias. Cumq; ingressus esset domū
raguelis. inuenit tobā discubentem:
et relictus osculati sunt se inuicem. Et
fleuit gabelus: benedixitq; deū et dixit.
Benedicat te deus israel: quia filius
es optimi uiri et iusti. et timentis deū:
et elemosinas facientis. Et dicatur be-
nedictio sup uxorem tuam. et super pa-
rentes uestros: et uideatis filios uestros
et filios filiorū uestroz usq; in terciā
et quartam generationem: et sit semē
uestrum benedictum a deo israel. qui
regnat in secula seculorum. Cumq;
omnes dixisset amen: accesserunt ad
conuiuium. Sed et cum timore domi-
ni nuptiaz conuiuiū gerebāt. **P**

Qum uero moras faceret tobias
causa nuptiaz: sollicit? erat pa-
ter ei? tobias dicens. Putas quare mo-
ratur filius meus: aut quare detent?
est ibi? Putas ne gabelus mortuus

est et nemo reddit illi pecuniā. Cepit
autem contestari nimis ipse et anna
uxor eius cum eo: et ceperunt ambo simul
 flere: eo quod die statuto minime reuer-
 teretur filius eorum ad eos. Stabat igitur
 mater eius irremediabilibus lacrimis:
 atque dicebat. Iesu me fili mi ut quid te
 misimus peregrinari lumen oculorum
 nostrorum. baculum senectutis nostre:
 solacium vite nostre. Spem posteritatis nostre.
 Omnia simul in te uno habentes: te
 non debuisse dimittere a nobis. Cui
 dicebat tobias. Tace et noli turbare:
 sanus est filius noster: satis fidelis est
 vir ille cum quo misimus eum. Illa autem
 nullo modo solari poterat sed conti-
 nue egiliones circumspiciebat et circuebat
 vias omnes per quas spes remeandi vi-
 debatur: ut procul videret eum si fieri
 posset venientem. At vero raguel dice-
 bat ad generum suum. Mane hic: et ego
 mittam nuntium salutis de te ad to-
 biam patrem tuum. Cui tobias ait. Ego
 nunc quia pater meus et mater mea mo-
 do dies computant: et cruciat spiritus
 eorum in ipsis. Cumque verbis multis
 rogaret raguel tobiam: et ille eum nul-
 la ratione vellet audire: tradidit ei sa-
 ram et dimidia parte omnis substantie
 sue in pueris in puellis in pecudibus
 in camelis: et in vaccis et pecunia mul-
 ta: et saluum atque gaudentem dimisit
 eum a se dicens. Angelus domini sanctus
 sit in itinere vestro: producatque vos in colu-
 mes: et inveniatis omnia recte circa paren-
 tes vestros: et videat oculus meus filios vestros
 priusquam moriantur. Et apprehendentes pa-
 rentes filiam suam: osculati sunt eam: et
 dimiserunt iter: monentes eam hono-
 rare soceros: diligere maritum: regere
 familiam: gubernare domum: et se
 ipsam irreprehensibilem exhibere. ¶

Quoniam reuertentem: puenierunt ad
 charactā que est in medio itinere
 contra niniven undecimo die. Dixitque
 angelus. Tobias frater: scis quemad-
 modum reliquisti patrem tuum. Si pla-
 cet itaque tibi predicam: et leno gradu
 insequantur iter nostrum familie simul
 cum coniuge tua: et cum animalibus.
 Cumque hoc placuisset ut irent: dixit ra-
 phael ad tobiam. Tolle tecum et felle
 piscis: erit enim necessarium. Tulit itaque
 tobias et felle illo: et abierunt. Anna
 autem sedebat secus viam cotidie in su-
 percilio montis: unde respicere poterat
 de longinquo. Et dum et eodem loco
 speculari aduentum eius: vidit a lon-
 ge et ilico cognouit venientem filium
 suum: currensque nuntiavit viro suo di-
 cens. Ecce venit filius tuus. Dixitque ra-
 phael ad tobiam. At ubi introieris do-
 mum tuam: statim adora dominum
 deum tuum: et gratias agens ei: acce-
 de ad patrem tuum: et osculare eum. Sta-
 timque lini super oculos eius et felle isto pi-
 scis: quod portas tecum. Scias enim quoniam
 aperientur mox oculi eius: et videbit
 pater tuus lumen relictum in albedine tuo
 gaudebit. Tunc precurret canis qui si-
 mul fuerat in via: et quasi nuntius aduentus
 blandimento sue raudē gaudebat. Et
 exurgens rectus pater: cepit ostendens pe-
 dibus currere: et data manu puero: oc-
 currit in obviam filio suo. Et suscipi-
 ens oscularus est eum cum uxore sua: et
 ceperunt flere pro gaudio. Cumque ado-
 rassent deum: et gratias egissent: cōsede-
 runt. Tunc sumens tobias de felle pi-
 scis: linxit oculos patri suo. Et susti-
 nuit quasi dimidia fere hora: et cepit
 albugo ex oculis eius quasi membranam
 cui egredi. Quod apprehendens tobias
 traxit ab oculis eius: statimque visum

recepit. Et glorificabant deum ipse vi-
 delicet et uxor eius: et omnes qui scie-
 bant eum. Dicebantque tobias. Benedi-
 co te domine deus israel quia tu ca-
 rigasti me: et tu saluasti me. Et ecce
 ego video tobiam filium meum. In-
 gressa est etiam post septem dies Sara
 uxor filii eius: et omnis familia et pe-
 cora sana: et cameli et pecunia multa
 uxoris: sed et illa pecunia quam rece-
 perat a gabelo. Et narravit parentibus
 suis omnia beneficia dei: que fecisset
 circa eum per hominem qui eum dux-
 erat. Venientesque achior et nabath con-
 sobrini tobie: gaudentes ad tobiam et
 congratulantes ei de omnibus bonis
 que circa illum ostenderat deus. Et
 per septem dies epulantes omnes cum
 gaudio magno gaudii sunt. ¶
 Tunc vocavit ad se tobias filium
 suum: dixitque ei. Quid possum
 dare viro istisando qui venit tecum?
 Respondens tobias. Dixit patri suo.
 Pater quam mercedem dabis mihi ei:
 aut quid dignum poterit esse benefi-
 cii eius? Ille duxit et reduxit sanum:
 pecuniam a gabelo ipse recepit: uxorem
 ipse me habere fecit: et demonium ab
 ea ipse compescuit: gaudium parenti-
 bus eius fecit: me ipsum a deuotione
 piscis eripuit: et quod videre fecit lumen
 oculi: et bonis omnibus per eum repleti
 sumus. Quid illi ad hec poterim? dignum
 dare? Sed peto te pater mi: ut roges
 eum si forte dignabitur mercedem de
 omnibus que allata sunt tibi assumere.
 Et vocantes eum pater salicet et filius:
 tulerunt eum in partem: et rogare ex-
 puerunt ut dignaretur dimidiam partem
 omnium que attulerat acceptam ha-
 bere. Tunc dixit eis osculans. Benedicite
 deum relictum coram omnibus viventibus

conferentem ei: quia fecit vobiscum mi-
 sericordiam suam. Item sacramen-
 tum regis abscondere bonum est: quia
 autem dei revelare et confiteri honorificum
 est. Bona est oratio cum ieiunio et ele-
 mosina: magis quam thesauros auri re-
 condere: quoniam elemosina a morte
 liberat: et ipsa est que purgat peccata:
 et facit invenire vitam eternam. Qui
 autem faciunt peccatum et iniquitatem:
 hostes sunt anime sue. Manifesto ergo
 vobis veritatem: et non abscondam
 a vobis occultum sermonem. Quan-
 do orabas cum lacrimis et sepeliebas
 mortuos: et derelinquebas preambulum
 tuum et mortuos abscondebas per diem
 in domo tua et nocte sepeliebas eos:
 ego obtuli orationem tuam dominis.
 Et quia acceptus eras deo: necesse fuit
 ut temptatio placeret tibi. Et nunc misit
 me dominus ut circumfeream et sarani
 uxorem filii tui a demonio liberarem.
 Ego enim sum raphael angelus: unus
 ex septem qui stamus ante dominum.
 Cumque hec audissent turbati sunt: et
 tremantes ceciderunt super terram in sa-
 ciem suam. Dixitque eis angelus. Pax
 vobis. Nolite timere. Et cum esset
 vobiscum per voluntatem dei: ipsum be-
 nedixit et cantare illi: videbat quidem
 vobiscum manducare: et bibere: sed ego
 cibo invisibili et potui quod ab hominibus
 videri non potest vobis. Tempus est ergo ut
 reuertar ad eum qui me misit: vos autem
 benedicite deum: et narrate omnia mira-
 bilia eius. Et cum hec dixisset ab aspectu eo-
 rum ablatus est: et ultra eum videre non po-
 tuerunt. Tunc preteriti per horas tres in faci-
 em benedixerunt deum. Et resurgentes nar-
 raunt omnia mirabilia eius. ¶
 Aperiens autem tobias senior ba-
 lum: benedixit dominum et dixit.

Flagellis et dñe interitū: et in omnia
secula regnū tuū: quoniam tu flagella-
re saluas: deducis ad inferos et redu-
cis: et non ē qui effugiat manū tuam.
Confitemini dño filij israel: et in conspe-
ctu gentiū laudate eum: quoniam ideo
disperxit vos inter gentes que ignorāt
eū: ut vos enarrētis mirabilia eius: et
faciatis scire eos quia nō est alius de-
us omnipotēs preter eū. Ipse castiga-
uit nos: propter iniquitates nras: et ipse sal-
uabit nos: propter misericordiam suam.
Aspicite ergo que fecit vobiscū: et cū
timore et tremore cōfitemini illi: regē
q̄ seculorū exaltate in operibz vestris.
Ego autem in terra captiuitatis mee
confitebor illi: quoniam ostendit maie-
statem suā in gente peccatricem. Con-
uertimini itaq; peccatores: et facite iusti-
tiam corā dño: credēs q̄ faciat vo-
biscū misericordiam suā. Ego autē et a-
nima mea i eo letabimur. Benedicite
dño omnes electi ei⁹: et agite dies leti-
cie: et cōfitemini illi. Iherusalē ciuitas
dei: castigauit te dñs in operibus ma-
nuū tuarū. Confiteere dño in bonis tuis
et benedic deū seculorū: ut reedificet in-
te tabernaculū suū: et reuertat ad te o-
mnes captiuios: et gaudeas in omnia
secula seculorū. Luce splēdida fulgebis:
et omnes fines terre adorabūt te. Nati-
ones et longinquo ad te venient: et
munera deferētes adorabūt in te dñm:
et terrā tuā in sanctificationē habebūt.
Nomen enī magnū inuocabūt in te.
Maledicti tū qui cōtempserunt te: et
condemnati tū omnes qui blasphe-
mauerunt te: benedicti tū qui edifi-
cauerunt te. Tu autē letaberis i filiis tuis:
quoniam omnes benedicētur: et congre-
gabuntur ad dñm. Beati omnes qui
diligunt te: et qui gaudent super pace

tua. Anima mea benedic dñm: quo-
niam liberauit iherusalē ciuitatem
suā. Beatus ego: si fuerint reliquie se-
minis mei ad vidēdā claritatē iherusa-
lem. Porte iherusalē et lapidei et lima-
ragdo edificabūtur: et et lapide preci-
oso omnis circuit⁹ murorū eius. Et
lapide cādido et mūdo omēs platee
eius stentur: et per vicos eius alle-
luia cantabitur. Benedictus dñs qui
exaltauit eam: ut sit regnū eius in
secula seculorū super eam amē. **xxxij**

Et consumati sunt sermones ro-
bie. Et postq̄ illuminatus est
robias vixit annis quadraginta duo-
bus: et vidit filios nepotū suorū. Com-
pletis itaq; annis centumduobz. Sepul-
tus est honorifice i ninive. Quinquā-
ginta namq; et sex annorū lumen o-
culorū amisit: sexagenarius vero rece-
pit. Reliquū vero vite sue in gaudio
fuit: et cum bono profectu timoris dei
peregrinatus in pace. In hora autē mortis
sue vocauit ad se robiam filiū suū: et
sepelire iunxit filios suos nepotes: di-
xitq; eis. Prope erit interitus ninive.
Non enim recedit verbū dñi: et fratres
nostri qui dispersi sunt a terra israhel
reuerent ad eam. Omnis autē terra
eius deserta replebitur: et domus dei
que i ea incensa est iterū reedificabitur:
ibiq; reuerentur omnes timētes deum.
Et relinquent gentes ydola sua: et ve-
nient in iherusalē: et inhabitabunt in
ea: et gaudebūt in ea omnes reges ter-
re: adorātes regem isrl. Audite ergo
filij mei: pacem vestrā. Seruite dño
in veritate: et inquirite ut faciatis que
placita sunt illi. Et filijs vestris man-
date: ut faciāt iudicias et elemosinas:
ut sint memores dei: et benedicant eū
in omni tempore in veritate et i tota

virtute sua. Nunc ergo filij audite me:
et nolite manere hic. Sed quacūq;
die sepelietis matrem vestrā: circa me
in uno sepulcro: et eo dirigite gressus
vestros ut reuertā hinc. Video enim:
quia iniquitas eius finē dabit ei. Sta-
tum est aut post obitū matris sue: ro-
bias abscedit et ninive cū uxore sua et
filijs et filijs filijs: et reuersus est ad
socios suos. Inuenitq; eos incolu-
ntes in sedebat bona: et curā eorum
gessit. Et ipse clausit oculos eorum: et
inuenit hereditatē domus raguelis ipse
precepit: videntq; quintā generationē
filios filiorū suorū. Et completis annis
nonaginta et nouem in timore do-
mini: cum gaudio sepelire eum.
Omnia autē cognado eius et omni
generatio eius in bona vita et in san-
cta cōsolatione p̄nāsit: ita ut accepti
esset tā deo q̄ hominibz: et cunctis ha-
bitantibz terram. **Explicit lib. robie**

Inapte prologus in lib. iudith
pud hebreos liber iudith
inter agnographa legitur
cui⁹ auctoritas ad robo-
randa illa que in conten-
tione veniunt min⁹ ydonea indica-
tur. Chaldeo tamē sermone cōscrip-
tus: inter historias cōputat. Sed q̄a hūc
librū in mod⁹ nicea: i numero sanctarū
scripturarū legit cōputasse: ac quicūq;
postulationi vr̄e: immo exactioni: et
scriptis occupationibz q̄bus vehemen-
ter artabar: huic vnā lucubratiuncu-
lā vdi: magis saculū et sensu quā et ver-
bo verbi transferens. Multorū codicū
varietatē viciōsissimā apertavi: sola
ea q̄ intelligētia integra i verbis chal-
deis inuenire potui: latinis expressi. Ac-
cipite iudith viduam castitatis exem-
plar: et triumphali laude p̄petuis eam

preconijs declarate. Hāc enī nō solū
femina sed et viris imitabilē dedit: q̄
castitatis ei⁹ remunerator virtutē talē
tribuit: ut inuidum omnibz homini-
bus vinceret: insuperabilem superaret.

Explicit prologus in lib. iudith. j.

Arphax itaq; rex me-
diorū subiugauerat
multas gentes im-
perio suo: et ipse edi-
ficauit ciuitatē po-
tentissimā quam
appellauit epharatis. Et lapidibus
quadratis et sedis fecit muros eius:
in altitudine cubitorū septuaginta: et
in latitudine cubitorū triginta: currens
vero ei⁹ posuit i altitudine cubitorū
centū. Per quadrū vero eay: lat⁹ vici-
q; vicinorū p̄dū spacio tendebat: posui-
tq; portas ei⁹ in altitudine turriū. Et
gloriabatur quasi potēs in potētia eger-
dus sui: et i gloria quadrigarū suarū.
Anno igitur duodecimo regni sui: na-
buchodonosor rex assiriorū qui regna-
bat in ninive ciuitate magna pugna-
uit cōtra arphax: et obtinuit eum
in campo magno qui appellatur ra-
gai: circa eufratē et tigrin: et yadalon
in campo riorū regis elicoy. Tunc ex-
altatū est regnū nabuchodonosor: et
cor eius eleuatū est. Et misit ad omnes
qui habitabāt in assiria: et damasco:
et libano: et ad gentes que sunt in car-
melo et cedar: et inhabitātes galileā:
in capto magno et belou: et ad omnes
qui erant in samaria: et trans flumen
iordanē: usq; iherusalē: et omnem
terrā yelle: quousq; p̄ueniat ad mou-
tes ethiopie. Ad hos omnes misit mun-
dus nabuchodonosor rex assiriorū:
qui omnes vno animo oia dixerūt: et
remiserūt eos vacuos: ac sine homine

abiecerunt. Tunc indignatus nabuchodonosor rex ad omnem terram illam irruit per regnum et eorum suum: quod defenderet se de omnibus hijs. **A**nno tertio decimo nabuchodonosor regis: vicima et secunda die mensis primi factum est verbum in domo nabuchodonosor regis assiriorum: ut defenderet se. Vocavitque omnes maiores consilij: duces bellatores suos: et habuit cum eis consilium consilij sui. Dixitque cogitatione sua in eo esse: ut omnem terram suam subingeret imperio. Quod didici cum placuisset omnibus: vocavit nabuchodonosor rex isloferne principem milicie sue: et dixit ei. Egredere aduersum omne regnum decidentis: et contra eos precipue qui contumeliam imperij mei. Non parceret oculis tuis ulli regno: omnemque urbem munitam subiugabis michi. Tunc isloferne vocavit duces et magistratus virum assiriorum: et dimittit viros in regione sicut precepit ei rex: centum viginti milia pedum pugnatorum: et equites sagittarios duodecim milia. Omneque expeditionem suam fecit preire in multitudine innumerabili camelorum: cum hijs que exercitibus sufficeret copiose: bouum quoque armenta: gregesque: omniumque non erat numerus: solumque et domi sua in calicu suo parari contulit. Aurum vero et argentum de domo regis assumpsit multum nimis. Et profectus est ipse et omnis exercitus cum quadrigis et equitibus et sagittariis: qui cooperuerunt faciem terre sicut locustae. Cumque pertransisset fines assiriorum: venit ad magnos montes ange qui sunt a sinistro cilicie: ascenditque omnia castra eorum: et obtinuit omnem munitiorem. Effregit autem ciuitatem opinatissimam

melos: perdiditque omnes filios tharhis: et filios ysrahel qui erant contra faciem deserti: et ad austrum terre eleon. Et transiit eufatem: et venit in melopotamiam: et regit omnes ciuitates recessas que erant ibi a torrente mambre usquequo pueniatur ad mare: et occupauit terrinos eius a cilicia usque ad fines iaphet: qui sunt ad austrum. Adduxitque omnes filios madian: et perdidit omnem locupletationem eorum: omnesque reliquos sibi occidit ore gladij. Et post hec descendit in campos damasci in diebus messis et succendit omnia sata: omnesque arbores et vineas fecit incidere: et cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram. **T**unc miserunt legatos suos in uelacrum urbium ac puinciarum reges ac principes syrie: scilicet et melopotamie: et hie sobal: et libie: atque cilicie: qui venientes ad isloferne dixerunt. Desinat indignatio tua circa nos. Melius est tui ut videres secum annis nabuchodonosor regi magno: et subditi sumus tibi: quod morientes cum interitu nostro ipsi seruimus tibi. Damna patiamur. Omnis ciuitas tua omniumque possessio: omnes colles et montes: et campi: et armenta bouum: gregesque: omniumque caprarum equorumque: camelorumque: omniumque facultates nostre atque familie in conspectu tuo sunt. Sicut omnia sub lege tua. Nos etiam et filij nostri: seruus tui sumus. Veni nobis pacificus dominus: et utere seruicio nostro sicut placuerit tibi. Tunc descendit de montibus cum equitibus: in virtute magna: et obtinuit omnem ciuitatem: et omnem inhabitantem terram. De uniuersis autem urbibus assumpsit sibi auxilios viros fortes et electos ad bellum. Transiitque metus

provincijs illis incubuit: ut uniuersarum urbium habitatores principes et honorati simul cum populo essent in obuiam venienti: recipientes eum cum coronis et lampadibus: ducentes choros in tympanis et tibijs. Nec ista tamen facientes: ferocitatem eius pectoris mitigare potuerunt. Nam et ciuitates eorum destruxit: et lucos eorum eiecit. Precepit enim illi nabuchodonosor rex: ut omnes deos terre exterminaret: videlicet ut ipse solus diceretur deus ab hijs nationibus que potuissent holocaustis potentia subiugari. Pertransiens autem syriam sobal et omnem appamiam: omnemque melopotamiam: venit ad ydumeos in terra gabaa: accepitque ciuitates eorum: et sedit ibi per triginta dies: in quibus diebus adunari precepit uniuersum exercitum virtutis sue. **T**unc audientes hec filij israhel qui habitabant terram iudee: timuerunt valde a facie eius. Tremor etiam et horror inuasit sensus eorum: ne hoc faceret iherusalem et templo domini: quod fecerat ceteris ciuitatibus et templis earum. Et miserunt in omne samariam per circuitum usque ierichonem: et preoccupauerunt omnes viros montium. Et muris circumdederunt viros suos: et congregauerunt frumenta in preparatione pugne. Sacerdos etiam eliachim scripsit ad uniuersos qui erant circa elorelon: que est contra faciem rami magni iuxta doraim: et uniuersis per quos via transitus esse poterat: ut obtinerent ascensus montium per quos via esse poterat ad iherusalem: et illic custodirent ubi angustum iter esse poterat inter montes. Et fecerunt filij israhel: secundum quod conuenerat eis sacerdos domini eliachim. Et clamauit dominus populo ad dominum instantia magna:

et humiliauerunt animas suas in ieiunijs: ipsi et mulieres eorum. Et induerunt se sacerdotes cilicie: et infantes prostrauerunt contra faciem templi domini: et altare domini operuerunt cilicio. Et clamauerunt ad dominum deum israhel unanimiter: ne darent in predam infantes eorum: et uxores eorum in diuisione: et ciuitates eorum in exterminium: et sancta eorum in pollutionem: et fieret in obprobrium gentibus. Tunc eliachim sacerdos domini magnus circumiit omnem israhel: allocutusque est eos dicens. Scribite quoniam egredimur dominus preces vestras: si manentes permaneritis in ieiunijs et orationibus in conspectu domini. Memores estote moysi seruus domini: qui amalech confidentem in virtute sua et in potentia sua et in exercitu suo: et in diuisis suis et in curribus suis: et in equitibus suis non ferro pugnauit: sed precibus sanctis orando deiecit. Sic erit uniuersis hostes israhel: si perseveraueritis in hoc opere quod cepistis. Ad hanc igitur exhortationem eius desidentes domini: permanserunt in conspectu domini: ita ut etiam hijs qui offerebant domino holocausta: precandi cilicijs offerrent sacrificia domino: et erat cinis super capita eorum. Et ex toto corde suo omnes orabant deum: ut uisitaret populum suum israhel. **A**nunciatumque est holoserne principem milicie assiriorum quod filij israhel prepararent se ad resistendum: ac montium itinera conuulsissent: et furore nimio egersent in iracundia magna. Vocauitque omnes principes moab: et duces ammon: et dixit eis. Dicite michi quis sit populus iste qui montana obliuet: aut que et quales et quante sint ciuitates eorum que etiam sit virtus eorum: aut que sit multitudinem eorum uel

7a
quis rex militie illorum. Quare pre omnibus qui habitant in oriente isti contempserunt me. et non egerunt in obviam nobis: ut susciperent nos cum pace. Tunc achior dux omnium filiorum ammon respondens ait. Si digneris audire domine. dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto qui in montanis habitat: et non egredietur verbum falsum ex ore meo. Populus iste ex progenie caldeorum est. Hic primus in mesopotamia habitavit: quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum qui erant in terra caldeorum. Descendentes itaque ceremonias patrum suorum que in multitudine deorum erant unum deum celi coluerunt: qui et precepit eis ut egerent inde: et habitarent in terram. Cumque operuisset omnem terram fames. Descenderunt in egiptum: illicque per quadringentos annos sic multiplicati sunt: ut dinumerari eos non posset exercitus. Cumque gravaret eos rex egipti atque in edificationibus urbium suarum in luto et latere subiugasset eos: clamaverunt ad dominum suum et percussit totam terram egipti plagis variis. Cumque eiecisset eos egipti a se: et cessasset plaga ab eis: et iterum eos vellent capere: et ad suum servitium revocare. fugientibus hiis deus celi mare aperuit: ita ut huic inde aque quasi murus solidarentur: et isti pede sicco fundum maris perambulando transirent. In quo loco dum innumerabilis exercitus egiptiorum eos persequeretur: ita aquis cooptus est: ut non remaneret vel unus qui factum posteris nuntiaret. Egredis etiam mare rubrum deserta syna montis occurrerunt: in quibus nunquam homo habitare poterat: vel filius hominis requieverat. Illi fontes amari obdulerant sunt eis ad bibendum: et per annos quadraginta

annonam de celo consecuti sunt. Ubi cumque ingressi sunt: sine arcu et sagitta. et absque scuto et gladio. deus eorum pugnavit pro eis et vixit. Et non fuit qui in sulcasset populo istum: nisi quando recessit a cultu domini dei sui. Quocientibus autem preter ipsum deum suum alterum coluerunt: dati sunt in perditionem et in gladium et in obprobrium. Quocientibus autem penituerunt se recessisse a cultura dei sui: dedit eis deus celi virtutem resistendi. Denique rananeum regem et iehuseum. et pheleseum et rueum et echeu et amoreum et omnes principes in ebron preceperunt: et terras eorum et civitates eorum ipsi possederunt: et usque dum non peccarent in conspectu dei sui erat cum illis bona. Deus enim illorum odit iniquitatem. Nam et ante hos annos cum recessissent a via quam dederat illis deus ut ambularent in ea: et ceterum non esset preliis a multis nationibus: et plerumque eorum captivi abducti sunt in terram non suam. Nunc autem reuersi ad dominum deum suum ex dispersione qua dispersi fuerant adunati sunt: et ascenderunt montana hec omnia: et iterum possident iherusalem: ubi sunt sancta sanctorum. Nunc ergo mihi dicit persequere si est aliqua iniquitas eorum in conspectu dei eorum: ascendam ad illos quoniam tradens tradet illos deus eorum tibi: et subiugati erunt sub iugo potentie tue. Si vero non est offensio populi huius coram deo suo non poterimus resistere illis: quoniam deus eorum defendit illos: et erimus in obprobrium uniusse terre. Et factum est cum cessasset loqui achior: verba hec icati sunt omnes magnates holoseris. et cogitabant interficere eum dicentes ad alterum. Quis est iste qui filios israel posse dicat resistere regi nabuchodonosor. et exercitibus eius: homines

inertes et sine virtute. et sine precitia artis pugne. Et ergo agnoscat achior: quoniam fallit nos. ascendamus in montana: et cum capti fuerint potentes eorum cum eisdem gladio transibere: ut sciant omnes gentes quoniam nabuchodonosor deus terre est. et preter ipsum alius non est.

h
Factum est autem cum cessasset loqui: indignatus holoseris vespertine dixit ad achior. Quomodo propheta nobis dicens quod gens israel defendatur a deo suo: ut ostendam tibi quoniam non est deus nisi nabuchodonosor: cum petuisset eos omnes sicut hominem unum. nunc et ipse cum illis afflictorum gladio interibit: et omnis israel perditione disperiet: et plerumque quoniam nabuchodonosor dominus sit uniusse terre. Cumque gladius militie mee transieret per latera tua: et ceterum radices inter vulneratos israel: et non respiciabis ultra donec exterminetis cum illis. Porro autem si prophetiam tuam veram existimas non concedat vultus tuus: et pallor qui faciem tuam obtrinet abscedat a te: si verba mea hec putas impleri non posse. Et autem non eris quia simul cum illis hec expectabis: ecce ex hac hora illorum populo sociaberis: ut dum dignas mei gladii penas receperint. ipse simul ulioni subiaceas. Tunc holoseris precepit servis suis: ut comprehenderent achior. et ducerent eum in bethulia: et traderent eum in manus filiorum israel. Et accipientes eum sicut holoseris profecti sunt per campum: sed cum appropinquassent ad montana. eiecerunt eum ex fundibularum. Illi autem ducerentes a latere montis. ligauerunt achior ad achorem manibus et pedibus: et sic unctum de rebus dimiserunt eum: et reuersi

h
sunt ad dominum suum. Porro filii israel descendentes de bethulia. venerunt ad eum. Quem soluentes duxerunt ad bethulia: atque in medium populi illum statuentes percurantur sunt. quid rectum esset quod illum vindictam assidue reliquissent. In diebus illis erant illi principes. ozias filius micha de tribu symeon: et charmi qui et gothoniell. In medio itaque seniorum et in conspectu omnium achior dixit omnia que locutus fuerat ab holoseris interrogatus: et qualiter populus holoseris voluisset propter hoc verbum interficere eum: et quemadmodum ipse holoseris iratus iussit eum israelitis hac de causa tradiri: ut dum vinceret filios israel. tunc et ipsum achior diuersis iulcar supplicis interiret: propter hoc quod dixisset. deus celi defensor eorum est. Cumque achior uniusse hec exposuisset: omnis populus cecidit in faciem adorantes dominum et communi lamentatione et fletu unanimiter preces suas domino effuderunt dicentes. Domine deus celi et terre intuerere superbiam eorum: et respice ad nostram humilitatem: et faciem sanctorum tuorum attende: et ostende quoniam non decelinquis presumptentes de te: et presumptores de se et de sua virtute gloriantes humilias. finito itaque fletu: et per totum diem oratione populi compleretur: consolati sunt achior dicentes. Deus patrum nostrorum cum tu virtutem predicasti. ipse tibi hanc dabit vicissitudinem: ut eorum magis tu interitum videas. Cum vero dominus deus noster dederit hanc libertatem servis suis: sit et tecum deus in medio nostro: ut sicut placuerit tibi ita cum iis omnibus conuersetur nobiscum. Tunc ozias finem concilio suscepit eum in domum suam: et fecit cenam magnam. Et vocatis omnibus presbiteris. simul repleto ieiunio recesserunt. Postea vero

conuocatus est omnis populus: et per totam
noctem intra ecclesiam orauerunt: pe-
tentes auxilium a deo israel. **U**
Holofernes autem altera die precepit
exercitibus suis: ut ascenderent
contra bethuliam. Erant autem pedes bel-
latorum centum viginti milia: et equites
viginti duo milia: propter preparationem
virore illorum quos occupauerat capti-
uitas: et adducti fuerant de principibus et
urbibus iuxta iuuentutis. Omnes
parauerunt se pariter ad pugnam: et tra-
hentes filios israel: et uenerunt per precipitum
montis usque ad apertam qui respicit su-
per dothaim a loco qui dicitur belma-
us: ad chelmon qui est extra ebelon.
Filii autem israel ut uiderunt multitudi-
nem illorum: prosternerunt se super terram
mittentes cincte super capita sua: unani-
mes orantes ut deus israel misericordiam
sua ostenderet super populum suum. Et
assumentes arma sua bellica: sederunt
per loca que angustia itineris: et amitem
dirigunt inter montuosas: et erant custo-
dientes ea tota die et nocte. Porro ho-
lofernes dum circum per gyrum: repperit
quod fons qui influebat aqueductum illorum:
a parte australi: contra ciuitatem dirige-
re: et incidi precepit aqueductum illorum.
Erant tamen non longe fontes a muris
ex quibus furtim uidebantur haurire
aquam: ad refectum potius quam
ad potandum. Sed filii ammon et
moab: accesserunt ad holoferne dican-
tes. Filii israel non in lancea nec in sagi-
ta confidunt: sed montes defendunt illos:
et muniunt illos colles in precipitio
constituti. Ut ergo sine congressione
pugne possis superare eos: pone custo-
des secundum ut non hauriant ex eis:
et sine gladio interficias eos: uel certe
fatigati tradent ciuitatem suam quam

putant in montibus positam superari
non posse. Et placuerunt uerba hec coram
holoferne et coram satellitibus eius: et con-
stituit per gyrum centenarios per sin-
gulos fontes. Cumque ista custodia per
dies viginti fuisset repleta: defecerunt
cisternae et collectiones aquarum omnibus
inhabitantibus bethuliam: ita ut non
esset intra ciuitatem unde facerentur
uel una die: quoniam ad mensuram daba-
tur populo aqua quocumque. Tunc ad o-
mam congregati omnes uiri saniores:
iuuenes et paruuli: omnes simul una
uoce dixerunt. Quidam deus inter nos
et requoniam fecisti in nos mala: no-
lens loqui pacifice cum assiris: et propter
hoc uendidit nos deus in manibus
eorum. Et ideo non est qui adiuerit: cum
prosteruamur ante oculos eorum in fide
et perditione magna. Et nunc congregate
uniuersos qui in ciuitate sunt: ut sponte
tradamus nos omnes populo holoferne.
Melius est enim ut captiui benedicamus
dominum uiuentes: quam moriamur et sumus
obprobrium omni carni: cum uideamus
uxores nostras et infantes nostros mo-
ri ante oculos nostros. Conuertamur
hodie celum et terram et deum patrum nostrorum
qui uoluerunt nos secundum peccata nostra:
ut iam tradatis ciuitatem in manus
militum holoferne: ut sit finis nostre
breuissae in ore gladii: qui longior efficitur
in ariditate huius. Et cum hec dixisset:
factus est fletus et ululatus ma-
gnus in ecclesia omnibus: et per multas
horas una uoce clamauerunt ad deum
dicentes. Peccauimus cum patribus nostris:
iniuste egimus: iniquitatem fecimus.
Tu quia pius es misereere nostri: et in
uostro flagello uindicta iniquitates no-
stras: et noli tradere cōfuentes te populo
qui ignorat te: ut non dicat inter gentes

ubi est deus eorum. Et cum fatigati hijs
clamoribus: et hijs fletibus lassati solu-
issent: resurgens ozias infusus lacri-
mis dixit. Equo animo estote fratres: et
hos quinque dies repedemus a domi-
no misericordiam. Forsitan enim indi-
gnationem suam abscidet: et dabit gloriam
nomini suo. Si autem transactis quinque
diebus non uenerit adiutorium: facie-
mus hec uerba que locuti estis. **U**
Et factum est cum audisset hec uer-
ba iudith uidua: que erat filia
merari: filij ydoli filij ioseph filij ozie fi-
lij elai filij iaminor: filij gedeon filij
rasaim filij archib filij melchire filij e-
nam filij nachanie filij salathiel filij
symeon filij ruben: et uir eius fuit ma-
nasses: qui mortuus est in diebus messis
predicte: instabat enim super alligantes
manipulos in campo et uenerat esset super
caput eius: et mortuus est in bethulia
ciuitate sua et sepultus est illic cum patri-
bus suis. Erat autem iudith uirgo eius
uidua iam annis tribus et mensibus
sex. Et in superioribus domus sue fe-
cit sibi secretum cubiculum in quo cum puel-
lis suis claustra morabatur: et habens
super limbo suos cilicium: ieiunabat
omnibus diebus uite sue: propter sabbata
et neomenias: et festa domus israel. Erat
autem eleganti aspectu nimis: cui uir suus
reliquerat diuitias multas et famili-
am copiosam: ac possessiones armen-
tis bouum et gregibus omnium plenas. Et
erat hec in omnibus famosissima:
quoniam timebat dominum ualde: nec
erat qui loqueretur de illa uerbum malum.
Hec itaque cum audisset quoniam ozias
promississet quod transacto quinto die tra-
deret ciuitatem: misit ad presbiteros
thabri et tharmi. Et uenerunt ad illam:
et dixit illis. Quid est hoc uerbum in

quo consentit ozias: ut tradat ciuitatem
assiris: si intra quinque dies non uene-
rit uobis adiutorium? Et qui estis uos
qui temptatis dominum? Non est iste homo
qui misericordiam prouocat: sed potius
qui iram exciet: et furorem accendat.
Posuistis uos tempus misericordiae do-
mini: et in arbitrium uestrum diem consti-
tulistis ei. Sed quia patiens dominus est: in
hoc ipso peniteamus: et in dulgentiam
eius lacrimis postulamus. Non enim
quasi homo deus sic comminabitur: neque
sicut filius hominis ad iracundiam in-
flammat. Et ideo humiliemus
illi animas nostras: et in spiritu obsecramus
humiliato: seruantes illi. Dicam? fletus
domino: ut secundum uoluntatem suam sic
faciat nobiscum cito misericordiam suam:
ut sicut conuerbatum est cor nostrum in su-
perbia corum ita etiam de nostra humili-
tate gloriemur: quoniam non sumus
secuti peccata patrum nostrorum: qui de-
liquerunt deum suum: et adorauerunt de-
os alienos: pro quo scelere dani sunt in
gladium: et in rapinam: et in confusione
inimicis suis. Nos autem alterum deum
nescimus propter ipsum. Expectamus humilem
consolationem eius: et requirit sanguinem
nostrum: et humiliabit omnes gentes
quocumque in surgit contra nos: et faciet
illas sine honore dominus deus noster. Et
nunc fratres: quoniam nos qui estis
presbiteri in populo dei: et ex uobis pender
anima illorum: ad eloquium uestrum corda
eorum erigite: ut memores sint quia tem-
ptati sunt patres nostri: ut placeretur
si uere colebant deum suum. Memores esse
debent quomodo pater noster abra-
ham temptatus est: et per multas tribula-
tiones probatus: dei amicus effectus
est. Sic placet: sic iacob: sic moyses: et

omnes qui placuerunt deo. per multas
tribulationes transierunt fideles. Illi
autem qui temptationes non susceperunt
cum timore domini et in patientia sua et
impropeitum murmuracionis sue contra
dominum protulerunt: exterminati sunt ab ex-
terminatore: et a serpentibus perierunt.
Et nos ergo non ulciscamur nos pro
hijs que patimur: sed reputantes preces
nostreas hec ipsa supplicia minora esse:
flagella domini quasi serui qui corripiuntur
ad emendationem et non ad perditionem
nostram euenisse credamus. Et dixerunt
illi ozias et presbiteri. Omnia que lo-
cuta es uera sunt: et non est in sermone
tuo uis ulla reprehensio. Nunc ergo
ora pro nobis: quoniam mulier sancta
es et timens deum. Et dixit illis iudith.
Sicut quod potui loqui dei esse cognosce-
riscite quod facere disposui propterea si re-
deo est: et orate ut firmum faciat deus
consilium meum. Stabitis uos ad portam
nocte ista: et ego regam cum abra mea:
et orate ut sicut dixistis in diebus quibus
respiciat dominus populum suum israhel. Vos autem
nolo secutemini adu meum: usque dum
renunciem uobis. nil aliud fiat nisi o-
ratio pro me ad dominum deum nostrum. Et
dixit ad ea ozias princeps iude. Vade
pace: et dominus sit tecum in uisione inimicorum
nostrorum. Et reuerentes abierunt.

Quibus abscedentibus iudith in-
gressa est oratorium suum: et in-
duens se cilicio posuit cinere super ca-
put suum: et prosternens se domino clamabat
ad dominum dicens. Domine deus pater
mei symeon: qui dedisti illi gladium
in defensione alienigenarum: qui viola-
tores reuerteris in coinquinatione sua:
et detrudaueris femur uirginis in con-
fusione: et dedisti mulieres illorum in
predam: et filias illorum in captiuitate: et

omne predam in diuisionem seruis tuis
qui zelauerunt zelum tuum: subueni que-
so te domine deus meus michi uidere. Tu
enim fecisti priora: et illa post illa co-
gitasti: et hoc factum est: quod ipse volui-
sti. Omnes enim uir tue parate sunt: et
tua iudicia in tua prudentia posuisti.
Respice castra assiriorum nunc: sicut tunc
castra egiptiorum uidere dignatus es:
quando post seruos tuos annati cur-
rebant: confidentes in quadrigis et in
equitatu suo: et in multitudine bellato-
rum. Sed aspexisti super castra eorum: et te
nebre fatigauerunt eos. Temuit pedes e-
orum ab illis: et aque operuerunt eos.
Sic sicut et isti domine: qui confident in
multitudine sua: et in curribus suis: et in
contibus: et in sagittis suis: et in lanceis
gloriantur: et nesciunt quia tu ipse es deus
nostre qui ceteris bella ab initio: et do-
minus nomen est tibi. Exige brachium
tuum sicut ab initio: et alide uirtutem e-
orum in uirtute tua. Cadat uirtus e-
orum in iracundia tua: qui promittit
se violare sancta tua: et pollueret taber-
naculum nominis tui: et diceret gladi-
o suo cornu altaris tui. Fac domine
ut gladio proprio eius superbia au-
putetur. Capiatur laqueo oculorum
suorum in me: et percuties eum et labijs cari-
tatis mee. Da michi in animo constantiam
ut contemnam illum: et uirtutem ut re-
uertam illum. Ecce enim hoc memori-
ale nominis tui: cum manus femine de-
iecerit eum. Non enim in multitudine
est uirtus tua domine: neque in equorum uir-
tutibus uoluntas tua. Nec superbi ab initio
placuerunt tibi: sed humilium et man-
suetorum semper tibi placuit deprecatio.
Deus celorum: creator aquarum: et dominus
ceteris creature: exaudi me misericorditer
precantem: et de tua misericordia plumentem.

stamento domine testamenti tui: et
da uerbum in ore meo: et in corde meo
consilium corrobora: ut domus tua
in sanctificatione tua permaneat: et
omnes gentes agnoscant quia tu es
deus et non est alius preter te.

Factum est autem cum recessisset dama-
re ad dominum: surrexit de loco
in quo iacebat prostrata ad dominum. Vo-
cavitque abram suam: et descendens in do-
minum suam: abstulit a se cilicium: et eguit
se uelimentis uiduitatis sue. Et lauit
corpus suum: et uinxit se nitro optimo:
et discriminauit cinerem capitis sui: et
imposuit mirram super caput suum: et in-
dixit se uelimentis iocunditatis sue.
Et induit sandalia pedibus suis: al-
sumpsitque degeraliolem et lilia: et inau-
res et annulos: et omnibus ornamentis
suis ornauit se. Cum etiam dominus contulit
splendorem: quoniam omnis ista com-
positio non est libidine: sed est uirtute
pendebat. Et ideo dominus hanc in illam
pulchritudinem ampliavit: ut incom-
parabili decore omnium oculis appare-
ret. Imposuit itaque abra sue ascopam ui-
ni: et uas oli et potentiam et lapides: et
panes et caseum: et profecta est. Cumque
uenerit ad portas ciuitatis: inueni-
erunt repeditam oziam et presbiteros ci-
uitatis. Qui cum uidissent eam: stupen-
tes mirati sunt nimis pulchritudinem
eius. Nichil tamen interrogantes eam:
dimiserunt transire dicens. Deus pa-
trum nostrorum det tibi gratiam: et omne
consilium tui cordis sua uirtute corro-
boret: et glorietur super te iherusalem:
et nomen tuum in numero sanctorum
et iustorum. Et dixerunt hijs qui illuc erant:
omnes una uoce fiat fiat. Iudith uero
orans dominum transiit per portas ipsas
abra eius. Factum est autem cum descendere

montem circa octidies: occurrerunt ei
exploratores assiriorum: et tenuerunt eam
dicens. Vade uenis: aut quo radis?
Que respondit. Filia sum hebreorum. Ide-
o ego fugi a facie eorum: quoniam futurum
agnoui quod daret uobis in depredationem
meam: pro eo quod contemneretis uos nolue-
runt ultro cadere seipsos: ut inuenirent
misericordiam in conspectu uestro.
Hac de causa cogitavi mecum dicens.
Vadam ad faciem principis holofe-
nis ut indicem illi secreta illorum: et ostendam
illi quo aditu possit obtinere eos:
ita ut non cadat uir unus de exercitu eius.
Et cum audissent uiri illi uerba eius: con-
siderabant faciem eius: et erat in oculis
eorum stupor: quoniam pulchritudinem
eius mirabantur nimis. Et dixerunt ad
eam. Conseruasti animam tuam: eo quod tale
reperisti consilium ut descenderes ad do-
minum nostrum. Hoc autem scias: quoniam
cum steteris in conspectu eius bene tibi fa-
ciat: et eris gratissima in corde eius. Du-
xeruntque illam ad tabernaculum holofe-
nis: nuntiantes eam. Cumque intrasset
ante faciem eius: statim captus est in
suis oculis holofenes. Dixeruntque ad
eum sacellites eius. Quis contemnat
populum hebreorum: qui tam decora mulie-
res habent: ut non pro hijs merito pu-
gnare contra eos debeamus? Videns itaque
iudith holofenem sedentem in throno
pro quo erat et purpura et auro: et lina-
ragdo et lapidibus preciosis intertextum:
cum in facie eius incedisset: adorauit eum
prosternens se super terram: et eleuauit eam
secum holofenis iubere domino suo.

Animo esto et noli pauere in corde
tuo: quoniam ego nunquam noui uirum
qui uoluit seruire nabuchodonosor re-
gi. Populus autem tuus si non triumphasset

me: nō alleuassent lanceā meam sup
eū. Nunc autē dīc mīchī quā rē causa
recessisti ab illis: et placuit tibi ut ve
nires ad nos. Et dixit illi iudith. Su
me verba ancille tue: quoniam si secut
fueris verba ancille tue: profectam rem
faciet dñs tēū. Vīuit enī nabuchodon
osor rex terre: et vīuit virtus eius que
est ī te ad correptionē omnīū anima
rum errantiū: quoniam nō solū homi
nes secutiūnt illi p te: sed et bestie agri
obtemperāt illi. Nūciat enī animi tui
inductia: uniuersis gētibz: et indicatū ē
omīi seculo quoniam tu solū totius et p
rens es in omīi regno: et disciplina
tua omībz prouincijs predicat. Nē
hpc laet qd loquor: est actior: nec illud
ignoratur qd ei iussis tueri. Con
stat enī dñi nostrī hī peccatis offensa
ut mādauerit pē pphetas suos ad po
pulum: qd tradat eum pro peccā suis.
Et quoniam scīuit se offendisse dñi suū
filiū isrl: tremor tuus sup ipōs ē. Nūci
per etiam famēs inuasit eos: et ab ori
dinate aque iam inter mortuos com
putantur. Deniqz hoc ordinat: ut in
terficiant pecora sua et bibāt sangui
nem eorū: et sanda dñi sui que pcepit
deus nō contingi in seumēto vino et
oleo. Hec cogitauerūt impendere: et vo
lunt cōsumere: que nec manibz debe
rēt cōtingere. Ego quoniam hec faciūt:
retrū est qd in perditionē dabūt. Nū
ego ancilla tua cognoscens fugi ab il
lis: et misit me dñs hec ipā nūciare
tibi. Ego enī ancilla tua dñi solo etiā
nunc apud te: et egiet ancilla tua: et o
rabo dñm: et dīcet mīchī: quādo eis
reddat peccā suū: et veniens nūciabo
tibi: ut ego adducā te pē mediam
iherusalem. Et habebis omnem pph
iam israhel sicut dñs quibus nō ē pastor:

et nō latrabit vel vnus oēs te: quoniam
am hec mīchī dida sūt pē prudentiā
dñi. Et quoniam tratus est illis de: hec
ipsa missa sum nūciare tibi. Placue
runt autē omnia verba hec coram ho
loferne et corā pueris eius: et miraban
tur ad sapientiā eius: et dicebāt alter
ad alterum. Non est talis mulier sup
terram in aspedu: in pulchritudine et
in sensu verborum. Et dixit ad illā ho
lofernes. Benefecit de: qui misit te an
te pph: ut des illum tui in manibz no
stris. Et quoniam bona est promissio
tua: si fecerit mīchī hoc: deus tuus erit
et meus deus: et tu in domo nabucho
donosor magna eris: et nomen tuum
dominabitur ī vniuersa terra. **11**

Tunc iussit eam introire ubi repo
sui erat thesauri eius: et iussit il
lic manere eā et constituit quid daret
illi de thesauro suo. Cui respondit iudith
et dixit. Nunc nō potero mādurare re
hīs que mīchī pēpīs tribui: ne veniat
super me offensio. Et hīs autē q mīchī
deruli manducabo. Cui holofernes
ait. Si defecerit tibi ista que tēū deu
līst: quid faciem? tibi? Et dixit iudith.
Vīuit anima tua dñe meus: quoniam
non regender omīa hec ancilla tua: do
nec faciat deus in manu mea hec que
cogitavi. Et induxerūt illā serui eius
in tabernaculū: quo pceperat: et pōit
dunt introire ut daretur ei copia no
de: et ante lucem egredi foras ad ora
tionem: et deprecandi dñm. Et pcepit
cubicularijs suis ut sicut placeret illi
egiret et introiret ad adorandum eum
suū pē tēdū. Et egibat nodibz in
uallē hēthulie: et hāpūbat se in fon
te aque. Et ut ascendebat: orabat dñm
deū isrl: ut dirigereť viam eius ad libe
rationem pph sui. Et introiens mūda

manebat in tabernaculo: usqz dum ac
ciperet escam suā in vesperū. Et factū ē
quarta die. Holofernes fecit cenā ser
uis suis: et dixit ad vagao eunuchū.
Vade et suade hebreā illā ut sponte
consequat habitare meū. sedum est
enī apud assyrios si femina intreat
virū agendo ut in munis ab eo trans
eat. Tunc introiit vagao ad iudith
et dixit. Non vereatur bona puella in
troire ad dñm meū ut honorificetur
ante faciem eius: et manducet cum eo
et bibat vinum in iocunditate. Cui iu
dith respondit. Que ego sum ut contra
dicam dño meo? Dñne qd erit ante
oculos eius bonū et optimū faciam.
Quicquid autē illi placuerit hpc mīchī
erit optimū omībz diebz vite mee. Et
surrexit et ornauit se vestimēto suo: et
ingressa stetit ante faciem eius. Cor autē
holoferis concussum est: erat enī ar
dens ī concupiscentia eius. Et dixit ad
eam holofernes. Bibe nūc et accumbe
in iocunditate: quoniam inuenisti grati
am corā me. Et dixit iudith. Bibant
dñe: quoniam magnificata est anima
mea hodie pē omībz diebus meis.
Et accepit et mādauit et bibit corā
ipā ea que parauerat illi ancilla eius.
Et iocundus factus est holofernes ad
eam: bibiqz vinū multū nimis quan
tum nūquā biberat iuita sua. **12**

Et autē sero factū est festina uenit
serui illi ad hōspitiā suā: et con
dūxit vagao ostia cubiculi et abiit. Et
erant autē dñes fatigati a vino. Erat
qz iudith sola in cubiculo. Porro ho
lofernes iacet in lecto nimis ebriitate
sopitus. Dixitqz iudith puella sue: ut
haret foris ante cubiculū: et obseruaret.
Postqz iudith ante lectum orans cū
lacrimis et laborum motu ī silentiū

dixit. Confirma me dñe deus israhel:
et respice in hac hora ad opēā manu
um mearū: ut sicut pmissisti iherusalē
ciuitati tuā regas: et hoc qd credēs
pē te posse fieri cogitavi perficere. Et cū
hec dixisset: accessit ad columinā que e
rat ad caput lectuli ei: et pugionem
eius qui in ea ligatus pendeat resolu
it. Cūqz euaginasset illū: apprehen
dit comā capitis eius et ait. Confirma
me dñe deus in hac hora. Et percussit
his in cervicem eius: et abscidit caput
eius: et abstulit ranopum eius a colu
minis: et euoluit corp⁹ eius truncū. Et
post pusillū egreuit et tradidit caput ho
loferis ancille sue: et iussit ut mitte
ret illud in pecā suā. Et reuertit dñe se
cundum consuetudinē suā quasi ad
orationē: et transiit castra: et girātes
uallē uenerūt ad portā ciuitatis. Et
dixit iudith a longe custodibz muro
rum. Aperite portas quoniam nobiscū
est deus: qui fecit virtutē in israhel. Et
factū est cū quidissent viri uocem eius:
vocauerunt prebiteros ciuitatis. Et
occurserūt ad eam omnes: a minimo
usqz ad maximum: quoniam sperauerūt
eam iam nō esse uisurā. Et ascenden
tes luminaria congregauerūt circa eā
unūqz. Illa autē ascendens in eminēt
torem locū: iussit fieri silentiū. Cūqz
omnes tacuissent: dixit iudith. Lauda
tedñm dñm nostrū qui nō defecit spe
rans in se: et in me ancilla suā: ad
impleuit misericordiā suā: quā p
misit domui israhel: et iniecit in ma
nu mea hostem pph sui in hac nocte.
Et pferens de pecā caput holoferis:
ostendit illis dicens. Ecce caput holo
feris pēpīs nūciat assyrijs. Et ecce
ranopū illius in quo recumbebat in
ebrietate: hūc ubi te pē manu femine

petuisti illū dñs deus noster. Et nūc
aut ipse dominus quoniam custodi-
uit me angelus eius et hinc euntem
ibi comorantem et inde huc reuertem-
tem: et non permisit me dñs ancillam
suam coquinari: sed sine pollutione
peccati reuertit me vobis. gauden-
tem in victoria sua in evasione mea:
in liberatione vestra. Cōstitamur illi
omnes quoniam bonus: quoniam in se-
culum misericordia eius. Unū autē
adorātes dñm dixerūt ad eam. Bene-
dixit te dñs in virtute sua: qui per ad-
nichilū redegit inimicos nros. Porro
oziās princeps ppli israhel dixit ad
eam. Benedicta es tu filia a dño deo
rege: pre omnibus mulieribus super
terrā. Benedixit dñs qui creavit celū
et terrā: qui te dirigit in vulnere capi-
tis principis inimicorū nostrorū: quia
hodie nomen tuū ita magnificavit: ut
nō recedat laus tua de ore hominū:
qui maiores fuerint virtutis domini
in eternū: pro quibus non pepercisti a-
nime tue: propter angustias et tribulati-
onem generis tui: sed subvertisti ruinas
aure conspectū dei nostri. Et dixit omni
populū: fiat fiat. Porro achior voca-
tus venit. Et dixit ei. Deus israhel cui
vestimentū dedisti quōdā vultu: se de
inimico suo: ipse caput omnium inimi-
corū nostrorū incidit in hac nocte in manu
mea. Et ut proles quia ita est: ecce ca-
pit holofenis qui in contemptu super-
bie sue deum israhel contempsit: et ibi in-
venit minabatur dicens: cū captivus
fuerit populū israhel: gladio perforavi
precipia latera tua. Vixit autē achior
caput holofenis angustiat: p̄ pauore
recedit i faciem suā super terrā: et effu-
sit anima eius. Postea nō quāto
relipto spiritu regebat: sed p̄dixit ad

pedes eius: et adoravit eā et dixit. Be-
nedicta tu a deo tuo in omni taberna-
culo iacob: quoniam in omni genere
que audierit nomen tuum: magnifi-
cabitur super te deus israhel. **XXII**
Dixit autē iudith ad omnem pplm.
Audite me fratres. Suspendite
caput hoc super muros nostros: et re-
rit cum egredietur sol: accipiat unusquisq;
armā suā et egredietur cum impetu: non ut
descendatis deorsum sed quasi impe-
tum faciemus. Tūc exploratores necesse
erit ut fugiant ad principem suum
egredendum ad pugnam. Cumq; duces
eorū concurrerint ad tabernaculū ho-
lofenis: et invenerint eū truncū in suo
sanguine volutū: decedet super eos i-
mō. Cūq; cognoverint fugere eos ite-
post illos securi: quā dñs conecit eos
sub pedibus vestris. Tūc achior videt
virtutem quā fecit deus israhel: reli-
gionis rē credidit deo: et circumci-
dit carnem p̄p̄ci sui: et appositus est
ad pplm israhel: et omnis succellio gene-
ris eius: usq; in hodiernū diem. Mox
autē ut ortus est dies: suspendit caput
muros caput holofenis: accepitq; y-
nusquisq; vir armā suā: et recessit
cum grandi strepitu et ululatu. Quod
videntes exploratores: ad tabernacu-
lum recurrerūt. Porro hī qui in tabe-
naculo erant venientes et ante ingressū
cubiculi p̄strepentes: regitandi gratia
inquietudine arce molebat: ut nō
ab explorantibus sed a sonantibus ho-
lofenis vigilaret. Nullus enim audie-
bat cubiculū virtutis assidue pulsā-
do aut incedendo aperire. Sed cū venis-
sent eius duces ac tribuni et universi
maiores exercitus assiriorū: dixerūt cu-
biculū istud. Invenit et regitavit illū: quo-
niam egressi muros de castris suis

autē sūt provocare nos ad preliū. Tūc
ingressus vagari cubiculū eius fecit
ante cortinā: et plausum fecit manib;
suis: suspicabat tū illi cū iudith dor-
mire. Sed cū nullū motū facientis sen-
si: aurū caput accepit: p̄mans ad
corinā: et elevās eam vidit: cadaver
abiq; capite holofenis i suo sangui-
ne cabsadū iacere super terrā. exclama-
vit voce magna cū fecit: et scidit vesti-
menta sua. Et ingressus tabernaculū
iudith nō invenit eā. Et regressus foras
ad pplm: et dixit. Vixit mulier hebraea
fecit confusionem in domo regis na-
buchodonosor. Ecce enim holofenes
iacet in terra: et caput eius nō est i illo.
Quā dum audisset principes virtutis
assiriorū: sciderūt omnes vestimen-
ta sua: et intollerabilis timor et tremor
redie super eos: et turbati sunt animi
eorū valde. Et factū est clamor et compa-
rabilis i medio castrorū eorū. **XXIII**
Quāq; omnis exercitus decollatū
holofenis audisset: fugit mens
et confusum ab eis: et solo timore et
metu agitati fuge p̄sidiū sumit:
ita ut nullus loqueretur cum primo
sup: sed inclinato capite relinquit omni-
bus eadē festinabāt hebreos: quos
armatos sup se venire audierāt: fugi-
erunt per vias camporū et sanitas col-
lum. Videntes itaq; filij israhel fugi-
erunt secuti sunt illos: descendentesq;
dangentes rubis et ululantes post i-
plos. Et quoniam assirij nō adunati i
fugam ibant precipites: filij autē isra-
hel uno agmine p̄sequentes: debilita-
bant omnes quos invenire potuissent.
Moxq; oziās nuncios per omnes ci-
uitates et regiones israhel. Omnis
itaq; regio: omnisq; urbs etiam in-
veniente armatam misit post eos:

et persecuti sunt eos in ore gladij quo-
usq; perveniret ad cecrenitatem finis
suorum. Reliqui autem qui erant in
berthulia ingressi sūt castra assiriorū:
et p̄dā quā fugientes assirij relique-
rant abstulerunt: et omnes sūt val-
de. Hī vero qui vidores reuersi sūt ad
berthuliam: omnia queq; erant illorū
abstulerunt: secūta ut nō esset inue-
rus in pecoribus in iumentis et univet-
sis mobilibus eorū: ut a minimo usq;
ad magnum omnes divites fecerit de-
p̄dationibus eorū. Iosachim autē sum-
mus pontifex de iherusalē venit in be-
rthuliam cū universis presbiteris suis:
ut videret iudith. Quē cū repperit ad illū:
benedixerunt illā omnes una voce di-
centes. Tu gloria iherusalē: tu leticia
israhel: tu honorificentia ppli nostri:
quia fecisti viriliter et confortatum est
cor tuū: quā castitatem amaveris: et
post virum tuū alterum nescieris: id eā
et manibus dñi confortavit te: et ideo e-
ris benedicta in eternū. Et dixit omnis
populus fiat fiat. Per dies autē triginta
vix collecta sunt spolia assiriorū
a p̄lo israhel. Porro autē universa q̄
holofenis peculiaris fuisse probata
sunt: dederūt iudith in auro et argen-
to et vestibus et gemmis et omni sup-
pellectili: et tradita sunt omnia illi a
populo. Et omnes ppli gaudebant
cum mulieribus et virginibus et iuve-
nibus: i organis et cythis. **XXIV**
Tūc cecidit castra hoc dñs i-
dith dicens. Quāp̄te dñs in tri-
p̄tis: cecidit dñs in tribulatione: modū
lamenti illi psalmū ponunt: regitare et
migrare nomen eius. Dominus con-
terens bella: dñs nomen est illi: qui po-
suit castra sua in medio populi sui: ut
exeret nos de manu inimicorū

nostrorum. Et nunc assue re monibus
ab aquilone in multitudinem fortitudi-
nis sue: cuius multitudo obturavit tor-
rentes et equi eorum cooperuerunt valles.
Dixit se intendit fines meos: et iuue-
nes meos occidit gladio: infantes
meos daret in predam: et virgines in ca-
pitivitate. Dominus autem omnipotens
vocavit eum: et tradidit eum in manus
femine: et occidit eum. Non enim cecidit
potens eorum a iuvenibus: nec filij eorum
pulerunt eum nec egredi gigantes impo-
suerunt se illi: sed iudith filia merari in
specie faciei sue dissolvit eum. Et cum se
vestimenta viduavit: et induit se vesti-
menta leticie in refectione filiorum israel.
Unxit faciem suam unguento: colligavit
cincinnos suos mitra ad decipiendum
illum. Sandalia eius rapuerunt oculos eius:
pulchritudo eius captiva fecit animam
eius: amputavit pugione cervicem eius.
Mortuerunt post constantiam eius: et medi-
audacia eius. Tunc ululaverunt castra
afflictorum quando apparuerunt humiles
mei: arescentes in siti. Filij puellarum
compunxerunt eos: et sicut pueros fugi-
entes occiderunt eos: perierunt in plio
a facie domini dei mei: ymum cantemus
domino: ymum novum cantemus
deo nostro. Adonai domine magnus es tu
et preclarus in virtute: et quem superare
nemo potest. Tibi serviat omnis creatu-
ra tua: quia dixisti et facta sunt: et non est qui
resistat voci tue. Montes a fundamen-
tis movebunt cum aquis: petre sicut
cera liquecent ante faciem tuam. Qui au-
tem timeant te magis erunt apud te per
omnia. Beati in surgenti super gentem
meam. Dominus enim dissipavit vindicavit
iis: die iudith visitabit illos. Dabit enim ignem
et venies in carnes

eorum: ut urantur et sentiant usque in
sempiternum. Et factum est post hec: omnis
populus post victoriam venit in iheru-
salem adorare domum: et mox ut purifi-
cati sunt obdormierunt omnes: olotauri
et vota et repromissiones suas. Por-
ro iudith universa vasa bellica holo-
fernis que dedit illi pphie: et canopei
quod ipsa sustulerat posuit in anathema
oblivionis. Erat autem pphie iocundus
secundum faciem sanctorum: et per tres menses
gaudium huius victorie celebratum est
cum iudith. Post dies autem illos unus-
quisque rediit in suam: et iudith magnifi-
cata est in bethulia: et clarior erat uni-
verse terre israel. Erat etiam virtus rasti-
tatis adiuncta: ita ut non cognosceret
vicini omnibus diebus vite sue: et quo
defundus est manasse vir eius. Erat
autem diebus festis: pedes eius magna
gloria. Mansit autem in domo viri sui
annos centumquingentos: et dimisit abram
suam liberam: et defuncta est ac sepul-
ta cum viro suo in bethulia: virumque il-
lam omnis pphie diebus septem. In o-
mnibus autem spatiis vite eius non fuit qui
perturbaret israel: et post mortem eius
annis multis. Dies autem victorie huius
festivitatis: ab hebreis in numero
sanctorum dierum accipitur: et colitur
a iudeis et illo tempore usque in presentem diem.
**Explicit liber iudith. Incipit pro-
logus ulibrum hester.** **Q**uoniam domi-
nus in libro hester variis trans-
lationibus: et laboribus constat esse vi-
dendum: que ego de archivio
hebreorum relevans verbum
et verbo expressus translati. Que librum
editio: vulgata latinis hinc inde
verborum finibus trahit: addens ea que
ex tempore dici poterant: et audiri: sicut
solum est scolariis disciplinis sumptum

themate recogitare: quibus verbis vi-
ditur qui iniuriam passus est: vel ille
qui iniuriam fecit. Vos autem o paula et
eustochium quoniam et bibliotecas
hebreorum studuistis intrare: et interpre-
tum certamina comprobastis: tene-
res hester hebraicum librum per singula
verba nostram translationem aspiciet:
ut possitis agnoscere me nichil etiam
augmentasse addendo: sed fidei testi-
monio simpliciter sicut in hebreo ha-
beatur. Historia hebraicam latine lin-
gue tradidisse. Nec affectam laudes
hominum nec vituperationes repave-
mus: deo enim placere curantes minas
hominum penitus non timeamus: quoniam
deus dissipat ossa eorum qui hominibus
placere desiderant: sed secundum apostolum
qui eiusmodi sunt sicut crista esse non
possunt. Quis in libro hester alpha-
betum ex minis usque ad theta litteram
fecit? Diversis in locis: volentes scilicet
septuaginta interpretum ordine per hec in-
sinuare studioso lectori. Nos enim
iuxta morem hebraicum ordinem persequi
etiam in septuaginta editione maluimus.
Explicit prologus. Incipit liber hester. **I**n
diebus assueri qui regnavit ab india
usque ethiopia supradicti septem
provincias: quando sedet in solio re-
gni sui: susa civitas regni eius recordi-
um fuit. Tercio igitur anno imperii sui
fecerat grande convivium iunctis prin-
cipibus: et pueris suis fortissimis per-
sorum: et medorum: indiarum et persarum pro-
vinciarum coram se: ut ostenderet di-
vicias glorie regni sui ac magnitudi-
nem: atque iactantiam potentie sue multo
tempore: centum videlicet et octoginta
diebus. Cum impleretur dies convivii:
invitavit omnes populum qui inveniuntur
in susa a maximo usque ad minimum:

et iussit septem diebus convivium prepa-
rari in vestibulo orti et nemoris: quod
regio cultu et manu consummata erat. Et
pendebant ex omni parte toria aerei co-
loris et carbasi ac iacindini: susten-
tata fumibus bislinis atque purpureis:
qui ebullientis circulis inferti erant et co-
lumnis marmoreis fulgebantur. Le-
duli quoque aurei et argentei supradicti
umamaragidino et pario strati lapi-
de dispositi erant: quod mira varietate
pictura decorabatur. Bibeant autem qui
invitati erant: aureis poculis: et alijs
atque alijs vasibus sibi inferebantur. Vi-
num quoque ut magnificentia regia di-
gnum erat habundans et precipui po-
nebatur: nec erat qui nolentes cogere
ad bibendum: sed sic regis staretur prepo-
nens mentis singulos de principibus
suis: ut sumeret unusquisque quod vellet.
Vasthi quoque regina fecit convivium femi-
narum in palatio ubi rex assuebat ma-
nere convenerat. Itaque die septimo cum
rex esset hilarior et post nimiam potio-
nem incaluisse meto: precepit maumam
et bazatha et arbona et bagatha et
abgatha et zarath et tarchas septem
eunuchis qui in conspectu eius ministra-
bant: ut introducerent vasthi reginam
coram rege: posito super caput eius diade-
mate: ut ostenderet cunctis populo et prin-
cipibus eius pulchritudinem. Erat enim
pulchra valde. Que removit et ad regis
inpectum quod per eunuchos manda-
verat venire contempsit. Unde iratus
rex et nimio furore succensus: interroga-
vit sapientes qui ex more regio semp-
er adhererant et illorum faceret cuncta con-
silio: scientium leges ac iura maiorum:
erant autem primi et primi charfena et
zethar et admatha et tharlis et maref
et marfana et manucha septem duces

pedarum atq; medorum qui videbant
faciem regis et primi post eum reside-
re soliti erant: cui sententia vasthi regi-
na subiaceret que assueri regia imperi-
um qd per eunuchos mandauerat. fa-
cere noluisse. Responditq; mamucha
audiente rege atq; principibus. Non
solum regem lesit regina vasthi. sed o-
mnes ipsos et principes qui sunt in cun-
ctis provinciis regis assueri. Egre die-
tur enim sermo regine ad omnes mul-
ieres ut contemnunt viros suos et dicant.
Reg assuerus iussit ut regina vasthi in-
traret ad eum. et illa noluit: atq; hoc
exemplo omnes principum coniuges pe-
sarum atq; medorum parvipendunt im-
peria maritorum. Unde regis iusta est
indignatio. Si tibi placet egrediatue
edidu a facie tua. et scribat iuxta legem
perfaru atq; medorum quod preceperit illi-
cium est: ut nequaquam ultra vasthi in-
grediatue ad regem. sed regnum illius
altera que melior est illa accipiat. Et
hoc in omne qd latissimum est provin-
ciarum tuarum diuulgetur imperium:
et tunc uxores tam maiorem quam mino-
rum deferant maritis suis honorem.
Placuit consilium ei regi et principibus:
fecitq; iuxta consilium mamucha et misit
epistolas ad universas provincias regni
sui: ut queq; gens audire et legere pote-
rat diuisis linguis et litteris. esse viros
principes ac maiores in domibus suis: et
hoc per cunctos ipsos diuulgari. **ii**

His ita gestis postq; regis assueri
indignatio defecbuerat. recorda-
ta est vasthi que fecisset vel que passa
esset. dixeruntq; pueri regis ac ministri
ei. Queratur regi puella virgines ac
speciosas. et mittantur qui considerant
per universas provincias puellas speci-
osas et virgines: et adducant eas ad

civitatem susan. et tradant in domum
feminarum sub manu regis eunuchi qui
est prepositus et custos mulierum: et
cetera ad usus necessaria. Et quecumq;
inter omnes oculis regis placuerit. ipsa
regnet per vasthi. Placuit sermo regi: et
ita ut suggesserat iussit fieri. Erat vir
iudeus in susis civitate vocabulo mar-
docheus filius iair filij semai. filij ris-
de stirpe ianini. qui translatus fuerat
de iherusalem. eo tpe quo iechoniam
regem iuda nabuchodonosor rex ba-
bilonis transfulerat: qui fuit nutritus
filie scatis sui edisse que altero nomi-
ne vocabatur hester. et utrumq; parentem
amiserat. pulchra nimis et decora facie.
Mortuusq; pater eius ac mater. mar-
docheus sibi eam adoptavit in filiam.
Cumq; preceperet regis imperium: et
iuxta mandatum illius multe pulchre
virgines adducerentur susan. et ege-
retur eunuchis: hester quoq; inter
ceteras puellas ei tradita est ut serua-
retur in numero feminarum. Que placu-
it ei et invenit gratiam in conspectu illius.
Et precepit eunuchus ut acceleraret mun-
dum mulierum et traderet ei partes su-
as. et septem puellas speciosissimas de
domo regis: et tam ipsam quam pedisse-
quas eius ornaret atq; recollet. Que
noluit indicare ei ipsam et patriam suam
mardocheus enim preceperat ei ut de hac
re omnino reticeret: qui deambulabat
comidie ante vestibulum domus in qua
elede virginis servabatur: curam agen-
salutis hester. et scire volens quid ei ac-
cideret. Cum autem venisset tempus sin-
gularu per ordinem puellarum: ut intraret
ad regem. repletis omnibus que ad cultum
mulierum pertinebant mensis duode-
cimus veneratur: ita duxerat ut se

meses oleo ungeretur mirris. et alijs
seis quibusdam pigmentis et aroma-
tibus uteretur. Inredientesq; ad re-
gem. quicquid postulassent ad quana-
tum pertines accipiebant et ut eis pla-
ceret: composita de tridinio feminarum
ad regis cubiculum transebat. Et que
intraverat vespere egrediebatur mane:
atq; inde in sedas edes deducebantur
que sub manu salagazi eunuchi erat.
qui cubitinis regis predebatur: nec ha-
bebat potestatem ad regem ultra rede-
undi nisi voluisset rex. et ea venire ius-
sisset rex nomine. Eudisto autem tempore
per ordinem instabat dies quo hester
filia abiahil fratris mardochei. quam
sibi adoptaverat in filiam. deberet intra-
re ad regem. Que non quesivit mulie-
rem cultu: sed quecumq; voluit regis
eunuchus custos virginum. hec ei ad
donatu dedit. Erat enim formosa valde
et incredibili pulchritudine: omnium
oculis gratiosa et amabilis videbatur.
Duxit itaq; ad cubitum regis assue-
ri mense decimo qui vocatur thebeth.
septimo anno regni ei: et admanuit
ea rex plusquam omnes mulieres: habu-
itq; gratiam et misericordiam coram eo super
omnes mulieres: et posuit diademata
regni in capite eius: sedq; ea regnare
in loco vasthi. Et iussit communem pre-
parari per magnificum cunctis principi-
bus et servis suis. pro comitione et
nuptijs hester. Et dedit requiem univer-
sis provinciis: ac dona largitus est iuxta
magnificentiam principalem. Cumq; et
scio quereretur virgines. et congrega-
rentur. mardocheus manebat ad ia-
nuam regis: nequaquam prederat hester
patria et populo sui. iuxta mandatu
eius. Quicquid enim ille precipiebat ob-
servabat hester: et ita cuncta faciebat ut

eo tempore solita erat quo ea parvula
nutriebatur. Eo igitur tempore quo mar-
docheus ad regis ianuam morabatur.
irati sunt bagathian et thares duo eu-
nuchi regis. qui ianitores erant et i pri-
mo palatii limine residebant: volue-
runtq; insurgere i regem et occidere eum.
Quod mardocheum non lauit. Sta-
timq; nuntiavit regine hester: et illa
regi rex nomine mardochei qd ad se rem-
dulerat. Questus est et inventum: et
appellus est uterq; eorum in patibulo.
Et iussit rex ut in libro memoriali scri-
beretur: ut pro vita sua aliquid repen-
saret ei. Mandatumq; est historiis et
annalibus traditum rotam rege. **iii**
Post hec rex assuerus exaltavit a-
man filium amadathi qui erat de
stirpe agag: et posuit solium eius super
omnes principes quos habebat. Cum-
diq; secui regis qui in foribus palatii
versabatur flectebant genua. et adora-
bant aman. Sic enim preceperat eis impe-
rator. Solus mardocheus non flecte-
bat genu. neq; adorabat eum. Cui di-
xerunt pueri regis qui ad fores palatii
residebant. Cur preter ceteros non obse-
nas mandatum regis? Cumq; hoc ce-
brus diceret. et ille nollet audire. nun-
ciaverunt aman scire cupientes utrum
perseveraret in sententia: dixerat enim
eis se esse iudeum. Quod cum audisset a-
man. et experimeto probasset qd mar-
docheus non sibi flecteret genu nec se a-
doraret. iratus est valde: et pro nichilo
duxit in unum mardocheum mittere
manus suas: audierat enim quod esset
gentis iudee: magisq; voluit omnem
iudeorum qui erant in regno assueri per-
dere nationem. Mense primo cuius vo-
cabulum est nisan. anno duodecimo
regni assueri. missa est sors in urnam

que hebraice dicitur phur corā aman-
quo die et quo mense gens iudeorū de-
beret interfici: et regit mensis duode-
cimus quod vocatur adar. Dixitque aman
regi assueto. Est populus per omnes pro-
uincias regni tui dispersus: a se mu-
tuo separatus. nouis utens legibus et
cerimonijs. insuper et regis sacra con-
temnens: et optime nosti quod non repe-
diat regno tuo ut insolens sit per licen-
tiam. Si tibi placet decerne ut pereat:
et decem milia talentorum appendam
archario gaze tue. Tulit ergo rex anu-
lum quo utebatur de manu sua: et dedit
eum aman filio amadati de pignore
agag hosti iudeorū: dixitque ad eum. Re-
gentum quod tu polliceris tuum sit: de
populo age quod tibi placet. Vocatusque
fuit scribe regis mense primo nisan
triciadecima die eiusdem mensis: et scri-
psum est ut iussisset aman ad omnes
sarcapas regis. et iudices provincia-
rum diuersarumque gentium. ut quęque
legere poterat et audire. pro varietate
linguarum et nomine regis assueret: et li-
tere signate ipsius anulo mille sunt per-
cussores regis ad vniuersas provincias.
ut occideret atque deleteret omnes iude-
os a puero usque ad senem paruosque
mulieres. vno die hoc est triciadecimo
mensis duodecimi qui vocatur adar:
et bona eorum diriperet. Summa autem
epistolarum hec fuit. ut omnes prouide-
rent et pararent se ad pidiā diem.
Festinabant percussores qui missi erant re-
gis imperium exequi. Statimque in su-
bia pependit edictum regis: et aman
celebrante conuiuio. et cunctis iude-
is qui erant in urbe silentibus. **U**
ne cum audisset mardocheus scilicet
vestimenta sua: et induit est sac-
co. et par gens cinere capere: et in platea

medie ciuitatis voce magna clama-
bat ostendens amaritudinem animi
sui: et hoc eiulatu usque ad fores pala-
tij gradientis. Non enim erat sicutum
indutus sacco aula regis intrare. In o-
mnibus quoque puincijs oppidis ac lo-
cis ad quod crudelis regis dogma peruene-
rat. plandus ingens erat apud iudeos.
ieiunium. ululatus. et fletus. sacco et cinere
multis pro stratu utentibus. Ingressi
aut sunt puelle hester et eunuchus: num-
riaueruntque ei. Quod audientes consterna-
ta est: et vestem misit ut ablato sacco
indueret eam. Quam accipere noluit.
Acciditque atach eunuchus quem rex mi-
nistrium ei dederat: precepit ut iret ad
mardocheum: et disceret ab eo cur hoc face-
ret. Egrediusque atach iuit ad mardoche-
um: et inuenit eum stantem in platea
ciuitatis ante ostium palatii. Qui indi-
cauit ei omnia que acciderant. quomodo
aman promississet ut in thesauros regis
pro iudeorum neco inferret argentum: re-
emplarumque edidit quod pendebat in subs-
ditiis ei ut regine ostenderet: et mone-
re eam ut intraret ad regem. et deprecari
eum pro populo suo. Regressus atach
nuntiavit hester omnia que mardocheus
dixerat. Que respondit ei: et iussit ut di-
ceret mardocheo. Omnes serui regis
et cuncte que sub ditione eius sunt norunt
provincie. quod siue vir siue mulier non
votatus intrare atriū regis intraue-
rit. absque ulla cōdatione statim interfi-
ciatur: nisi forte rex auream virgam ad
eum recenderit. pro signo clementie. atque
ita possit viuere. Ego igitur quomodo
ad regem intrare poterō: que viginti
iam diebus non sum vocata ad eum.
Quod cum audisset mardocheus rursus
mandauit hester dicens. Ne putes quod
animā tuam tantum libere: quia in

domo regis es precundis iudeis. Si
enim nunc sic silueris per aliam occasionē
liberabitur iudeis: tu et domus patris
tui peribitis. Et quis nouit utrum idcir-
co ad regem venias: ut in tali tempore
pararieris? Rursusque hester hec mar-
docheo verba mandauit. Vade et
congrega omnes iudeos quos in su-
bis repereris: et orate pro me. Non co-
mederis et non bibaris tribus diebus
et tribus noctibus. et ego cum ancillis
meis similiter ieiunabo: et tunc ingre-
diar ad regem contra legem faciens
non vocata. tradensque me morti et
periculo. Quic itaque mardocheus et fe-
cit omnia que hester preceperat. **U**
ne autem tricio induta est hester re-
galibus vestimentis: et stetit in
atrio domus regie quod erat interius
contra basilicā regis. Et ille sedebat
super solium suum in consistorio palatii
contra ostium domus. Cumque vidisset
hester reginā stantem placuit oculis
eius: et reuertit dea eam virgā aure-
am quā tenebat manu. Que accedens
osculata est summam virge eius: di-
xitque ad eam rex. Quid vis hester regi-
nā? Que est petitio tua? Etiam si dimi-
diam partem regni petieris dabitur ti-
bi. At illa respondit. Si regi placet ob-
secro ut venias ad me hodie et aman-
teum ad conuiuium quod parauimus. Statim
que rex vocare inquit cito aman ut he-
ster obediat voluntati. Venerunt itaque
rex et aman ad conuiuium quod eis regina
parauerat. Dixitque ei rex postquam vinum
biberat habundanter. Quid petis ut
datur tibi et per qua re postulas? Etiam
si dimidiā partem regni mei petieris im-
petrabis. Cui respondit hester. Peti-
tio mea et preces sunt istę. Si inueni in
conspetu regis gratiā: et si regi placet

ut det michi quod postulo et meā im-
pleat petitionem: veniat rex et aman
ad conuiuium quod parauimus: et tras apre-
am regi voluntatem meā. Egrediusque
itaque illo die amā letus et alacer. Cumque
vidisset mardocheum sedentem ante fo-
res palatii: et non solum non assurrexisse
sibi sed nec mori quidem de loco sessio-
nis sue. indignatus est valde: et dissi-
mulata ira reuersus in domum suā conui-
cauit ad se amicos suos et zares uxorem
suam: et egredius illis magnitudi-
nem diuitiarum suarum filiorumque turcam:
et quanta eū gloria super omnes princi-
pes et seruos suos rex eleuasset. Et post
hec ait. Regina quod hester nullū aliū vo-
cauit ad conuiuium cum rege preter me: a-
pud quā etiam tras cum rege pransurū
sum. Et cum hec omnia habeam nichil
me habere puto quod diu videam mardoche-
um iudeū sedentem ante fores regias.
Respondenterque ei zares vxor eius. et
ceteri amici. Iube parari regellā trabē
habentem altitudinis quinquaginta
cubitos: et dic mane regi ut appendat
super eā mardocheum: et sic ibis cum rege le-
tus ad conuiuium. Placuit ei cōsiliū:
et iussit regellam parari citius. **U**
neque sibi affere historias et an-
nales priorū temporū. Que cum illo
presente legerentur: ventū est ad illum
locū ubi scriptū erat quomodo nunc
asset mardocheus insidias bagatha
et thares eunuchorum: regem assuetū in-
gulare cupientium. Quod cum audisset rex
ait. Quid pro hac fide honoris ac pre-
mij mardocheus consecutus est? Dixe-
runt ei serui illius ac ministri. Nichil
ominino mercedis accepit. Statimque
rex. quis est inquit iatrius? Aman quip-
pe interius atriū domus regie intrauerat.

ut suggereret regi et iuberet mardocheum affigi patibulo quod ei fuerat paratum. Responderunt pueri. Aman stat in atrio. Dixitque rex. Ingrediamur. Cum esset ingressus ait illi. Quid debet fieri viro quem rex honorare desiderat? Cogitans autem in corde suo aman et reputans quod nullum alium rex nisi se vellet honorare respondit homo quem rex honorare cupit debet indui vestibus regis et imponi super equum qui de sella regis est et accipere regium diadema super caput suum. Primum de regis principibus ac vicariis teneat equum eius et per plateam civitatis incedens clamet et dicat. Sic honorabitur quemcumque rex voluerit honorare. Dixitque ei rex. Festina et sumpta stola et equo fac ut locutus es mardocheo iudeo qui sedet ante foras palatii. Cave ne quicquam de his que locutus es pretermittas. Tulit itaque aman stola et equum induitque mardocheum in platea civitatis et imposuit equo precebat atque clamabat. Hoc honore condignus est quemcumque rex voluerit honorare. Reversusque est mardocheus ad ianuam palatii et aman festinavit ire in domum suam lugens et opere capite narravitque zares uxori sue et amicis omnia que evenissent sibi. Cui responderunt sapientes quos habebat in consilio et uxores eius. Si de femine iudeorum est mardocheus ante quem cadere cepisti non ei poteris resistere sed cades in conspectu eius. Adhuc illis loquentibus venit eum cum regi et cito eum ad convivium quod regina paraverat perire compulerunt. **U**bi intravit itaque rex et aman ut biberet cum regina. Dixitque ei rex etiam secunda die postquam vinum inebriaverat. Que est preteritio tua hester ut des tibi et quid vis fieri?

Etiam si dimidia parte regni mei prius imperabis. Ad quem illa respondit. Si inveni gratiam in oculis tuis o rex et si tibi placeat dona michi animam meam pro qua rogo et populum meum pro quo obsecro. Traditi enim sumus ego et populus meus ut commemur in gulamur et periremus. Atque vinum in servos et famulas vendemur esset tolerabile malum et gemens taceremur autem hostis noster est cum? crudelitas redibat in regem. Respondensque rex assuevit ait. Quis est iste et cuius potentie ut hec audeat facere? Dixitque hester. Hostis et inimicus noster pessimus iste est aman. Quod ille audiens ilico obstruxit vultum regis et regine facere non sustinens. Rex autem surrexit iturus et de loco convivii intravit in domum archonibus consultum. Amanque surrexit ut rogaret hester reginam pro anima sua intellegit enim a rege paratum sibi malum. Qui cum reversus esset de orto nemoribus consulto et intrasset convivium locum reperit aman super lectum corruisse in quo iacebat hester et ait. Etiam reginam vult opprimere me presente in domo mea. Hec dum verbum de ore regis egerat et statim operuevit faciem eius. Dixitque archonem unum de eunuchis qui stabant in ministerio regis. En lignum quod paraverat mardocheo qui locutus est pro rege statim domo aman habes altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex. Appende eum in eo. Suspensus est itaque aman in patibulo quod paraverat mardocheo et regis ira requievit. **U**bi illi dedit rex assuevit hester regine domum aman aduersarij iudeorum et mardocheus ingressus est ante faciem regis. Confessa est enim ei hester quod esset patris sui. Tulitque

rex anulum quem ab aman recipi iusserat et tradidit mardocheo. Hester autem constitit mardocheum super domum suam. Hec hijs contenta prodit ad pedes regis. Fleuitque et locuta ad eum oravit ut maliciam aman agagite et machinationes eius pessimas quas cogitauerat contra iudeos iuberet irritas fieri. At ille rex more strepitum aureum premit manu quo signum demerit monstrabat. Illaque resurgens stetit ante eum et ait. Si placet regi et si inveni gratiam in oculis eius et deprecatio mea non ei videatur esse contraria obsecro ut novis epistolis veteres aman littere insidias totis et hostis iudeorum quibus eos in cunctis regis provinciis perire preceperat corrigantur. Quomodo enim poterit sustinere necem et interfecionem populi mei? Respondensque rex assuevit hester regine et mardocheo iudeo. Domum aman concessit hester et ipsum vultu affigi cunctis ausus est manu mittere in iudeos. Scribere ergo iudeis sicut vobis placet rex regis nomine signantes litteras anulo meo. Hec cum consuevit erat ut epistolis si rex regis nomine mitterentur et illius anulo signate essent nemo auderet contradicere. Accisique scribis et librariis regis erat autem tempus tertij mensis qui appellatur sivan vice luna et tertia illius die scripse sunt epistole ut mardocheus voluerat ad iudeos et ad principes procuratoresque et iudeos qui centum viginti septem provinciis ab india usque ethiopiam predebant provincie atque quinque populi et populi iuxta linguas et litteras suas iudeis praelegere poterat et audire. Ipseque epistole que rex regis nomine mitterantur anulo illius obfirmate sunt et missae per viros virosque per omnes provincias

discurreres. Veteres litteras novis munusque preuenirent. Quibus imperavit rex ut conveniret iudeos per singulas civitates et in unum precipere congregari ut staret per animabus suis et omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis et universis domibus interficerent atque delecent. Et constituta est per omnes provincias una ultionis dies id est tridecima die mensis duodecimi adar. Summaque epistole sunt ut in omnibus terris ac populis qui regis assuevi subiacebant imperio notum fieret paratos esse iudeos ad capiendam vindictam de hostibus suis. Egredienteque sunt veredarii celes nuncios perferentes et edictum regis perpendit in iudeis. Mardocheus autem de palatio et de conspectu regis egrediens fulgebat vestibus regis iacindinis videlicet et aetinis coronam auream portans capite et amictus serico pallio atque purpureo. Omnisque civitas exultavit atque letata est. Iudeis autem nova lux oriri visa est gaudium honoris et stuporem. Apud omnes populos vires atque provincias quocumque regis precepta veniebant mira exultatio epule atque convivia et festus dies in tantum ut alterius plures gentes et sede eorum religioni et rebusque intringerentur. Gradibus enim cunctos iudeorum nominis terror invaserat. **U**bi ergo duodecimi mensis quem adar vocari ante iam diximus tridecima die quando cunctis iudeis interfecio parabatur et hostes eorum inhabitabant sanguini versa vultu iudei superciliores esse ceperunt et se de aduersariis vindicare. Congregatique sunt per singulas civitates et oppida et loca ut recenderent manu contra inimicos et persecutores suos. Nullusque ausus est resistere eo quod

omnes populos magnitudinis eorum
formido penetraret. Nam et provin-
ciarum iudices duces et procuratores
omnisque dignitas que singulis locis
et operibus preerat: extollebatur iudeos
timore mardochei: quem principem esse
palatii et plurimum posse cognouerant.
Fama quoque nominis eius crederetur quo-
tidie: et per cunctorum ora volitabat.
Itaque persecuti iudei inimicos suos
plaga magna et occiderunt eos: red-
dentes eis quod sibi parauerant facere: in-
tantum ut etiam in suis quingentos viros
interficerent: cetera decem filios aman-
agagie hostis iudeorum. Quorum ista sunt
nomina: phasandathan et delphon
et elphata et phorata et adalia et ari-
datha et ephermeltha arisai et aridai
et vaillatha. Quos cum occidissent preces
de substantiis eorum tangere noluerunt.
Statimque numerus eorum qui occisi erant
in suis ad regem relatus est. Qui dixit
regine. In urbe suis interfecerunt iudei
quingentos viros: et alios decem fili-
os aman: quantum putas eos egerere
cedem in vniuersis princijs? Quid ul-
tra postulas: et quid vis ut fieri iubeas?
Cum illa respondit. Si regi placeat des-
potestas iudeis: ut hanc fecerit hodie
in suis sic et itas faciant: et decem filij
aman in patibulis suspendantur. Pre-
cepit rex ut ita fieret. Statimque in suis
pendit edictum: et decem filij aman
suspendi sunt. Congregatis iudeis quar-
tadecima die mensis adar interfecit sunt
in suis trecenti viri: nec eorum ab illis
direpta substantia est: sed et per omnes
provincias: que ditioni regis subia-
cebant pro animabus suis steterunt
iudei: interfecit hostes ac persecutores
suis: tantum ut septuagintaque milia
occisorum implerentur: et nullus

de substantiis eorum quicquam contingeret.
Dies autem tertiusdecimus mensis adar
unus apud omnes interfecionis fuit:
et quartadecima die redere desierunt.
Quem constituerunt esse solemmem: ut
in eo omni tempore deinceps vacarent epu-
lis gaudijs atque conuijs. At hi qui
in urbe suis redere egerant: quartode-
cimo et quartadecimo die eiusdem men-
sis in rede uelati sunt: decimoquinco
autem die percutere desierunt. Et idcirco e-
undem diem constituerunt solemmem
epularum atque leticie. Hijs vero iudei qui
in oppidis non muratis ac villis mor-
abatur: quartadecimum diem mensis
adar conuiuiorum et gaudij decreuerunt:
ita ut egissent in eo et mittant sibi mu-
tuo parres epulas et ciborum. Scripsit
itaque mardocheus omnia hec: et litte-
ris comprehensa misit ad iudeos qui
in omnibus regis provincijs mora-
bantur: tam in vicino positis quam pro-
cul: ut quartadecimam et quintade-
cimam diem mensis adar pro festis sus-
ciperent: et reuertente semper anno solem-
ni honore celebrarent: quia in ipso
diebus se vultu iudei de inimicis suis
et ludis atque tristitia in hilaritate gau-
diumque conuersi sunt: essentque dies isti
epistolarum atque leticie: et mittent sibi in-
vicem ciborum parres: et pauperibus mu-
nuscula largirentur. Susceperuntque iu-
dei in solemne ritum cuncta que eo tempore
facere preceperat: et que mardocheus litte-
ris facienda mandauerat. Aman enim
filius amadani filij agag hostis et
aduersarius iudeorum cogitauit contra
eos malum: ut occideret illos atque dele-
ret: et misit phur quod nostra lingua uerit
in sortem: et postea ingressa est hester
ad regem obsecrans ut conatus eius
litteris regis irriti fieret: et malum quod

contra iudeos cogitauerat reuertetur
in caput eius. Denique et ipsi et filijs
eius affecerit cruci: atque eo illo tempore
dies isti appellati sunt phurim id est
sortium: eo quod phur id est sortis in urnam
missa fuerit. Et cuncta que gesta sunt
epistole id est libri huius volumine
continentur: queque sustinuerunt et que
deinceps in mutata sunt: suscepit in-
dei super se et sanen suum: et super cunctos
qui religioni eorum voluerint copulari:
ut nulli liceat duos hos dies absque
solemnitate transigere quos scriptura
testatur: et cetera egerunt tempora an-
tis sibi iugiter succedentibus. Isti sunt
dies quos nulla vniuersa debuit obliuio:
et per singulas generationes eundem
ritum debere punde celebrabunt: nec est
illa ciuitas in qua dies phurim id est
sortium non obseruent a iudeis: et ab e-
orum progenie que hijs testimonij ob-
ligata est. Scripsitque hester regina
filia abiahil et mardocheus iudeus e-
tiam secundam epistolam: ut omni studio
dies ista sollemnis sanxiretur in poste-
rum. Et miserunt ad omnes iudeos qui
in centumseptem princijs regis
assueci uelabant: ut haberent pacem
et susceperit ueritatem: obseruantes dies
sortium: et suo tempore cum gaudio celebraret:
sicut constituerat mardocheus et hester.
Et illi obseruanda suscepit a se et a se-
mine suo ieiunia atque clamores et sor-
tium dies: et omnia que libri huius qui
uocat hester historia continentur.

Rex uero assueci omnem terram et
cunctas maris insulas fecit tri-
butarias: cuius fortitudo et imperium
et dignitas atque sublimitas qua regal-
tauit mardocheum scripta sunt in libri
medarum atque preclarum: et quomodo mar-
docheus iudei generis secundus a

rege assueci fuerit et magister apud iu-
deos: et acceptabilis plebi factus suorum:
querens bona populo suo: et loquens ea
que ad pacem seminis sui pertinerent.
Que habentur in hebreo plena fide re-
presti: hec autem que secutur scripta repre-
sentant in editione uulgata que grecorum lin-
gua et litteris continentur: et interim post
finem libri hoc capitulum ferebatur: quod
iuxta consuetudinem nostram obelo id
est uerum prenotauimus. Dixitque mardoche-
us. A deo facta sunt ista. Recordatus sui
sominij quod uideram hec eadem signifi-
cantis: nec eorum quicquam irritum fuit.
Paruus fons qui reuit in flumem et
in lucem solemque conuersus est: et in a-
quas plurimas redundauit: hester est
quam rex accepit uxorem et uoluit esse
reginam. Duo autem dracones ego sum
et aman. Ventes que conuenerant: hijs
sunt qui conati sunt deletere nomen iu-
deorum. Vens autem mea israel est que cla-
mauit ad deum: et saluum fecit deus po-
pulum suum: liberauitque nos ab omnibus
malis: et fecit signa magna atque por-
tenta inter gentes: et duas sortes esse
precepit: unam populi dei et alteram cun-
darum gentium. Venitque utraque sortis in
statutu eo illo iam tempore coram deo
uniuersis gentibus: et recordatus est
deus populi sui: ac miserum hereditatis sue.
Et obseruabitur dies isti in mense adar
quartadecima et quintadecima die e-
iusdem mensis: cum omni studio et gaudio in
vniuersum populum congregati in ciuitas de-
inceps generationes populi israel.

Anno quarto regnantibus ptolo-
meo et cleopatra: attulerunt dosi-
theus qui se sacerdotem et leuitici gene-
ris ferebat: et ptolomeus filius eius hanc
epistolam phurim: quam dixerunt inter-
pretatum esse islmachum ptolomei filium

in iherusalem. Hoc q̄ principiu erat
in editione vulgata: qd nec in hebreo
nec apud ullu fectur ineprem. An-
no secundo regnante artaxerxe maxi-
mo. prima die mensis nisan: vidit so-
mnium. mardocheus filius iaheri fi-
lij semei. filij eis de tribu beniamin. ho-
mo iudeus qui habitabat in urbe su-
pe: vir magnus. et inter primos aule
regie. Erat aut de eo numero captiuo-
rum quos traxerant nabuchodonosor
rex babilonis de iherusalem cum ie-
ronia rege iude: et hoc eius somnium
fuit. Apparuerunt voces et tumultus.
tonitrua et terre motus et conturbatio
sup̄ terrā: et ecce duo dracones magni
paratiq; contra se in plium: ad quos
clamore cūde conditate sūt nationes.
ut pugnarent contra gentē iustorum.
fuitq; dies illa tenebrarū et discrimi-
nis. tribulationis et angustie. et inges
formido sup̄ terrā. Conturbataq; est
gens iustorū timorū mala sua et pre-
parata ad mortem. Clamaueruntq;
ad deū: et illis vociferantibz fons par-
uus creuit in fluiū maximum. et in
aquas plurimas redundauit. Lux et
sol ortus est et humiles exaltati sunt.
et deuorauerunt inictos. Quod cum
vidisset mardocheus et surrexisset de
stratu: cogitabat quid deus facere vel-
let: et fixu habebat in animo scire cu-
piēs quid significaret somnū. **xiij**
Morabatur aut eo tempore in au-
la regis. cū bagadā et tharā eu-
nuchis regis qui ianitores erāt pala-
tij. Cūq; intellegisset cogitationes eorū
et curas diligentius quidisset: didicit
qd conaret in regem artaxerxen ma-
nus mittere: et nudauit sup̄ eo regi.
Qui de utroq; habita questione. con-
fessos iussit duci ad mortem. Rex aut

quod gestū erat scripsit in commenta-
rijs. Sed et mardocheus rei memoriā
litteris tradidit. Precepitq; ei rex ut in
aula palatij moraretur. datus ei pro de-
latione muneribz. Anno vero filius
amadachi hugenus erat gloriosissim⁹
corā rege: et voluit nocere mardocheo
et p̄lo eius pro duobus eunuchis re-
gis qui fuerāt interfecti. Hic usq; pro-
emium. Que secunt in eo loco posita
erant ubi scriptū est in volumine et di-
ripuerūt bona vel substantias eorum.
Que i sola vulgata editione reperim⁹.
Epistole aut hoc exemplar fuit. **xij**

Rex maximus artaxerxes ab in-
dia usq; ethiopiā cunctisq; in-
septem provinciis principibus et du-
cibus. qui eius imperio subiecti sūt sa-
lutem. Cū plurimis gentibus impera-
rent. et uniuersum orbem mee ditioni
subiugassent: volui nequaquā abuti
potentie magnitudine. sed demētia et
lenitate gubernare subiectos: ut absq;
ullo terrore vitā silentio transigentes.
optata cūdis mortalibus pace fruere-
ntur. Querente aut me a cōsiliarijs me-
is quomō posset hoc impleri: unus q;
sapientia et fide ceteros precebat. et
erat post regem scōs aman nomine.
indicauit michi in toto orbe terrarum
populū esse dispersum qui nouis ute-
rentur legibus: et contra omniū gentiū
cōsuetudinem faciens. regū nulla con-
temneret: et uniuersarū concordia nati-
onum sua dissensione violaret. Quod
cum didicissemus. vidētes unam gen-
tem rebellem aduersus omne hominū
genus peruersis vel legibus. nostrisq;
inflationibus contraire. et turbare sub-
iectarum nobis provinciarū pacē atq;
concordia: iussim⁹ ut quoscuq; aman
qui omnibus provincijs prepositus

est et scōs a rege. et quem patris loco
colimus mōstrauerit. cū coniugibus
ac liberis deleantur ab inimicis suis
nullusq; eorū misereat. quattuordecima
die duodecimi mēis. adar ani p̄sentis:
ut nepharij homines uno die ad infe-
ros descendētes. reddāt imperio nrō
pacem quem turbauerant. Hucusq; ex-
emplar epistole. Que secuntur post e-
um locum scripta repperi ubi leguntur.
pregensq; mardocheus fecit omnia que
ei mandauerat hester: nec tamē habeti-
tur in hebraico et apud nullū peni⁹
secuntur interpretū. Mardocheus aut
deprecatus est dñm. memoz omnium
operum eius et dixit. Domine dñe rex
omnipotēs. in ditione etiā tua cūda
sunt posita: et nō est q; possit tue resiste-
re voluntati. si decreueris saluare isrl.
Tu fecisti celū et terrā et quicquid celi
ambitu cōtinetur dñs omnium es. nec
est qui resistat maiestati tue. Cūda no-
stri et scōs quia non pro superbia et con-
tumelia et aliqua glorie cupiditate fe-
cimus hoc. ut non adorarem aman su-
perbiūm: libenter etiā pro salute isrl
etiā vestigia pedū eius deosculari pa-
rauis essem: sed timui ne honorem
dei mei transferrem ad hominē. et ne
quiquā adorarem recepto deo meo.
Et nunc domine rex deus abrahā
miserere populi tui: qui volunt nos
inimici nostri perdere et hereditatē tu-
am delere. Ne despicias partem tuam
quam redemisti de egipto. Exaudi de-
precationem meam et propicius esto
forti et furculo tuo: et conuertere ludū
nostrū in gaudiū. ut viuetes laudem⁹
nomē tuū dñe: et ne claudas ora te ca-
nentū. Quis quoq; isrl pari mente
et obsecratione clamauit ad dñm: eo
qd eis certa mors impēderet. **xij**

Hester quoq; regina confugit ad
dñm pauens periculū qd immi-
nebat. Cūq; deposuisset vestes regi-
as. flebibus et ludu ap̄ta indumenta
suscepit: et pro vngentis varijs cinere
et stercore impleuit caput. et corpus
suū humiliavit ieiunijs: omniaq; lo-
ra in quibus ante letari cōsueuerat. ci-
nium laceratione cōpleuit. Et deprecā-
batur dñm dñs isrl dicens. dñe mi qui
rex noster es solus adiua me solica-
riam: et cuius preter te nullus auxilia-
tor est alijs. Periculū meū in manibz
meis est. Audiuī a patre meo qd tu do-
mine tulisses israhel de cūdis gentibz.
et patres nostros ex omnibus retro ma-
ioribus suis. ut possideres hereditatē
sempiternā: fecistiq; eis sicut locut⁹ es.
Peccauimus in conspectu tuo: et idcir-
co tradidisti nos in man⁹ inimicorū
nostroz. Coluimus etiā deos eorum.
Iustus es dñe. Et nūc non eis sufficit
qd durissima nos opprimunt seruitu-
te: sed robur manū suarū ydolorū
potentie deputantes volūt tua muta-
re promissa. et delere hereditatem tuā:
et claudere ora laudantiū te. atq; exin-
guere gloriā templi et altaris tui: ut
aperiant ora gentiū et laudent ydolo-
rum fortitudinem. et predicent carna-
lem regem in sempiternū. Ne tradas
dñe scriptū tuū hys qui non sunt. ne
videant ad ruinam nostrā: sed conuer-
te cōsiliū corū sup̄ eos. et cum qui in
nos cepit seuire disperde. Memento do-
minue et ostende te nobis in tempore tri-
bulationis nostre: et da michi fiducia
dñe rex deoz et uniuerse potestatis: ut
bue sermonē cōpositum in ore meo in
conspectu leonis. et transfer cor illius
in odium hostis nostri: ut et ipse pete-
at et ceteri qui ei consunt. Nos aut

libra in manu tua: et adiunx me nul-
lū aliū auxiliū habētem nisi te dñe. q̄
habes omnīū scientiā. et nosti quia
oderim gloriā iniquorū: et detestor cu-
bile in circuitu meo et omnis alienige-
ne. Tu scis necessitatem meā quod ab-
ominer signū superbie. et glorie mee
quod est sup caput meū in diebus ostē-
tationis mee: et detestor illud fili pan-
num meāstare. et non potē in dieb;
silentij mei: et quod nō comedecim in
mensa aman. nec michi placuerit con-
uiuium regis. et nō biberim vinū liba-
minū: et nunq̄ locuta sit ancilla tua
et quod huc trāslata sū usq; i presētē
diē. nisi in te dñe deus abrahā. Deus
fortis super omnes exaudi vocem ea-
rum qui nullam aliam spem habent
et libera nos de manu iniquorum: et
erue me a timore meo. Hec q̄ addita
repperi in editione vulgata. **xx**

Et mandauit ei hanc dubiū quin
hester mardocheus. ut ingrede-
retur ad regem: ut rogaret pro popu-
lo suo et p patriā suā. Memorare in-
quit dies humilitatis tue. quomodo
nucita sis in manu mea: quia aman-
scōs a rege locut⁹ est cōtra nos in mor-
tem: et tu innocē dñm et loquere regi
pro nobis. et libera nos de morte. Nec
non et ista que subdita sūt. Die autē
tercio deposuit vestimenta gēat⁹ sui:
et circumdata est gloria sua. Cūq; regio
fulgeret habitu et inuocasset omnium
redorē et saluatorem dñi: assumpsit
duas famulas. et sup unā quidē imi-
tebatur quasi pre delicijs. et nimia te-
neritudine corp⁹ sui fere nō sustinēs:
altera autē famularū sequebat dñam
desluentia in humū indumēta susten-
tans. Ipsa autē roseo colore vultū pre-
fusa. et gratia ac mētib; oculis mēte.

relabat animū. et nimio timore con-
tradum. Ingressa igitur cūda per op-
dinem ostia stetit cōtra regem. ubi ille
residat sup solū regni sui. induit⁹ ve-
stibus regijs auroq; fulgens et pecto-
ris lapidibus: eratq; terribilis aspectu.
Cūq; eleuasset faciē et ardentib; oculis
furorē pectoris indicasset: regina
corruit et in pallorem colore mutato.
Illum sup ancillulam redināuit ra-
pit. Conueritq; deus spiritū regis in
mansuetudinē: et festinus ac metuens
regiuit de solio et sustentās eā vlnis su-
is donec rediret ad se. hys verbis blan-
diebatur. Quid habes hester? Ego sū
fater tuus noli metuere. Non morte-
ris. Non enī pro te sed pro omnib; her-
les constituta est. Accede igit et tange
sceptū. Cūq; illa reticeret. tulit aureā
virgā et posuit sup collū eius: et oscu-
latus est eam et ait. Cur michi non lo-
queris? Dne respondit. Vidi te dñe
quali angelū dei: et conturbatum est
cor meū pre timore glorie tue. Valde
enī mirabilis es dñe: et facies tua ple-
na est gratia. Cūq; loqueret rursus
corruit et pene reanimata est. Rex autē
turbabatur et omnes ministri ei⁹ con-
solabatur eum. Exemplar epistole re-
gis artaxerxis quā p iudeis ad tota
regni sui puindas misit. qd et ipm in
hebraico volumine nō habet. **xxi**

Rex magis artaxerxis ab india
usq; ethiopia centumviginti septē
provincias duabus ac principibus
qui nostri iussioni obediūt: salutē di-
cit. Multi bonitate principū et hono-
re qui i eos collatus est abusi sunt in
superbia: et nō solū subiectos regibus
nūciantur opprimere. sed data sibi glo-
riam nō ferentes in ipsos qui dedecunt
moliūtur insidias. Nec contenti sunt

gratias nō agere beneficijs. et huma-
nitatis i se iura violare: sed dei q̄ cun-
da cunctis arbitrantur se posse fuge-
re sententiā. Et intantū velantē pro-
rupuerunt ut eos qui credita sibi officia
diligenter obseruāt. et ita cūda agunt
ut omnī laude digni sint. mendati-
orum ammalis conet⁹ subuere: dñi
aures principū simplices et sua natu-
ra alios estimātes callida fraude decē-
piunt. Que res et ex veteribus phatur
historijs. et ex hys que geruntur quod
die: quomō malis quorundā sugge-
stionibus regū studia deprauent. Un-
de providendū est pati omnium pro-
uinciarū. Nec putare debetis si diuisa
iubeam⁹ et animi nostri venire leuita-
re. sed pro qualitate et necessitate tem-
porum. ut rei publice possit utilitas
ferre sententiā. Et ut manifestius qd
dicimus intelligatis. aman fili? amia-
dathi et aningo et gente macedo alie-
nūq; a persarū sanguine. et pietatem
nostram sua crudelitate cōmaculans.
pregress⁹ a nobis susceptus est: et tan-
tam in se repperit humanitātē ut pa-
ter nostrē vocaretur et adoraret ab o-
mnib; post regem scōs: qui intantū
arrogantie tumore sublat⁹ est ut re-
gis priuare nos niteretur et spiritui.
Nunc mardocheum autē fide et benefi-
cjs uiuim⁹ et cōsore regni nostri he-
ret. cū omī gēre sua nouis quibusdā
atq; inauditis machinis repperit in
mortem. hoc cogitās ut illis infestis
insidiarentur nostre solitudinē. et regni
persarū transiret in macedonas.
Nō autē a pessimo mortalū iudeos
ita destinatos. in nulla penā culpa
repperimus: sed contrariis iustis ven-
tes legibus et filios altissimi et maxi-
mi semperq; vinctis dei. aut beneficijs

et patrib; nostris. et nobis regnū est
traditū et usq; hodie custodit⁹. Unde
ras literas quas sub nomine nro ille
diregerat sciatis esse irritas. Hoc quo
scelerē ante portas hui⁹ urbis id est su-
lis. et ipse qui machinatus est et omnis
cognatio eius pender in patibulis: nō
nobis sed deo reddere ei quod meruit.
Hoc autē edictū qd nunc mittimus in
cūdis vrbibus. ponatur. ut liceat in-
deis vā legib; suis: quib; debetis esse
amminiculo ut eos qui se ad necem e-
orum parauerant possint interficere.
rectadecima die mensis duodecimi q̄
vocatur adar. Hanc enī diem deus o-
mnipotens meroris et ludus ris per-
tū i gaudiū. Unde et vos inter ceteros
festos dies. Hanc habitore diē. et cele-
brare eam cū omni leticia: ut et in po-
sterū cognoscantur omnes qui fideliter
pedis obediūt dignā pro fide recipere
mercedem: qui autē insidiant regno e-
orum perire p scelere. Omnis autē pro-
uincia et ciuitas q̄ noluerit sollicitat⁹
hui⁹ esse paretis gladio et igne pere-
at: et sic deleatur ut non solū homini-
bus sed etiam inuisa bestijs sit in san-
guinem. pro exemplo contemptus
et inobediētie. **Epist. lib. hester.**

Inquit pū plog. in libro job.
Cūq; per singulos scripu-
re diuine libros aduersa-
riorū respondere maledi-
dis. qui interpretationem
meam reprehensionē septuaginta in-
reperitū criminant: qd nō et apud
grecos aquila simmachus et theodo-
cion. vel verbi e. verbo vel sensum e. ser-
uū vel q̄ utroq; cōmixtum et medie tem-
perant. genus translationis epel-
scim: et omnia veteris instrumenti
volumina origines obelis aduersit⁹.

distinxi: quos vel additos vel the-
dotione sumptos translationi antiq-
infertur probans defuisse qd additu
est. Distat igitur obredatores mei re-
cipere in toto qd in paribz suscepit:
aut in interpretatione mea cum asteriscis
suis radere. Neq; enim fieri potest ut
quos plura intermisisse suscepit: no
eodem etiam in quibusda errasse fate-
antur: precipue iob: cui si ea que sub
asteriscis addita sunt subtraxeris pars
maxima detrica bitur: et hoc dntaxat
apud grecos. Ceterum apud latinos
ante eam translatione qua sub asteri-
scis et obelis nuper edidimus: sepan-
genti ferre aut odtingenti versus de-
sunt: ut decurrat et lacertat corrolus
q; liber feditate sui publice legendis
prebeat. Hec aut traslatio nulli de ve-
rebus sequitur intercept: sed ex ipso
hebraico arabicoq; emone et interdum
fere nunc verba nunc sentus: nunc siml
vtriq; resonabit. Obligu? eni apud
hebreos totus liber fertur et lubricus:
et qd greci rethores vgrant schematis
mentos: dng; aliud loquit aliud agit.
Ut si velis anguilla vel muremula fci-
dis tenere manibz: quanto forius pre-
seris tanto citius elabit. Memini me
ob intelligetiam hui? voluminis lid-
derim quid am pceptorem: qui apud
hebreos prim? haberi putabatur: no
paruis redemisse nuntis: cuius doctri-
na an aliquid pferri in hestio. Hec u-
num fco no potuisse me interpretari
nisi qd ante intellegam. A principio
itaq; voluminis usq; ad verba iob: q-
pud hebreos prosa oratio est. Porro
a verbis iob in quibz ait: pereat dies
in qua natus sum: et nox: i qua didi
est conceptus est homo: usq; ad illum
locu ubi ante fine voluminis scriptu

est: idcirco ipse me reprehendo et ago
penitentia in favilla: et cinere: et amem
versus sunt: dactilo hendecasy: curren-
tes: et ppter lingue ydionia rebro rei-
pientes et alios pedes: no rardum si-
labaru sed eorudem tempore. Quoru
quodq; richinus ipse dulcis et tumulu-
fetur numeris lege resolutis qd metri-
ci magis qua simplex lector intelligat.
A supradito aut redi usq; ad finem
libri parui comma qd remanet prosa
oratorie conegitur. Quod si cui vide-
interdulum metra scilicet esse apud he-
breos: et i morem nostri flacci greciq;
pindari et althei et sapho vel plate-
riumi vel lamentationes iecanie: vel o-
mnia ferre scripturar: rancia compre-
hendi: legat philone iosephum orige-
nem: celarietlem eusebium: et eoz testi-
monio me vtru dicere comprobabit.
Audiat quapropter cante? mei idcirco
me in hoc volumine laborasse: no ut
interpretatione antiqua reprehenderet:
sed ut ea que in illa aut obscura sunt
aut omilla: aut recte scriptos: vicio de-
pravata: manifestiora nra interpreta-
tione fierent: qui et hebreum sermonem
ex parte didicimus: et in latino pene
ab ipsis amabilis inter gramaticos
et rethores et philosophos decem su-
mus. Quod si apud grecos post septu-
aginta editionem: iam risti euange-
lio rhytricante iudeis aquila et sim-
machus ac theodocion iudaizantes
hebrei lnt recepti: qui multa misticia
saluatoris subdola interpretatione re-
lacunt: et tamen in reapiotis habentur
apud ecclesias: et replantur ab eccle-
siasticis viris: quanto magis ego cilli-
anus et de parentibus cristianis na-
tus: et veggilla crucis in mea fronte por-
tans: cui? Audiu sunt omilla repetere

depravata corrigere: et sacramenta ec-
clesie puro et fidei aperire fmonem: vel
a falsidiosis vel a malignis lectoribz
non debere reprobari. Ha beat qui vo-
lunt veteres libros: vel i manebant
purpuris: auro argentoq; descriptos:
vel uncialibus ut vulgo aiunt litteris
onera magis reparata quam codices:
dumodo michi metisq; pmittant pau-
peres habere tedulas: et non tam pul-
eros codices quam emedatos. Vtra-
q; autem editio et septuaginta iuxta
grecos et mea iuxta hebreos: i latinu
meo la bore traslata est. Eligat unu-
quisq; qd vult: et studiose me magis
qua malignu pber. **IOB PROLOG**
I aut fscell a iunco regerem
aut palmas folia compli-
carem aut in sudore vultu
mei comedere panem: et
ventre opus sollicita mae peccada-
rem: nullus mordeat nemo repren-
deret. Huc aut quia iuxta sententiam
saluatoris volo operari cib qui no
perit et antiqua diuino voluminu
viam sentibus viregulisq; purgare:
error michi geminus infigitur: corre-
ctor vicioz fallacius vocor: et error
non auferre sed fecere. Tanta est enim
vetustatis consuetudo ut etia confessa
plebsq; vicia placeant: du magis pul-
eros volut habere codices qua emen-
datos. Quapropter o fratres dilectis-
simi vincti nobilitatis et humilitatis
exemplar et pro stabello calatis spor-
tellisq; ramusculis monachos: spiri-
tualia hec et mansura dona suscipite:
ac beati iob qui adhuc apud latinos
iacebat in errore: et vernitibus scatebat
error: integru et immaculatuq; gaude-
re. Quom? enim post probationem
atq; victoria duplicia sunt ei unilla

reddita: ita ego in lingua nosteram ut
audacter loquar: feci eu habere que a-
miserat igitur et vos et unuquemq; le-
dorem solita pferione comoneo et in
principijs libror eade semp ammedes
rogo: nec ubiq; semp precedere vir-
gulas videtis: sciat is ea que subieda
sunt in hebraicis voluminibz non ha-
beri. Porro ubi stelle ymago pfulserit:
et hebreo in sermone nro addita sunt.
Necnon et illa que haberi videban-
tur: et ita corrupta erant ut sentium le-
gentibus tollerent: orantibus vobis
magno labore corree: magis vole
quid ex odio meo ecclesijs risti veniu-
rum ratus: qua ex aliorum negotio.
Explicuit prologus. Incipit liber. Iob. i.
Erat in terra huius
nomine iob. Et erat
vir ille simplex et re-
ctus ac timens deum:
et recedens a malo.
Feceratque sibi septem
filios et tres filias. Et fuit possessio eius septem
milia dnum: et tria milia camelorum:
quingentaq; iuga bouum et quingenti
asini: ac familia multa nimis. Erat
q; vir ille magnus inter omnes orientales.
Et ibant filij eius et faciebant
conviviu per domos: unusquisq; in die
suo. Et mittentes vocabant res soro-
res suas: ut comederent et biberent cum
eis. Cumq; in orbem transissent dies
conviviij mittebat ad eos iob et sancti-
ficavit illos: rorsurgetisq; diluta offe-
rebatolocusta per singulos. Dice-
bat enim. Ne forte peccaverint filij mei:
et benedixerint deo in cordibus suis. Hic
faciebat iob iundis diebus. Quadu
aut die cu venissent filij dei ut asside-
rent coram dno: affuit inter eos etiam sa-
than. Cum dixit dno. Vnde venis? Qui

respondens ait. Circumi teram et perambulanti eam. Dixitq; dñs ad eum. Nunquid considerasti sermū meū iob qđ non sit ei similis i terra: homo simplices et redus et timens deū ac recedens a malo? Cui respondens sathan ait. Numquid frustra timet iob deū? Numne tu vallasti eū ac domū eius: uniuersasq; substantiā per circuitū? Operibus manū eius benedixisti: et posseditio eius creuit i terra. Sed repende paululum manū tuā et tange cuncta que possidet: nisi i facie benedixerit tibi. Dixit ergo dñs ad sathan. Ecce uniuersa que habet i manu tua sunt: et in eū ne rependas manū tuā. Egredisq; est sathan a facie dñi. Cū autē quadā die filij et filie eius comederent et biberent uinū in domo fratris sui primogeniti: nūcius venit ad iob qui diceret. Boues arabāt et aline pascebātur iuxta eos: et irruerūt sabei rulerūtq; omnia: et pueros percusserunt gladio: et euasi ego solus ut nūciarē tibi. Cumq; adhuc ille loqueret: uenit aliter et dixit. Agnis dei cecidit et celo: et radas quies puerosq; consumpsit: et effugi ego solus ut nūciarē tibi. Sed et adhuc illo loquente: uenit alius et dixit. Chaldei fecerunt tres turmas et inualescūt camelos et rulerūt eos: nec non et pueros percusserunt gladio: et ego fugi solus ut nūciarē tibi. Adhuc loquebatur iller: ecce alius intauit et dixit. Filij tui et filia tua uesentibz et bidentibz uinū in domo fratris sui primogeniti: repente uenit uehemens irruit a regione deserti et contulit quatuor angulos domus: que torrens oppressit liberos tuos: et mortui sunt: et effugi ego solus ut nūciarē tibi. Tunc surrexit iob: et cecidit ianicam suam: et cōtū capite

corruens in terram: adorauit et dixit. Audus egressus sum de utero matris mee: et nudus reuertar illuc. Dñs dedit dñs abstulit: sicut dñs placuit ita factū est: sit nomē dñi benedictū. In omnibus hijs nō peccauit iob labijs suis: neq; fultū qđ cōtra deū locutus est. ¶ **E**adum est autē cum quadam die uenissent filij dei et starent corā dñō: uenisset quoq; sathan inter eos et staret in conspectu eius: ut diceret dominus ad sathan. Unde uenis? Cui respondēs ait. Circumi terā: et perambulauit eam. Et dixit dñs ad sathan. Nunquid considerasti sermū meū iob qđ nō sit ei similis i terra: uir simplex et redus et timens deū ac recedens a malo: et adhuc retinēs innocentia? Tu autē cōmouisti me aduersus eum: ut affligerem eū frustra. Cui respondēs sathan ait. Pelle pro pelle: et cūda que habet homo dabit p anima sua. Alioquin mitte manū tuā et tange os eius: et tacebit: et non uidebis quid in faciem benedicat tibi. Dixit ergo dominus ad sathan. Ecce in manu tuā est: ueruntamen animam illius seua. Egredis igit sathan a facie domini: percussit iob ulcere pessimo: a planta pedis usq; ad uerticem eius. Qui tēta sanien radēbat: stans in sterquilino. Dixit autē illi uxor sua. Adhuc tu permanes in simplicitate tua? Benedic deo et morere. Qui ait ad illā. Quasi una de filiis mulieribz locuta es? Si bona suscepim de manu dñi: mala quare nō sustineam? In omnibz hijs nō peccauit iob labijs suis. Agit autē dñs: et cecidit iob: et cōtū nūc qđ accidisset ei uenit singli de totis suis: eliphaz thetanites et baldad suites et sophar naamathites. Condidit

eam: ut pariter uenientes uisitarent eū et consolarentur. Cūq; eleuasset paulculos suos: non cognouerūt eū. Et redamantes plorauerunt: scissiq; uestibus sparserūt puluerem sup caput suum in colum. Et sederūt cum eo i terra septem diebus et septem noctibus: et nemo loquebatur ei uerbū. Videbant enim dolorem esse uehementem. ¶ **P**ost hec aperuit iob os suum: et maledixit diei suo: et locusus est. ¶ **P**ereat dies in qua natus sum: et nox in qua didi est conceptus est homo. Dies illa uertetur in tenebras. Nō requirar eum deus desuper et non illustret lumine. Obscuret eū tenebre et umbra mortis. Occupet eū caligo et inuoluatur amaritudine. Nōdeum illam tenebrebus turbis possideat. Nō computetur in diebus anni nec numeretur i mensibus. Sit nox illa solitaria: nec laus digna. Maledicant ei qui maledicunt diei: qui parati sunt suscitare leuiathan. Obrebrent stelle caligine eius. Expedet lucem et non videat: nec ortū surgētis aurore. Quia nō condulit ossa uentris qui porauit me: nec abstulit mala ab oculis meis. Quare non in uulua mortuus sum: egressus ex utero non statim perij? Quare recepit genibus: cur laetatur uerbis? Nunc eū dormiens silem: et somno meo requiescet cum regibz et cōsulibz terre: qui edificāt sibi solitudines: aut cū principibus qui possident aurum: et replent domos suas argento. Aut sicut abominum absconditū non subsisteret: uel qui concepti non vident lucem. Ibi impij cessauerūt a tumultu: et ibi requiescūt fessi robore: et quondam uindi pariter sine molestia. Nō exaudierūt uocem reatoris. Paruus

et magnus ibi sunt: et seruis et liber a dño suo. Quare misero data est lux: et uita hijs qui in amaritudine anime sunt? Qui repetāt mortem et non uenit: quasi effodientes sepulcrum. ¶ **U**ero cuius abscondita est uia: et cōtūdidit eum de tenebris. Anteq; comedam suspirio: et fli inundates aque sic rugit me? qđ timor quē timebā reuerit michi: et qđ uerebar accidit. Nōne dissimulaui? Nōne silui? Nōne gēui? Et uenit super me indignatio. ¶ **R**espondens autē eliphaz thetanites dixit. Si ceperim loqui tibi: forsitan moleste accipies. Sed conceptum timorē quis tenere poterit. Ecce docuisti multos: et manus lassas roborasti. Vacillātes confirmauerunt sermones tui: et genua tremenna confortasti. Nūc autē uenit super te plaga et defecisti: cecidit te et cōturbat es. Timor tuus fortitudo tua: et patientia tua: et pectus uia tuarū. Recordare obsecro te: quis unquā innocēs percipit: aut quādo recti delati sunt? Quin potius uidi eos qđ operātur iniquitatē et seminant dolores et merūt eos flante deo percille: et spiritu ire ei? esse cōsumptos. Rugitus leonis et uox leue: et dentes catulorū leonū cōtūti sūt. Vigis percipit eo qđ non haberet pīdam: et catuli leonis dissipati sunt. Porro ad me didi est uerbū absconditū: et quasi furtiue suscepit auris mea uenas susurri ei? In horrore uisionis nocturne quādo solet sopor occupare homines: paucos tenuit me et tremor: et omnia ossa mea pectoreta sunt. Et cū spiritus me preteriret: inthruerūt pili carnis mee. Scit quidā tu? nō agnosceba uultū: magis corā oculis meis: et uocē

quali aure letis audiri. Numquid huiusmodi in comparatione iustificabitur: aut factore suo purior erit vir? Ecce qui se uiuunt ei non sunt stabiles: et in angelis suis repperit prauitatem. Quam magis hi qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum consumuntur velut a tinea: de mane usque ad uesperam succiduntur: et quia nullus intelligit in eternum prebunt. Qui autem reliqui fuerint auferantur ex eis: moriuntur et non in sapientia.

Voca ergo si est qui tibi respondeat: et ad aliquem sanctorum conuertere. Virum pulchrum interfecit iracundia: et paruulum occidit inuidia. Ego uidi stultum firma radice: et maledixi pulcritudini eius statim. Longe sunt filij eius a salute: et conterantur in porta: et non erit qui eruat. Qui messum famelicus comedit: et ipsum rapit armatus: et habent sitientes diuitias eius. Nichil in terra sine causa fit: et de humo non orietur dolor. Homo ad laborem nascitur: et auis ad uolatum. Quamobrem ego deprecabor dominum: et ad deum ponam eloquium meum. Qui facit magna et inestimabilia: et mirabilia absque numero. Qui dat pluuia super faciem terre: et irrigat aquas uniuersas. Qui ponat humiles in sublimem: et merces erigit sospitate. Quid dissipat cogitationes malignorum: ne possint implere manus eorum quod ceperant. Qui apprehendit sapientem in astutia eorum: et consilium prauorum dissipat. Per diem inuenerunt tenebras: et quasi in nocte sic palpabant in tenebris. Porro saluum faciet egerum a gladio oris eorum: et de manu uolentis pauperem. Et erit eger spes: iniquitas autem contrahet os suum. Beatus homo qui corripitur a domino. Incepcionem ergo

domini ne reprobes: quia ipse uulnerat et metetur: prout et manus eius sanabunt. In seque tribulationibus liberabit te: et septima non taceat te malum. In fine eruit te de morte: et in bello de manu gladii. A flagello lingue abscondetis: et non timebis calamitatem cum uenerit. In uastitate et fame ridebis: et bestias terre non formidabis. Sed cum lapidibus regionum pedum tuorum: et bestie terre pacifice erunt tibi. Et scies quod pacem habebat tabernaculum tuum: et uisitans speciem tuam non peccabis. Scies quoque quoniam iniquam iniquitatem erit semine tuum: et progenies tua sicut herba terre. Ingrederis in abundantiam sepulchri: sicut in faciem acerui in ipso suo. Ecce hoc ut inuestigauimus ita est: quod audiui mente percipere.

Respondens autem iob dixit. Quam appenderetur peccata mea quibus iram merui: et calamitas quam patior in sterora: quasi arenam maris hec grauior apparet. Unde et uerba mea dolores sunt plena: quia sagitte domini in me sunt: quarum indignatio ebullit spiritui meo: et terrores domini militant contra me. Numquid rugiet onager cum habuerit herbam: aut mugiet bos cum ante presepe plenum steterit? Aut poterit comedi insulsum: quod non est sale conditum? Aut poterit aliquis gustare: quod gustatum affert mortem? anime enim eluctari etiam amara dulcia esse videntur. Que prius nolebat tangere anima mea: nunc per angustiam tibi mei sunt. Quis det ut ueniat peritio mea: et quod ego dolebat michi talis: et qui cepit ipse me conterat? Soluat manus sua et succidat me: et hoc michi sit consolatio ut affligens me dolore non parcat: nec contemnam sermonibus sancti. Que est enim fortitudo mea ne sustineam: aut quia

animus meus ut patienter agam? Nec fortitudo lapidum fortitudo mea: nec caro mea mea est. Ecce non est auxilium michi in me: et necessarii quoque mei recesserunt a me. Qui tollit ab amico suo misericordiam: timore domini derelinquit. Frater meus precescit me: sicut torrens qui raptim transiit in conuallibus. Qui cinxit pruinam: irruit super eos uir. Tempore quo fuerint dissipati prebunt: et ut incaluerint soluentur de loco suo. Inuoluit sunt semine pressum eorum: abulabunt inuoluitum et prebunt. Considerate semitas theman in uera sabaa: et egredite paulisper. Consumi sunt: quia speraui. Venerunt quoque usque ad me: et pudore cooperati sunt. Nunc uenistis: et modo uidetes plagam meam timetis? Numquid dixi afferre michi: et de substantia uestra donare michi: uel liberare me de manu hostis et de manu robustorum eruire? Docete me et ego tacebo: et si quid forte ignorauim inuestite me. Quare detraxistis sermonibus ueritatis: cum et uobis nullum sit qui possit arguere? Ad interceptum tantum eloquia conuocatis: et in uentum uerba perfertis. Super pupillum irruitis: et subteritumini amicum uestrum. Veritatem quod cepistis replere. Prebere aurem: et uidere an mendiar. Respondere obsecro absque contentione: et loquentes id quod iustum est iudicare. Et non inuenietur in lingua mea iniquitatem: nec in fauibus meis stulticia personabit.

Militia est uita hominis super terram: et sicut dies mercenarii dies eius. Sicut ceruus desiderat umbram et sicut mercenarius prestolatur finem operis sui: sic et ego habui mentes uacuas: et noctes laboriosas enumeravi michi. Si dormiero dico quado conlurgam: et rursum egrediaro uesperam et replebor

doloribus usque ad tenebras. Induta est caro mea purredine et sordibus pulueris: cutis mea aruit et contrada est. Dies mei uelocius transierunt quam a texente tela succiditur: et consumpti sunt absque ulla spe. Memoro quia uentus est uita mea: et non reuertetur otulus meus ut uideat bona: nec aspiciet me uisus hominis. Oculi tui in me: et non substatam. Sicut consumit nubes et pertranseat: sic qui descendit ad inferos non ascendet: nec reuertetur ultra in domum suam: neque cognoscat eum amplius locus eius. Quapropter et ego non parca ori meo: loquar in tribulatione spiritus mei: confabulabor cum amaritudine anime mee. Numquid mare ego sum aut retus: quia circumdedit me carcer? Si dixeris consolabit me sedulus meus: et releuabor loquens meum in sterano meo: tenebis me per somnia: et per uisiones hircore conuities. Quamobrem elegit suscipiui anima mea: et morte ossa mea. Desperavi. Nequaquam ultra iam uiuam. Parce michi: nichil enim sunt dies mei. Quid est homo quia magnificas eum: aut quid apponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculo: et subito perbas illum. Usquequo non parcis michi: nec dimittis me ut gloriam saluam meam? Peccavi. Quid facias tibi o custos hominum? Quare posuisti me contrarium tibi: et factus sum michi in meipsum grauis? Cur non tollis peccatum meum: et quare non auferis iniquitatem meam? Ecce nunc impulere dormiam: et si mane me queris non substatam.

Respondens autem baldath luites dixit. Usquequo loqueris talia: et spiritus multiplex sermonis oris tui? Numquid deus supplantat iudicium: aut omnipotens subuertit quod iustum est?

Scias si filij tui peccauerunt ei et dimisit
ros in manu iniquitatis sue: tu tamen
si diluisti cōsurgeris ad deū et omni-
potentē fueris deprecatus. si mūdus et
redus incessis statim euigilabit ad
te: et peccatū reddet habitaculū iusticie
tue: intantū ut si priora tua fuerit par-
ua: et nouissima tua multiplicent mi-
nis. Interroga enī generationē pristī-
nam et diligenter inuestiga patē me-
moriā: hēstetū quippe sum? et ignora-
mus: quoniam sicut umbra dies nūi
sunt sup̄ terrā: et ipsi docebūt te. Loquē-
tur tibi: et de corde suo p̄ferent eloquia.
Nūquid uicere potest sc̄p? absq; hu-
more: aut crescere cārēdū sine aqua?
Cū adhuc sit in flore nec carpat ma-
nu ante omēs herbas arefāt: sic uie
omniū qui obliuiscuntur deū: et spes
ypocrite peribit. Nō ei placebit uetor-
dia sua et sicut tela aranearū fiducia
eius. Quinēt sup̄ domū suā et nō sta-
bit: fulciet eā et non consurget. Hume-
dus uidetur anteq; ueniat sol: et in or-
tu suo germen eius egreditur. Super
aceruū p̄carū radices ei? densabūtur:
et inter lapides cōmorabit. Si absor-
buerit eū de loco suo: negabit eū et di-
cet. Nō noui te. Hec est enī leticia uie
eius: ut rursus de terra alij germinen-
tur. Deus nō p̄ciet simpliciter: nec por-
rigit manū malignis: donec implea-
tur risu os tuum. et labia tua iubilo.
Qui oderit te induent cōfusione: et ta-
bernaculū impij nō subsistet. **W**
Et respondēs iob ait. Vere scio qđ
ita sit: et qđ nō iustificetur hmo
cōpositus deo. Si uoluerit cōtendere
nō eo: non poterit respondere ei unum
pro mille. Sapiens corde est: et fortis
robore. Quis resistit ei? et parē habuit?
Qui transulit mōtes: et nesciuit hī

quos subuerit i furore suo. Qui com-
mouet terram de loco suo: et columine
eius cōcutiuntur. Qui p̄cipit soli et nō
oritur: et stellas claudit qđ sub signa-
culo. Qui extendit celos solus: et gra-
ditur sup̄ fludus maris. Qui facit ar-
dētū et oriona et hyadas: et interiora
austri. Qui facit magna et incōprehen-
sibilia: et mirabilia quorū non est nu-
merus. Si uenerit ad me non uidebo
eū: si abierit nō intelligā. Si rep̄te in-
terroget: quis respōdebit ei? Vel quis
dicet potest cur facis? Deus cuius ire
nemo resistere potest: et sub quo curua-
tur qui portant orbem. Quāuis ergo
sum ego ut respondeam ei: et loquar
rebus meis cū eo? Qui etiā si habuero
quippiā iustū non respōdebo: sed meū
iudicium deprecabor: et cum inuocante
me exaudierit: nō credo quod talis au-
dierit uocem meam. In turbine enim
conteret me: et multiplicabit uulnera
mea etiā sine causa. Nō cōcedit requi-
escere spiritum meum: et implet me a-
maritudinibz. Si fornicudo querit: ro-
bustissim? ē. Si equitas iudicij: nemo
audiet p̄ me testimonij dicere. Si in-
tificare me uoluerit: os meū cōdemna-
bit me. Si innocentem ostendero: pra-
uium me comprobabit. Etia si simplex
fuero: hoc ipm ignorabit anima mea:
et tenebit me uie mee. Unū est qđ locu-
tus sum: et innocentē et impiū ipse con-
sumit. Si flagellat occidet seuel: et nō
de penis innocentū rideat. Verba data
est in man? impij uultū iudici eius o-
perit. Nō si non ille est: quis ergo est?
Dies mei uelociorēs fuerūt cursore: su-
pererunt et non uiderūt bonū. Pertransi-
erunt quasi naues poma portantes:
sicut aquila uolans ad escam. Cum
dixero nequaquā ita loquar commuo

faciem meā: et dolore torqueor. Hēte-
bar omnia opera mea sciens qđ non
parceres delinquēti. Si autē et sic impi-
us sum quare frustra laboraui? Si
lotus fuero quasi aquis niuis: et sul-
secint uelut mūdissime man? merita-
men sordibz inungues me: et abomi-
nabūtur me uestimēta mea. Neq; enī
uiro qui similis mē est respondebo:
nec qui meū in iudicio ē equo possit
audiri. Nō ē qui utiq; ualeat argu-
ere: et ponere manū suā in ambobus.
Auferat a me uirgā suā: et pauor ei-
us nō me terreat. Loquar et nō timebo eū.
Neq; enī possū metuū respōdere. **E**
Uer animā meā uie mee: dimite-
ram aduersū me eloquiū meū.
Loquar in amaritudine anime mee:
dicā deo: noli me cōdemnare. Iudica
michi: cur me ita iudices? Nūquid bo-
nū tibi uidet si calumniaris me et op-
primas me: opus manū tuarū: et cō-
siliū impij adiuues? Nūquid ocli
tamei tibi sunt aut sicut uidet homo
et tu uidebis? Nūquid sicut dies ho-
minis dies tui: et anni tui sicut huma-
na sunt tēpora: ut queras iniquitatē
meā et pccm meū secueris? Et scias qđ
nichil impiū fecerim: cū sit nemo qđ de
manu tua possit eruerē. Manus tue fe-
cerūt me et plasmauerūt me totū in cir-
cuitu: et sic rep̄te p̄cipitas me. Stamen-
to qđo qđ sicut luti feceris me: et in pul-
uere reduces me. Nōne sicut lac mul-
sisti me: et sicut calēū me coagulasti?
Pelle et carnibus uestisti me: ossibus
et nervis cōpegisti me. Vita et miseri-
cordiā tribuisti michi: et uisitatio tua
custodiuit spiritū meū. Licet hec cele-
in corde tuo: tamē scio quia uniuerso-
rum mentineris. Si peccauī et ad hęcā
pepccisti michi: cur ab iniquitate mea

mundū me esse non pateris? Et si im-
pius fuero ut michi est: et si iustus nō
leuabo caput saturat? afflictione et mi-
seria. Et p̄pter superbā quasi leena ca-
pies me: reuelasq; mirabiliter me ceu-
cias. Instauras testes tuos contra me: et
multiplicas irā tuā aduersū me: et p̄te
militant in me. Quare de uulua edu-
xisti me? Qui uinā cōsump? essem ne
oculus me uideret. Fuissem quasi qđ nō
essem: de utero translac? ad tumulum.
Nūquid non paucitas dīez meorū fini-
etur breuī? Dimitte ergo me ut plāgā
paululū dolore meū atq; uadā et nō
reitar ad terrā tenebrosā et operā mor-
tis caligine: terrā miserie et tenebrarū:
ubi umbra mortis et nullus ordo: sed
sempiternus horror inhabitās. **R**
Respondēs autē sophar naama-
thites dixit. Nūquid qui multa
loquitur nō audiet: aut uir uerbosus
iustificabitur? Tibi soli tacebūt hmi-
nes: et cū ceteros irascies a nullo con-
futaberis? Dixisti enī. Purus est hmo
meus: et mund? sum in conspectu tuo.
Atq; uinā deus loqueretur tecū et a-
periet labia sua tibi: ut ostenderet tibi
secreta sapientiē et qđ multiplex esset leg
eius: et intelligeres qđ multo minora
reigaris ab eo quā meretur iniquitas
tua. Forsitan uestigia dei cōprehendes:
et usq; ad p̄fētū cōmpositam rep̄ies?
Excellior celo ē. Et qđ facies? Profun-
dior inferno: et unde cognosces? Lon-
gior terra mēsurā eius: et latior mari.
Si subuererit omnia uel in unū coar-
tauerit qđ cōtradict ei: uel quis dicet
ei potest cur ita facis? Ipse enī nouit
hominū uanitatē: et uidēs iniquita-
tē nōne considerat? Vir uanus in
supbiam erigit: et tāq; pullū onagri
se libetū natū putat. Tu autē firmasti

cor tuū et expandisti ad eū manus tuas. Si iniquitatem que est in manu tua absuleris a te et nō maledicis in tabernaculo tuo iniusticiā: tūc leuare poteris faciem tuā absq; macula: et eris stabilis et nō timebis. Misericordie quoq; obliuisceris: et quasi aquas que preterierunt non recordaberis: et quasi meridianus fulgor cōsurget tibi ad uesperā. Et cū te consumptū putaueris orieris ut lūifer: et habebis fiduciā posita tibi spe: et desolus securus dormies. Requiesces et nō erit q; te extereat: et dēcabunt faciem tuā plurimi. Veli autē impiorū deficiat: et effugium peribit ab eis: et spes illorum abominatio anime. **xx**

Respondens autē iob dixit. Ego vos estis soli homines: et uobiscum dicit sapiētia: Et michi est cor sicut et uobis: nec inferior uisui sū. Quis enī hec que nobis ignorat? Qui decidit ab amico suo sicut ego: inuocabit deū et exaudiet eū. Decidit enim iusti simplicitas: lampas cōsumpta apud cogitationes diuinū: parata ad tempus statuit. Abundat tabernaculum predonū: et audacter puocat deū: cū ipse dederit omnia in manū eorū. Minimum interroga iūmentā et docebūt te: et uolacilia celi et indicabūt tibi. Loquere terre et respōdebit tibi: et uocabunt pisces maris. Quis ignorat q; omnia hec manus dñi fecit? In cuius manu anima omnis uiuētis: et spiritus uniuerse carnis hominis. Nōne auris uerba dii iudicat: et fauces comedētis sapientie? In antiquis est sapiētia: et in multo tpe prudentia. Apud ipm est sapiētia et fortitudo: et ipse habet cōsiliū et intelligentiā. Si destruxerit nemo ē qui edificet: si induxerit hominē nullus est qui aperiat. Si continuerit aquas omnia

siccabunt: si emiserit eas subuertēt terram. Apud ipm est fortitudo et sapiētia. Ipse nouit et decipiente: et cū qui decipit. Adducit cōsiliarios in thulū suū: et iudices in stuporē. Balthēu regū dissoluit: et pēgit sine renes eorū. Ducit sacerdotes inglorios: et optimates supplantat. Commutans labiū ueracium: et dōctriā secum auferens. Effundit despectionē super principes: et eos qui oppelli fuerāt releuans. Qui reuelat profunda de tenebris: et pducit in lucē umbrā mortis. Qui multiplicat gentes et pdit eas: et subuersas in integrum restituit. Qui immutat cor principum populi terre: et decipit eos ut frustra incedant per inuium. Palpabūt quasi in tenebris et nō in luce: et errare eos faciet ipse ebrios. **xxi**

Audiuisti auris mea: et intellegi singula. Secundum scientiā uerā et ego noui: nec inferior uisui sum. Sed tamē ad omnipotentē loquar: et disputare cū deo cupio: prius uos ostendens fabricatores mendacii et cultores prauis: ut putaremini sapientes esse. Audire ergo correptiones meas: et iudicium labiorū meorū attendite. Nūquid deus indiget uestro mendacio: ut pro illo loquamini dolos? Nūquid faciem eū accipiat: et pro deo iudicare nitamini? Aut placebit ei quem celare nichil potest: aut decipietur ut homo uisus fraudulentijs? Ipse uos arguet: quoniā in abscondito faciem eius accipitis. Sciatim ut se cōmoueat iurabit uos: et terror ei⁹ irruet sup uos. Memoria ustra comparabit cinea: et redigēt in lutū uenices uestre. Tacere paulisper: ut loquar quodcūq; michi mēs suggesserit.

Quare lacrimas carnes meas dēbis meo: et animā meā poto in manib; meis? Etiam si occiderit me: in ipso sperabo. Veruntamen uias meas in cōspēdu eius arguā: et ipse erit saluator meus. Non enī ueniet in cōspēdu eius omnis ypocrita. Audite sermonē meū: et enigmata pēpice aurib; uestris. Si fuero iudicatus: scio q; iustus inueniar. Quis est qui iudicetur meū? Veniat. Quare tacens consumor? Duo tantū ne facias michi: et tūc a facie tua non abscondar. Manū tuam longe fac a me: et fortitudo tua non me tereat. Voca me et respōdebo tibi: aut recte loquar: et tu respōde michi. Quātas habeo iniquitates et peccata: scelera mea et delicta ostende michi. Cur faciem tuā abscondis: et arbitaris me inimicū tuū? Contra foliū qd uento rapitur ostendis potentiā tuā: stipulā siccam persequeris. Scribis enī cera me amaritudine: et cōsumere me uis pccis adoleſcentie mee. Posuisti in neruo pedem meū: et obseruasti omnes sanctas meas: et uestigia pedū meorū cōsiderasti. Qui quasi putredo cōsumendus sum: et quasi uestimentū qd comeditur a tinea. Homo natus de muliere breui uiuens tempore: repletur multis miserijs. Qui quasi flos egredit et cōcit: et fugit uelut umbra: et nunq; in robore statū premanet. Et dignū ducis super humilem modi appire oculos tuos: et adducere eū teū in iudiciū? Quis potest facere mūdū de immūdo cōceptū semine? Nōne tu qui solus es. **xxii**

Breues dies hominis sunt: numerus mensū eius apud te est. Cōsimili animos ei⁹ q; pccati nō poterūt. Recede paululum ab eo ut quiescat: donec optata ueniat sicut mercenarij

dies eius. Signū habet spem. Si pccatū fuerit: rursum uirescat: et rami eius pullulant. Si senuerit in terra radix eius et in puluere endormitus fuerit truncus illius: ad odorem aque germinabit: et faciet romā quasi cū primū plantatū est. Homo uero cū mortuus fuerit et nudatus atq; consumptus: ubi quiescit? Quomodo si recedat aque de mari et flumina vacuetactus areſcant: sic homo cū dormierit: non resurget. Quare atteratur relū non euigilabit: nec cōsurget de somno suo. Quis michi hoc tribuat ut in inferno protegas me et abscondas me donec peccata uelut furor nius: et cōstituas michi tempus in quo recorderis mei? Putasne mortuus homo rursum uiuet? Lūdis diebus quibus nunc milito: repeto donec ueniat immutatio mea. Vocabis me: et ego respōdebo tibi. Operi manū tuarum porriges degetā. Tu quidē gressus meos dinumerasti: sed parce pccis meis. Signasti quasi in saclo telida mea: sed curasti iniquitatē meā. Quis cadens defuit: et laxum trāſſerit de loco suo. Lapidēs reſcauāt aque: et allumione paulatim terra cōsumat: et homines ego sicut pdes. Roborasti eū paululū: et in pccatū trāſſerit. Immutabis faciem ei⁹: et emittes eū. Siue uobile fuerit filij ei⁹ siue ignobiles: nō intelliget. Attamen raro ei⁹ dū uiuet dolebit: et anima illi⁹ sup sanetipo lugebit. **xxiii**

Respondens autē eliphaz themanites dixit. Nūquid sapiens respōdebit quasi in ventum loquens: et implebit ardore stomachum suū? Arguis uerbis eum qui non est equalis tui: loqueris quod tibi nō repedit. Quamū in te est euacuasti timorem: et tulisti preces corā deo. Docuit enī

iniquitas tua os tuum: et imitans linguam blasphemanti. Eodemabit os tuum et non ego: et labia tua respondebunt tibi. Numquid primus homo tu natus es et ante colles formatus? Numquid consiliū dei audisti: et infector erit eius sapientia? Quid nosti quod ignoras? quod intelligis quod nesciamus? Et senes et antiqui sunt i nobis: multo uetustiores quā pater tui. Numquid grande est ut consoletur te deus? Sed uerba tua praua hoc prohibent. Quid te eleuat cor tuum: et sibi magna cogitans attonitos habes oculos? Quid uimet contra deū spiritus tuus: ut pteas de ore tuo humisemodi sermones? Quid est homo ut in macula sit: et ut iustus appareat natus de muliere? Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis: et reli non sunt mundi in conspectu eius: quāto magis abominabilis et inutilis homo qui bibit quasi aquā iniquitatem. Ostendā tibi audi me: quod uidi narrabo tibi. Sapientes confiteantur: et non abscondunt patres suos. Quibus solis data est terra: et non transfuit alienus per eos. Lūdis diebus suis impius superbit: et numerus annorum interit: est exanimatus ei. Boni tui terroris semper in auribus illius: et cum pax sit ille semper insidias suspicatur. Non credit quod reum possit de tenebris ad lucē nichilpeditas undiq; gladiū: cui se mouet ad querendū panē. Mouit quod parat sit in manu eius tenebras dies. Terebit eū tribulatio: et angustia uallabit eū sicut regē qui paratur ad preliū. Tendit aduersus deū manum suā: et contra omnipotentē roborat est. Eucurrit aduersus eū cecidit collos: et pingui reuoluitur armatus est. Operuit faciem eius transiitudo: et de lateribus eius

acutia dependit. Habitauit in ciuitatibus desolatis: et in domibus desertis. que in tumulos sunt redactae. Non dirabit nec perseuerabit substantia eius: nec miter in terrā radicē suam. Non recedet de tenebris. Ramos eius arsaui: et flāma: et auferet spiritus oris ei. Non credet frustra recedere deceptus: quod aliquo precio redimendus sit. Anteque dñs ei impleatur peribit: et manus eius arseuerunt. Iedetur quasi uinea i primo flore: totus eius: et quasi oliua proiciēs florē suū. Congregatio eū pōne sterilis: et ignis deuorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt. Concepit dolorem: et peperit iniquitatem: et uir ei parat dolos.

Respondens autem iob dixit. Audiuī frequenter talia. Consolatores conuolū omnes uos estis. Numquid habuerunt finē uerba uetula? Aut aliquid tibi molestū est si loquar? Porcā et ego similia uerbi loqui. Atque utinam esset anima uestra pro anima mea. Consolaberet ego uos senionibus et mouerem caput meū super uos. Roborarem uos ore meo: et mouerem labia mea quasi parens uobis. Sed quid agā? Si loquor fuerō: non quiescat dolor meus: et si tacuerō non recedet a me. Nunc autem oppressit me dolor meus: et in nichilū redacti sūt omnes artus mei. Exige me testimonium dicit dea me: et suscitā falsiloquus aduersus faciem meā contradicens michi. Collegit furorē suū in me: et cōminās michi infernū contra me testibus suis. Possis me? nec bilibus oculis me inuicis est. Apperuerunt super me ora sua: et reprobrātes passerunt maxillā meā: sicut sum pennis meis. Concluse me deus apud iniquum: et manibus impiorum me

tradidit. Ego ille quondā opulentus repente cōuersus sum: tenuit ceruicem meā. Contegit me: et posuit sibi quasi in signū. Circūdedit me lanceis suis: cōuoluerunt lūbos meos. Non peperit: et effudit in terra viscera mea. Considerat me uulnere super uulnere: intruit in me quasi gregas. Baccū consui super ruten meā: et operui cinere carnē meā. Facies mea intumuit fletu: et palpebre meae caligauerunt. Per passus sum absque iniquitate maris: nec cū habere mūdās ad deū preces. Terra ne operiās sanguinem meū: neque inueniat in te locū latendi clamor meus. Ecce enim in celo testis meus: et cōfessus meus in rebus. Verbo amici mei: ad cuius fallat oculus meus. Atque utinam sic iudicaretur uir cum deo: quomodo iudicatur filius hominis cum collega suo. Ecce enim breues anni transeunt: et seruicia per quam non reuertar abulo.

Spiritus meus attenuabit: dies mei breuiabunt: et solū michi superest sepulchrum. Non peccauit et amari uindictis moratur oculi mei? Libera me et pone me iuxta te: et cuiusuis manus pugnat contra me. Longe corū longe fecisti a disciplina: propterea non recedebunt. Predā pollicetur socijs: et oculi filiorum eius deficient. Posuit me quasi in pronubiū vulgi: et expositū sum coram eis. Caligauit ad indignationē oculus meus: et membra mea quasi in nichilū redacta sunt. Superbar iusti super hoc: et innocens contra propinātam suscitabitur. Et tenebit iustus uiam suā: et mūdīs manibus addet fortitudinē. Agit omnes uos conuersioni et reuertit: non inueniā in uobis ullū sapientē. Dies mei transierunt: cogitationes mee dissipatae sunt: coqueas cor

meū. Nodum uenerunt in diem: et rursū post tenebras spero lucē. Si sustinuerō infernus domus mea est: et in tenebris stravi lectulū meū. Duradini dñs pater meus es: mater mea et soror mea uernibus. Vbi est ergo nūc prestolatio mea: et patientiam meā quis considerat? In profundissimum infernū descendunt omnia mea. Putasne saltem ibi erit requies michi?

Respondens autem baldad suus dixit. Usque ad quē finē uerba iactabis? Intellige prius: et sic loquamur. Quare reputati sumus ut iumenta: et sordium corā te? Qui perdis animam tuā in furore tuo. Numquid propter te derelinquetur terra: et transferetur rupes de loco suo? Nōne lux impij extinguitur: nec splendet flāma ignis eius? Lux obtenebrescet in tabernaculo illius: et lux cetna que super eū est extinguet. Atturbuntur gressus uirtutis eius: et precipitabit eū siliū suū. Immisit enim in rete pedes suos: et in maculis eius ambulat. Tenebitur plāta illius laqueo: et egredietur dea eū hīs. Abscondita est in terra pedica ei: et decipula illius super seminā. Undiq; terebit eū formidines: et inuoluet pedes eius. Attenuetur fame robur eius: et inedia inuadat costas illius. Deuoret pulcritudinē eius: et consumat brachia illius: primo genita mors. Auellat de tabernaculo suo fiducia ei: et calcet super eū quasi reg interit. Habitant in tabernaculo illius socij eius qui non est: aspergatur in tabernaculo ei sulphur. Deorsum radices eius succent: sursum autē attrahatur mellis eius. Memoria illius preat de terra: et non celebratur nomen eius in plateis. Epellet eū de luce in tenebras: et de urbe transeat eū. Non erit

seme ei? neq; pgenies in ipso suo: nec
ulle reliquie i regionibus ei. In die ei
stupbuit nouissim: et primos inuader
hircos. Hec sunt ergo tabernacula iniqui:
et iste locus ei? qui ignorat dei. **XX**

Respondens aut iob dixit. Usque
quo affligitis animam meam: et at
teritis me sermonibus? Et decies confun
ditis me: et non erubescitis opprimere
me. Sape et si ignorat: mecum erit igno
rantia mea. At vos contra me erigi
minit: arguitis me opprobrijs meis.
Saltem nunc intelligite quia de? no
equo iudicio afflixerit me: et flagellis
suis me cinxerit. Ecce clamabo uim pa
tens et nemo audiet: uociferabor: et
non e? qui iudicet. Semita meam circū
sepsit et transire non possum: et in calle
meo tenebras posuit. Spoliavit me
gloria mea: et abstulit coronam de ca
pite meo. Destitit me undiq; et pereo:
et qsi euulsi arbori abstulit spem meam.
Istratus est contra me furor eius: et sic
me habuit quasi hostem suum. Simul
uenerunt lacrones eius: et fecerunt sibi ui
am per me: et obsederunt in gyro taber
naculum meum. Fratres meos longe fecit
a me: et nos mei quasi alieni recesserunt
a me. Dereliquerunt me propinqui mei: et
qui me nouerant obliti sunt mei. In
quid mihi domus mee? et scille mee sicut
alienum habuerunt me: et quasi pec
grinus sum in oculis eorum. Seruum
meum uocauit et non respondit: ore pro
prio deprecabar illum. Huiusmodi meum reho
ruit uxor mea: et orabam filios uerei
mei. Sauli quoq; despiciebant me: et
cū ab eis recessissem detrahebant michi.
Abominati sunt me quondā consilia
ei mei: et quē maxime diligebat auersa
tus est me. Pelli mee consumptis carni
bus adhaesit os meum: et decidit sunt

tantummodo labia circa dentes meos.
Misereamini mei misereamini mei salu
uos amici mei: quia manus domini
tetigit me. Quare persequimini me sicut
de? et carnis meis saturamini? Quis
michi tribuat ut scribantur sermones
mei? Quis michi det ut regamur in
libro filio ferreo et plumbi lamina: ut
recte scilicet in filice? Scio enim q re
demptor meus uiuat et in nouissimo
de terra surrecturus sum. Et rursum dicit
dolor pelle mea: et i carne mea uidebo de
um. Quē uisur? sū ego ipse: et oculi mei
cōspiciuntur sunt: et non alius. Reposita
est hec spes mea in sinu meo. Quare er
go nunc dicitis? persequamur eum: et radi
cem uerbi inueniam? cōtra eum? fugite
ergo a facie gladii: quoniam ultor iniquitatis
gladii ē: et scitote esse iudiciū. **XXI**

Respondens aut sophar naama
thites dixit. Quid rogaſſe cogitatione
mee varie succedat sibi: et in diuer
sa capitur. doctrinam qua me arguis
audia: et spiritus intelligentie mee re
spondebit michi. Hoc scio a principio
q? quo est positus homo super terram?
laus impiorum breuis sicut gaudium pro
terit ad instar pūdi. Si ascenderit uisq;
ad celum superbia eius: et caput eius nu
bes tetigerit: quasiREQUILINI in fine
perdetur: et qui eum uiderat dicent. Ubi
est? Velut somnium auolans non inue
nietur: transiet sicut uisio nocturna. Vi
culus q? eum uiderat non uidebit: neq;
ultra intuebit eum locus suus. Filij eius
atque uxor egestate: et manus illi? red
dent ei dolorem suum. Ossa eius imple
buntur uicijs adolescentie eius: et cum
eo in puluere dormient. Cū enim dulce
fuerit in ore eius malū: abscondit illud
sub lingua sua. Parcet illi et non de
relinquet illud: et celabit i gutture suo.

Panis eius in utero illius uertetur in
fel aspidū inuisceris. Diuitias quas
deiorauit euomet: et de uentre illius
recreat eas deus. Caput aspidum su
get: et occidet eum lingua vipere. Non
uideat riuulos fluminis torrens: mel
lis et butiri. Luctus fecit omnia: nec
tamen consumetur. Iuxta multitudinē
adinventionū suarū sic et sustinebit:
quoniam cōstingens nudauit pauperis
domum: rapuit et non edificauit eam: nec ē
sacra? uentre eius. Et cū habuerit que
cōcupiscat: possidere non poterit. Non
remansit de cibo eius: et propterea nichil
permanebit de bonis ei. Cū satiatus
fuerit artabit: et fluabit: et omnis dolor
irruet super eum. Utinā impleatur uenter
eius ut emittat in eum ira furoris sui: et
pluat super illum bellū suū. Fugiet arma
ferrea et irruet in arcū recum: educt? et
egredietur de vagina sua: et fulgurās
in amaritudine sua. Vadit et uenient
super eum horribiles: omnes tenebre absco
dite sunt in oculis eius. Auorabit
ei ignis qui non succendit: affliget reli
quias in tabernaculo suo. Reuelabunt reli
quias iniquitatis eius: et terra surget aduer
sus eum. Aperit erit genuē dom? illi?
detrahetur in die furoris dei. Hec est
pars hominis impij a deo: et heredi
tas uerborum ei? a domino. **XXII**

Respondens aut iob dixit. Audite
quello sermones meos: et ageris
penitentiam. Sustinete me ut et ego lo
quar: et post mea si uidebitur uerba
videte. Aliquid cōtra hominē disputa
tio mea est: ut merito non debeat cōtri
stari? Attendite me et obstupescite: et
superponite digitū ori uestro. Et ego
quādo recordatus fuero peccatorum meo
rōtūit carnē meā tenet. Quare ergo
impj uiuūt subleuati sūt cōfortatiq;

diuitijs? Seme eorum permanet coram
eis: propinquoq; turba et nepotum in
cōspetu eorum. Domus eorum secure sūt et
pacate: et non est uirga dei super illos.
Bos eorum cōcepit et nō abortiuit: vacca
peperit et nō est priuata fetu suo. Egge
diuntur quasi greges paruuli eorum: et
infantes eorum exultant lusuibus. Tenent
ympanū et cytharam: et gaudent ad
sonitū organi. Ducunt in bonis dies
suos et in pūdo ad infernū descendunt.
Qui dixerit deo recede a nobis: et scien
tiam uiaſ tuarū nolumus. Quis est
omnipotēs ut secuiamus ei? Et quid
nobis prodest si orauerim? illū? Ve
rumtamen quia non sunt in manu e
orum bona sua: cōsiliū impiorū longe
sit a me. Quotiens lucerna impiorū ex
tinguetur: et superueniet eis inundatio:
et dolores diuider furoris sui. Erunt
sicut palee ante faciem uenti: et sicut fauil
la quā turbo dispergit. Deus seuabit
filijs illius dolorem patris: et cū reddite
rit tunc sciet. Videbit oculi eius inter
fectionē suā: et de furore omnipotentis
bibet. Quid enim ad eum pertinet de domo
sua post se? Et si numerus mensum
eius dimidiatur? Aliquid deū cōtrahit
quispiā scientiā qui excelsos iudicat?
Iste moritur robustus et sanus diues
et felix: viscera eius plena sunt adipe:
et medullis ossa illi? irrigantur. Alius
vero morit in amaritudine anime sue
absq; ullis opibz: et tamē simul in pul
uere dormient: et uermes operient eos.
Ecce noui cogitationes uestras: et sen
tentias dea me iniquas. Dicitis enim.
Ubi est domus principis: et ubi taber
nacula impiorū? Interrogate quēlibet
de uisitoribz: et hec eadē illū intelligere
cōgnoscetis. Quia in die perditionis
seruatur mal? et ad diē furoris ducit.

Quis arguet corā ro vias eius: et que fecit quis reddet illi: Ipse ad sepulchra ducetur: et in cōgerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glaciis corri: et post se omnem hominem trahet: et ante se innumerabiles. Quomodo igitur cōsolamini me frustra: cū responsio v̄ra repugnare ostēda sit veritati: **xxii**

Respondēs autē eliphaz thēmanites dixit. Numquid deo potest cōparari homo: etiā cū p̄fēctus fuerit scientie: Quid prodest deo si iustus fuerit: aut qd ei cōfers si immaculata fuerit vita tua: Numquid cūmens arguet te: et veniet tecū in iudiciū: et non p̄pter maliciā tuā plurimā et infinitas iniquitates tuas: Abulisti enī pignus feartū tuorum sine causa: et nudos spoliasti vestibz. Aquā lasso nō dedisti: et esuriēti subtraxisti panē. In fortitudine brachij tui possidebas terrā: et potentissimus obtinebas eā. Viduas diminuisisti. Propterea cūcūctus es laqueis: et concurbat te formido subita. Et putabas te tenebras nō visurū: et impetu aquarū inundantiū nō oppressum iri. An cogitas qd deus recedat a te: et sup bellarū verticē sublimetur: Et dīcis. Quid enī novit deus: Et quasi p caliginē indicat. Subres latibulū eius: nec noctea cōsiderat: et circa cardines reli perambulāt. Numquid semitam sedet: custodire cupis quam calcaverūt viri iniqui qui sublati sūt ante tempus suū: et fluvius subvertit fundamentū eorum: Qui dicebāt deo recede a nobis: et quasi nichil possit facere omnipotēs. Estimabāt eū: cum ille implevit domos eorū bonis. Quorū sententia p̄cul sit a me. Videbūt iusti et letabūtur: et innocens subsannabit

eos. Nōne succisa est credidō eorum: et reliquias eorum devoravit ignis: Acquiesce igitur ei et habeto pacem: et per her habebis fructus optimos. Suscipe regere illius legem: et pone sermones eius in corde tuo. Si reuersus fueris ad omnipotentē edificaberis: et longe facies iniquitatē a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicē: et p silice torrentes aureos. Et qz omnipotēs dēta hostes tuos: et argenti coaccruiabit tibi. Tūc sup omnipotentē delicias afflues: et eleuabis ad deū faciē tuā. Rogabis eū et exaudiet te: et vota tua reddes. Decretis rem et veniet tibi: et in visis tuis splendet lūmē. Qui enī humiliat fuerit erit in glia: et q indignauerit oculos ipse saluabit. Saluabit innocēs: saluabitur aut mūdicia manū suarū. **xxiii**

Respondēs autē iob ait. Nūc qz in amaritudine est sermo meus: et manus plage mee aggravata est sup genitū meum. Quis michi rebus ut cognoscat et inueniā illū: et veniā usqz ad solū eius: Ponā corā eo iudiciū: et os meū replebo in cōpationibz: ut sciam verba que michi respondēat: et intelligā quid loquat michi. Nolo multa fortitudine cōcedat meū: nec magnitudinis sue mole me premat. Proponat equitatem cōtra me: et prueniet ad victoriā iudiciū meū. Si ad orientem iterō nō appareat: si ad occidentem nō intelligā eū. Si ad sinistra quid agam: Nō apprehendā eū. Si me veram ad dētra: non videbo illū. Ipse vero scit viā meā: et p̄babit me quasi aurū qd pignē trāsit. Vestigia eius secutus est p̄ me: viā eius custodiui: et nōt dedinaui ex ea. Nō mādans labiorū meū nō recessi: et in sinu meo abscondi verba dñs eius. Ipse enī solus est

et nemo auertere potest cogitationem eius: et anima eius quodcūqz voluit hoc fecit. Cūqz repleuerit in me voluntatem suā: et alia multa similia prelo sunt ei. Et idcirco a facie eius turbatur sum: et cōsiderās eū timore sollicitor. Deus molluit cor meum: et omnipotēs conturbauit me. Non enim petij propter imminentes tenebras: nec faciē meam operuit caligo. **xxiiii**

Ab omnipotente nō sunt abscondita tempora: qui aut nouerūt eū ignorat dies illius. Alij tenuinos transulecūt: diripiunt greges: et pauperes eos. Alij pupillos abegunt: et abducent p pignore bonū vidue. Subvertunt pauperū viā: et opprēsserunt pariter manibz terre. Alij qz dnagi in deserto egrediuntur ad opus suū: vigilātesqz ad p̄dā sperant p̄nem libris. Agnū nō suū deuenerūt: et vineā eius que vi oppresserūt vindicant. Audos dimittit homines indumenta tollentes: quibz nō est op̄rimētum in feigore: quos ymbres montū rigant: et nō habēs velamē amplexantur lapides. Vm fecerūt depredantes pupillos: et vulgū pauperū spoliauerūt. Audis et incedētibz absqz vestitu et esuriētibz trahūt spicas. Inter accuos eorum meridiani sunt: qui calcant corularibz suū. De ciuitatibz fecerūt viros genere: et anima vulneratū clamabit: et dē in vltū abire nō parit. Ipse fuerit rebelles luminis. Reseruit vias eius: nec reuersi sunt p sentias illius. Mane primo consurgit hominida: incedit egeum et pauperem: et nodem vero erit quasi fur. Quidus adulteri obueat caliginē dīcis: nō me videbit oculi: et op̄iet vulum suū. Perforat in tenebris domos sicut

in die cōdixerant sibi: et ignorauerunt lucem. Si subito apparuerit aurora arbitrantē umbrā mortis: et sic in tenebris quasi in luce ambulāt. Leuis est sup faciē aque. Maledicta sit pars eius in terrā: nec abulet p viam vinearum. Ad nimum calore trahet ab aquis nīuiū: et usqz ad inferos peccatū illius. Obliviscatur eius misericordia. Dulcedo illi venies. Nō sit in recordatione: sed contraxit sicut liquū infusus sum. Pavit enī sterilem: et que nō parit: et vidue bene nō fecit. Detrahit fores i fortitudine sua: et cū dēterit nō redet vite sue. Dedit ei deus locū p̄tentiē: et ille abutit eo in supbia. Oculi autē eius sunt in visis illius. Eleuati sūt ad modicū et nō subsistunt: et humiliabunt sicut omnia et auferentur: et sicut lūmitates spicas cōterent. Nō si nō ita qz me potest arguere esse mentitū: et ponere ante deū verba mea. **xxv**

Respondēs autē baldad suies dixit. Potestas et terror apud eū ē: q facit cōcordiā i sublimibz suis. Numquid est numerus militū eius: et sup quē non surgit lumen illius: Numquid iustificari potest homo cōparatus deo: aut apparere mundus natus de muliere: Ecce luna etiam non splendet: et stelle non sunt munde in conspectu eius: quanto magis homo putredo et filius hominis necius. **xxvi**

Respondēs autē iob dixit. Quis radiatur es: Numquid imbecillis: et sustentas brachiū eius qui non ē fortis: Cui dedisti consiliū: Forstā illi qui nō habet sapientiā: prudentiam tuā ostendisti plurimā. Quem docere voluisti: Nōne eū q fecit spiramētū: Ecce gigantes gemit sub aquis: et q habitant cū eis. Audus est infernus

rorā illo: et nullū est opemētū pēdi-
tioni. Qui recendit aquilonē sup̄ vā-
num: et appēdit terrā sup̄ nichilū. Qui
ligat aquas in nubibus suis: ut nō
erumpant pariter deorsum. Qui tēet
vultum solis: et expandit sup̄ illud
nebulam suā. Tēminū circūdedit a-
quas: usq; dum finiant lux et tēbre.
Solūne reli cōtēmisit: et pāvent ad
mutū eius. In fortitudine illius repen-
te maria cōgregata sunt: et prudētia
eius prussit sup̄bum. Spiritus ei⁹ or-
navit celos: et obstericāte manu eius
ēductus est coluber toruosus. Ecce hec
ex parte dida sunt viarum eius. Et
cum vix parvam stillam sēmonis e-
ius audierim⁹ q̄s poterit cōtēnuū mā-
gnitudinis illius intueri? **xxii**
Addidit q̄ iob assumēs parabo-
lam suā et dixit. Vivit deus qui
abstulit iudiciū meū et omnipotens q̄
ad amaritudinē adduxit animā me-
am: quia donec superest alitus in me
et spiritus dei in naribz meis non lo-
quētur labia mea iniquitatē: nec lin-
gua mea meditabit mēdaciū. Abster-
ga me ut iustos esse vos iudicē. Donec
deficiā nō recedā ab innocentia mea.
Iustificatiōe meā quā cepi tētere nō
deseram. Neq; enī reprehendit me cor
meū: in omni vita mea. Sicut impius
inimicus meus: et adversarius meus
quali iniqu⁹. Que est enī spes ypocrite
si auare rapiat: et non liberet deus a-
nimā ei⁹? **xxiii** Quid d⁹ audiet clamor
eius cū venerit sup̄ eū angustia?
Aut poterit in omnipotēte delectari: et
inuocare deū omni tempore? Dorebo
vos p̄ manū dei que omnipotētia ha-
beat: nec abscondam. Ecce omnes vos
nostis: et quid sine causa vana loqui-
mini? Hec est pars hominis impij

apud deū: et hereditas violentorum
quā ab omnipotēte suscipient. Si mul-
tiplicati fuerint filij eius i gladio erit:
et nepotes eius nō saturabūtur pane.
Qui reliqui fuerint ex eo sepelientur in
interitū: et vidue illi⁹ nō plorabūt. Si
cōportauerit quasi terra argentū et si-
cut lutū preparauerit vestimenta: pre-
parabit quidē sed in ist⁹ vestietur illis:
et argentū innotens diuidet. Edifica-
uit sicut cinea domū suā: et sicut custos
fecit umbraculū. Diues cū dormierit
nichil fecit auferre: aperiet oculos suos
et nichil inueniet. Apprehendit eū q̄si
aqua inopia: node opprimit eū tem-
pestas. Toller eū vēs? urens et auferet:
et velut turbo rapit eū de loco suo. Et
miser sup̄ eū: et nō parcer de manu ei⁹
fugies fugiet. Exinger sup̄ eū man⁹
sua: et sibilabit sup̄ illū intus locū ei⁹.
xxiv **H**abere argentū venas: et
auri p̄cipia: et auro locus est
in quo constat. Ferrū de terra tollitur:
et lapis solutus calore in ea vettitur.
Tempus posuit tenebris: et uniuersos
fitem ipse cōsiderat. Lapidem quoq;
caliginis et umbram mortis diuide
correns a p̄lo peregrināre: eos quos
oblitus est pes egēdis hominis: et in-
uios. Terra de qua oriebatur panis:
in loco suo igni subiecta est locus sa-
phiri lapides eius: et glebe illi⁹ aurum.
Semina ignorauit auis: nec inuinitus
est oculos vulturis. Nō calcauerūt cā
filij inistor: nec p̄cāsiuit per eā leua.
Ad salicē extendit manū suā: subdiit
a radicibz mōtes. In petris riuos re-
dit et vīte p̄ciosā vidit ois ei⁹. Pro-
fundā q̄ flumioꝝ securatus est: et abscō-
dita produxit in lucē. Sapientia vobis
ubi inueniuntur: et quis est locus intelli-
genti⁹? Nescit homo precū eius: nec

inuenit in terra suauiter viuētū. **xxv**
Abillus dicit nō est i me: et mare loquē-
tur nō est meū. Non dabitur aurum
obrizum pro ea: nec appendet argen-
tum in cōmutatiōe eius. Nō cōfere-
tindis indie coloribz: nec lapidi sar-
donico p̄ciosissimo vel saphiro. Nō
adequabit ei aur⁹ vel vitū: nec cōmu-
tabitur vasa p̄ ea auri recessa et emu-
nētia: nō cōmemorabūtur cōmpēra-
tione eius. Trahit autē sapientia de oc-
cultis. Non adequabit ei topasion de
ethiopia: nec cōdure mūdissime cōm-
ponetur. Unde ergo sapientia venit:
et quis est loc⁹ intelligenti⁹? Abscon-
dita est ab oculis omnium viuētium: vo-
lucres q̄ celi lacer. Perditi⁹ et mors di-
xerūt: auribz nostris audiuim⁹ famā
eius. Deus intelligit viā eius: et ipse
nouit locū illius. Ipse enī fines mūn-
di inuenit: et omnia que sub celo sunt
respiciat. Qui fecit ventis pondus: et a-
quas appendit mēsurā. Quādo pone-
bat pluuijs legem: et viā p̄cellis sonā-
tibus: tūc vidit illā et enarrauit: et pre-
parauit et inuestigauit: et dixit homi-
ni. Ecce timor dñi ipa est sapientia: et
recedere a malo intelligentia. **xxvi**
Addidit quoq; iob assumēs pa-
rabolā suā et dixit. Quis michi
tribuat ut sim iuxta mēles pristinos:
secundū dies quibz deus custodiebat
me? Quādo splendebat lucerna eius
sup̄ caput meū: et ad lumē ei⁹ ambu-
labā in tenebris. Sicut fui in diebus
adolescentie mee: quādo deus secreto
erat in tabernaculo meo. Quādo erat
omnipotēs meū: et in circuitu meo pue-
ri mei. Quādo lauabā pedes meos bu-
tiro: et petra fundebat michi riuos o-
lei. Quādo procebebā ad portā ciuita-
tis: et in platea parabant carchedonem

michi. Videbant me iuuetes et abscō-
debantur: et senes stabant assurgeren-
tes. Principes cessabant loqui: et di-
gitum sup̄ponebant ori suo. Vocem
suam cohibebant duces: et lingua ei⁹
orū gutturi suo adheret. Auris au-
diens beatificabat me: et ois videns
testimoniū reddebat michi: eo q̄ libe-
rallēm pauperē vociferante: et pupillū
cui nō esset adiutor. Benedictio p̄ritu-
ri sup̄ me veniebat: et cor vidue cōso-
latus sum. Iustitia indutus sum: et ve-
stui me sicut vestimento: et diademate
inditio meo. Ois sui ceto: et pes dau-
do. Pater eram pauperum: et causam
quā nesciebā diligentissime inuestiga-
bam. Conterebam molas iniqui: et de
dentibz illius auferēbā p̄dā m. Dice-
bamq; in nidulo meo moriar: et sicut
palma multiplicabo dies. Radix mea
aperta est sicut aquas: et ros morabit⁹
in messione mea. Gloria mea semper
innotabitur: et arcus meus in manu
mea instaurabitur. Qui me audiebāt
repetebāt sententiā: et intenti tacebāt
ad consiliū meū. Verbis meis addere
nichil audebant: et sup̄ illos stillabat
eloquiū meū. Repetebāt me sicut plu-
uiam: et os suū aperiebant quasi ad
ymbrem serotinū. Si quando ridebā
ad eos nō credant: et lux vultus mei
non cadebat in terrā. Si voluissē ire
ad eos sedebam primus. Cūq; sede-
ram quasi rex cōfūctate exercitū: etiam
tamen merentū consolator. **xxvii**
Nunc autē deridet me iuniores q̄:
quorū non dignabar p̄ces po-
nere cū canibz gregis mei. Quorū vir-
tus manū michi erat pro nichilo: et
vita ipa putabantur indigni. Egēta-
te et fame steriles: qui rodebant in soli-
tudine squalē: calamitate et miseria.

Et maderant herbas et arborum cor-
tices: et radix iuniperorum erat sicut cinis.
Qui de convallibus ista rapientes: cum
singula reperissent. ad ea cum clamore
turrebant. In desertis habitabant tor-
rentium: et in caueis terre: vel super
glaciem. Qui inter huiusmodi letaba-
ntur: et esse sub sensibus delicias reputa-
bant. Filii stultorum et ignobilium: et in
terris penitus non parentes. Nunc in
eorum canticum versus sunt: et factus sunt
eis in proverbium. Abominatur me et
longe fugiunt a me: et faciem meam con-
spicere non verentur. Pharetram enim suam
aperuit et afflixit me: et senu posuit in
os meum. Ad dexteram orientis calamita-
tis mee ilico surrexerunt. Pedes meos
subvertunt: obpresserunt quasi fluitibus
senuis suis. Dissipaverunt itinera mea:
insidiarii sunt michi et prevaluerunt:
non fuit qui ferret auxilium. Quasi rupto
muro et aperta ianua irruerunt super me:
et ad meas miseras devoluti sunt. Re-
dactus sum in viculum. Absculisti qua-
si ventus desiderium meum: et velut
nubes pertransiit salus mea. Nunc
autem in memetipso marcescit anima
mea: et possident me dies afflictionis.
Morte os meum perforatur doloribus:
et qui comedunt me non dormiunt.
In multitudine eorum consumit vestimen-
tum meum: et quasi rapitio tunice sic
circumtulit me. Comparatus sum luto: et
assimulatus sum faville et cineri. Cla-
mo ad te et non exaudis me: et non re-
spicis me. Mutatus es michi in crudeli-
tem: et in duriciam manus tue aduersus
michum. Eleuasti me: et quasi super ventum
ponens elidisti me valde. Scio quia
iniqui tradas me: ubi constituta est do-
minus omnium vinctum. Veruntamen non ad
consumptionem rotarum emittis manum

tua: et si corruerit ipse saluabis. Stetit
quondam super eo qui afflictus erat: et com-
pariebatur anima mea pauperi. Ex-
pectabam bonam et venerunt michi mala: pre-
solabatur lux et erupit tenebre. Interi-
ora mea effluuerunt absque ulla rege: pro-
pulerunt me dies afflictionis. Metes in-
reddebam sine furore resurgens in turba
clamavi. Frater sui draconum: et socius
strucionum. Lacus mea denigrata est
super me: et ossa mea aruerunt pre cau-
mate. Versa est in ludum cythara mea: et
organum meum in vocem flentium. **xxxii**

Pepigi sedus cum oculis meis: ut ne
cogitarem quid de virgine. Quam
enim parvam habere in me deus delu-
peret: et hereditatem omnipotentis de-
cellis. Numquid non perditio est ini-
quo: et alienatio operantibus in iusti-
tiam? Nonne ipse considerat vias me-
as: et cundos gressus meos dinume-
rat? Si ambulavi in vanitate et festi-
navi in dolo pes meus: appendat me
in laqueum iustitiae: et sicut deus simplicita-
tem meam. Si dedinavi gressus me-
os de via: et si secutus est oculus meus
cor meum: et si in manibus meis adhe-
sit macula: seram et alius comedat: et
progenies mea eradicetur. Si deceptus
est cor meum super mulierem: et si ad hostium
amicum mei insidiatus sum: sicut alterius
sic virgo mea: et super illam incurram
alij. Propter enim nequias est et iniquitas
maxima: ignis usque ad perditionem deu-
rans: et omnia radicibus gemmina. Si
contempsisti subire iudicium cum seruo meo
et ancilla mea: cum disceptarem aduer-
sum me. Quid enim faciam cum surrexerit
ad iudicandum deus: et cum quaesierit quid
respondebo illi? Numquid non in ore
fecit me qui et illi operatus est: et for-
mauit me in vulva matris? Si negavi

quod volebam pauperibus: et oculos vidue
expectare feci. Si comedi buccellam meam
solus: et non comedit pupillus ex ea.
Quia ab infanzia mea crevit mecum
miseratio: et de utero matris mee egres-
sa est mecum. Si desperi pretereuntem eo
quod non habuerit indumentum: et absque o-
perimento pauperum. Si non benedixe-
runt michi lacera eius: et de velleribus
ovium meorum calefactus est. Si leuavi
super pupillum manum meam etiam cum viderem
me in porta superiorum: humerus meus
a iumentis suis radat: et brachium meum
cum suis ossibus contingatur. Semper enim
quali tumetes super me studus timui
deus: et potius eius ferre non potui. Si
putavi aurum robur meum: et obrizum di-
xi fiducia mea. Si letatus sum super mul-
tis divitiis meis: et quia plurima rep-
perit manus mea. Si vidi solem cum ful-
gere: et lunam incensum dare: et letatum
est in abscondito cor meum: et osculatus
sum manum meam ore meo. Quod est iniqui-
tas maxima: et negatio contra deum
altissimum. Si gavisus sum ad ruinam
eius qui me oderat: et egulaui quod inue-
nisset eum malum. Non enim dedi ad pecca-
dum guttur meum: ut repeterem maledi-
ctens animam eius. Si non dixerunt viri
tabernaculi mei: quis daret de carnibus
eius ut satureremur. Foris non mansi
peregrinus: ostium meum viatori patuit.
Si abscondi quasi homo peccatum meum:
et celavi in sinu meo iniquitatem meam.
Si repavi ad multitudinem inimicam:
et deperdis propter iniquitatem meam: et non
magis tacui nec egressus sum ostium.
Quis michi retribuatur adiutorem ut desi-
derium meum audiat omnipotens: et librum
scribat ipse qui iudicat: ut in humero
meo portem illum et circumdum illum quasi
coronam michi. Per singulos gradus

meos pronuntiabo illi: et quasi princi-
pi offeram eum. Si aduersum me ter-
ra mea clamat: et cum ipsa sulci eius
descent. Si feudus eius comedi absque
pecunia: et animam agriculturalium eius
afflixit: pro frumento oritur michi
tribulus: et pro ordeo spina. **xxxiii**
Emiserunt autem tres viri isti respon-
dere iob: eo quod iustus sibi videretur.
Et iratus indignatusque est heliu filius
barachel buzites de cognatione ram.
Iracundus est autem aduersum iob: eo quod iustus
se esse diceret coram deo. Porro aduersum
amicos eius indignatus est eo quod non in-
venissent responsum rationabilem:
sed tantummodo condemnassent iob.
Igitur heliu expectavit iob loquentem:
eo quod seniores essent qui loquebantur.
Cum autem vidisset quod tres respondere non
possent: iratus est vehementer. Re-
spondensque heliu filius barachel buzi-
tes dixit. Iunior sum ego: vos autem an-
tiquiores. Ideoque dimisso capite ve-
nitus sum vobis indicare sententiam.
Sperabam enim quod etas prolixior
loqueretur: et annorum multitudo doce-
ret sapientiam. Sed ut video spiritus est
in hominibus: et inspiratio omnipotentis
dat intelligentiam. Non sunt longevi
sapientes: nec senes intelligunt iudicium.
Ideo dicam audite me: ostendam vobis
etiam ego mentis scientiam. Expectavi enim
sermones vestros: audiui prudentiam
vestram. Donec disceptarem in limoni-
bus vestris: et donec putarem vos aliquando
dicere considerabam. Sed ut video non est
qui possit arguere iob: et respondere re-
vobis limonibus eius. Ne forte dicam
invenimus sapientiam: deus periet eum
non homo. Nichil locutus est michi:
et ego non secundum sermones vestros respo-
debo illi. Exinmuerunt nec responderunt

ultra: abstuleruntque a se eloquium. Quoniam igitur exortavi et non sunt locuti: steterunt nec responderunt ultra: respondebam et ego parum meum: et ostendam scientiam meam. Plenus sum enim sermonibus: et coarctat me spiritus uteri mei. En venter meus quasi multum absque spiraculo: quasi lagunculas novas dirupit. Loquar et respicabo paululum: aperiam labia mea et respondebam. Non accipiam personam viri: et deum homini non equabo. Melior enim quam diu subsistam: et si post modicum tollat me factor meus. **xxxii**

Audi igitur iob eloquia mea: et omnes sermones meos audis. Ecce aperui os meum: loquatur lingua mea in faucibus meis. Simpliciter corde meo sermones mei: et sententia labia mea pura loquuntur. Spiritus dei fecit me: et spiraculum omnipotentis vivificavit me. Si ponas responde michi: et aduersus faciem meam consistet. Ecce et me sicut et te fecit deus: et de rodo luto ego quodque formatus sum. Veritatem miraculum meum non te reuertat: eloquentia mea non sit tibi grauis. Dixisti ergo in auribus meis: et voce verborum tuorum audiui. Mūdus sum ego et absque desiderio: immaculatus et non est iniquitas in me. Quia querelas in me repperit: ideo arbitrat me inimicum tibi. Posuisti in ueruo pedes meos: custodiuit omnes sententias meas. Hoc est ergo in quo non es iustificatus. Respondebo tibi: quia maior sit deus homine. Aduersum eum contendis: quod non ad omnia verba responderit tibi. Semel loquitur deus: et secundo idipsum non reperit. Per somnium in visione nocturna: quando ieruit sopor super homines: et dormiunt in ledulo. Tunc aperit aures virorum et

reuidens eos inleuit disciplina: ut auertat hominem ab hijs que fecit: et liberet eum de superbia: reuens animam eius a corruptione: et vitā illius ut non trahatur in gladium. Incepit quoque per ledulam i ledulo: omnia ossa eius marcescere facit. Abominabilis ei sit in uita sua panis: anime illius ribus ante desiderabilis. Tabet caro eius: et ossa que recta fuerant nudabuntur. Appropinquabit corruptioni anima eius: et uita illius mortificabitur. Si fuerit pro eo angelus loquutus unum de similibus ut annunciet hominis equitatem: miserabitur eius et dicit. Libera eum: ut non descendat in corruptionem. Inueni i quos ei perierit. Consumpta est caro eius a supplicio: reuertat ad dies adolescentie sue. Deprecabitur deum et placabilis ei erit: et uidebit faciem eius in iubilo: et redet homini iustitia sua. Respiciet homines et dicit. Peccavi et vere deliqui: et ut erā dignus non recepi. Liberauit animam suā ne peregeret in interitum: sed uentis lucem uideret. Ecce hec omnia operatur deus tribus uicibus per singulos: ut reuocet animas eorum a corruptione: et illuminet luce ueritatis. Attende iob et audi me: et tace dum ego loquor. Si autem habes quod loquaris responde michi. Loquere. Volo enim te apparere iustum. Quod si non habes audi me: tace et docebo te sapientiam. **xxxiii**

Pronuntiatis itaque heliu etiam hec locutus est. Audite sapientes uerba mea: et eruditi auiscultate me. Auris enim uerba probat: et guttur elatas gustu diiudicat. Iudicium eligam nobis: et inter nos uideam quid sit melius. Quia dixit iob iustus sum: et de subuerit iudicium meum. In iudicando enim me mediator est: uolens sagitta

mea absque ullo peccato. Quis est uir ut est iob qui bibit sublaminatione quasi aquam: qui gradit cum operatibus iniquitatis et abulat cum uiris impijs? Dixit enim non placebit uir doctus si ruerit ei eo. Ideo uiri cordati audite me. Absit a deo impietas: et ab omnipotente iniquitas. Opus enim hominis reddet ei: iuxta uias singulorum restituet eis. Vere enim deus non condemnabit fudra: nec dissipatus subuerit iudicium. Quē constituit alius super terram: aut quē posuit super orbem quē fabricat? est? Si direxerit ad eum cor suum: spiritus illius et flatus ad se trahet. Deficiet omnis caro simul: et homo in cinerem reuertetur. Si habes ergo intellectum audi quod dicere auscultat uocem eloqui mei. Nūquid qui non amat iudicium sanari potest? Et quomodo docui eum qui uult? est intantum condemnas? Qui dicit regi apostata: qui uocat duces impios. Qui non accipit personas principum: nec rogauit tyranni cum disceptaret contra pauperes. Opus enim manuum eius sunt uniuersi. Subito moriuntur: et in media nocte turbabuntur: pulsat pertransibit et aufert uisum absque matu. Quasi enim eius super uias hominum: et omnes gressus eorum considerat. Non sunt tenebre et non est umbra mortis: ut abscondatur ibi qui operantur iniquitatem. Neque enim ultra in hominis potestate est: ut ueniat ad deum in iudicium. Conteret multos innumerabiles: et stare faciet alios pro eis. Mouit enim opera eorum: et idcirco inducet nodum et conterent. Quasi impijs percussit eos in loco uidentium. Qui quasi de industria recesserunt ab eis: omnes uias eius intelligere noluerunt: ut perire faceret ad deum clamorem

egenit: et audiret uocem pauperum. Ipso enim concedere pacem: quis est qui contemneret? Nequid absconderit uultum: quis est qui contempleretur eum? Et super gentes: et super omnes homines. Qui regnare facit hominem ypoctisam pro peccata ipsius. Quia ergo ego locutus sum ad deum: et non prohibebo. Si erraui tu doce me. Si iniquitatem locutus sum: ultra non addā. Nūquid a te deus repperit eam: quia displicuit tibi? Tu enim cepisti loqui et non ego. Quod si quid nobis melius loquere. Viri intelligentes loquantur michi: uir sapiens audiet me. Iob autem stulte locutus est: et uerba illius non sonant disciplinam. Patere mihi probetur iob iustus: ad finem: ne desinas ab homine iniquitatis: quod addit super peccata sua blasphemiam. Quer nos inter iustos restringat: et tunc ad iudicium pro uocet sermonibus suis deum. **xxxiiii**

Agitur heliu hec rursum locutus est. Nūquid equa uidetur tibi tua cogitatio: ut diceret iustior deo sum? Dixisti enim. Non tibi placet quod reatus est. Vel quid tibi p̄detur: si ego peccauero? Itaque ego respondebo sermonibus tuis: et amicus tuus tecum. Suscipe reliquias et intueri: et contemplate ethera quod aliorum te sit. Si peccaueris: quod ei nocet? Et si iniquitate fuerit iniquitates tue: quid facies contra eum? Porro si iustus egeris: quid donabis ei: aut quod de manu tua accipiet? Homini qui similis tui est nocet: impii a tua: et filii hominis adiuuabit iustitia tua. Propter multitudinem calumniatorum clamabunt: et iustitiam propter uim brachij tyrannorum. Et non dicit ubi est deus qui fecit me: qui dedit carnitina in morte. Qui docet hos super iumenta terre: et super uolucres celi erudit eos? Ibi clamabunt: et non respondet

propter superbiam malorum. Non ergo frustra audiet deus: et omnipotens causas singulorum incutiet. Etiam cum dixit non considerat: iudicare tota illo: et repeda tu. Nunc enim non infert furorrem suum: nec ulciscitur scelus valde. Ergo iob frustra aperit os suum: et absque scientia verba multiplicat. **xxxv**

Addens quoque heliu hoc locutus est. Sustine me paululum: et indicabo tibi. Adhuc enim habeo quod pro deo loquar. Reperta scientia meam a principio: et operatore meum probabo iustum. Vere enim absque meditatione sermones mei: et perfecta scientia probabit tibi. Deus potentes non abiicit: et ipse sit potens: sed non saluat impios: et iudicium pauperibus tribuit. Non auferet a iusto oculos suos: et reges in solio collocat in perpetuum: et illis eriguntur. Et si fuerint in cathenis: et vinciantur funibus pauperum: indicabit eis opera eorum: et scelera eorum: quia violenti fuerunt. Reuelabitque aurem eorum ut corripiat: et loquetur ut reuertantur ab iniquitate. Si audierit et obliuiscerint: complebunt dies suos in bono: et annos suos in gloria. Si autem non audierint: transibunt per gladium: et consummentur in stulticia. Simulatores et callidi provocant iram dei: neque clamabunt cum vindicta fuerint. Morietur in tempestate anima eorum: et vita eorum inter effeminatos. Scripserit de angustia sua pauper: et reuelabit in tribulatione aure eius. Agitur saluabit te de ore angustio latissime: et non habere fundamentum subter te. Requies autem mens tue erit plena pinguedine. Causa tua quasi impij iudicata est: et causa iudicij recipies. Non te ergo superet ira ut aliquem opprimas: nec multitudo donorum inclinet te. Deponere

magnitudinem tuam absque tribulatione: et omnes robustos fortitudine. Ne propterea has nodes ut ascendat populus pro eis. Cave ne dedines ad iniquitatem. Nunc enim repisti sequi post misericordiam. Ecce deus recessus in fortitudine sua: et nullus ei similis in legillatoribus. Quis poterit scrutari vias eius: aut quis poterit dicere operas eius iniquitates? Meminero quod ignores opus eius: de quo tenebatur viri. Omnes homines vident eum: unusquisque invenitur procul. Ecce deus magnus vincit scientiam nostram. Numerus annorum eius inestimabilis. Qui auferet stellas pluvie: et effudit nubes ad instar gurgitis. Qui de nubibus fluunt: que pretergunt cuncta desuper. Si voluerit descendere nubes quasi tentorium suum: et fulgurare lumine suo desuper: cardinesque maris operiet. Per hoc enim iudicat populos: et dat escam in istis mortalibus. In manibus abscondit lucem: et precipit ei ut rursus adveniat. Annuntiat de ea amico suo quod possedit ei: licet et ad eam possit ascendere. **xxxvi**

Super hoc cepavit cor meum: et emortui est de loco suo. Audiet auditionem in recedere vocis eius: et sonum de ore illius procedentem. Subter omnes celos ipse considerat: et lumen illius super terminos terre. Post eum rugit sonitus: et tonabit voce magnitudinis sue: et non investigabit cum audita fuerit vox eius. Tonabit deus in voce sua mirabiliter: qui facit magna et intractabilia. Qui precipit nivem ut descendat in terram: et hiemis pluvias et imbris fortitudinis sue. Qui in manu omnium hominum signat ut noverint singuli opera sua. Ingressus est bestia latibulum suum: et in antro suo morabitur. Ab interitibus egreditur tempestas: et ab antro feigus.

stante deo cunctis gelu: et rursus latissime fundunt aque. Frumentum desiderat nubes: et nubes spargit lumen suum. Que lustrat cuncta per circuitum quocumque eas voluerit gubernantis duxerit ad omne quod precepit illis super faciem orbis terrarum: sive in una tribu sive in terra sua: sive in quocumque loco misericordie sue eas iusserit inveniri. Ausculta hec iob: et considera mirabilia dei. Numquid scis quando precepit deus pluvias: ut ostenderet lucem nubium eius? Numquid nosti sentias nubium magnas: et perfectas scientias? Nonne vestimenta tua calida sunt cum perfata fuerit terra aethro? Tu forsitan cum ro fabricas? et celos: qui solidissimi quasi ere fusi sunt. Quid nobis quid dicam? illi. Nos quippe involuimus tenebris. Quis narrabit ei que loquor? Etiam si loqueretur homo deuorabitur: at nunc non videtur lucem. Subito aer rogetur in nubes: et ventus caeteris fugabit eas. Ab aquilone aurum venit: et a deo formidolosa laudatio. Digne eum inveniri non possumus. Magnus fortitudine et iudicio et iusticia: et enarrari non potest. Ideo timebunt eum viri: et non audebunt contempleri omnes qui sibi videntur esse sapientes. **xxxvii**

Respondens autem dominus iob de turbine dixit. Quis est iste involutus sententias sermonibus impijs? Accinge sicut vir lumbos tuos: interroga te: et responde michi. Vbi eras quando ponebam fundamenta terre? Indica michi si habes intelligentiam. Quis posuit mensuras eius si nosti: vel quis recendit super eam lineam? Super quo bases illius solidare sunt? Aut quis dimisit lapidem angulariter? cum me laudaret simul aethra matutina: et iubilaret

omnes filij dei? Quis condidit ostia mare quando erumpebat quasi de vulva pedens: cum ponerem nubem vestimentum eius: et caligine illud quasi panis infantie obvoluerit? Circumdedit illud reminis meis: et posui pedes et ostia: et dixi. Usque huc venies: et non pedes amplius: et hic constringes tumentes fludus tuos. Numquid post ortum tuum precepisti diluvio: et ostendisti aurore locum suum: et tenuisti cruciata retema terre: recessisti impios re ea? Belluunt ut lutum signaculum: et stabit sicut vestimentum. Auferetur ab impijs lux sua: et brachium recessum constringetur. Numquid ingressus est profundum maris: et in novissimis abissi deambulasti? Numquid aperte sunt tibi porte mortis: et ostia tenebrosa vidisti? Numquid considerasti latitudinem terre? Indica michi si nosti omnia in qua via lux habitet: et tenebrarum quis locus? sicut duras unumquodque ad terminos suos: et intelligas sentias domus eius. Sciebas tunc quod nasciturus esses: et numerum dierum tuorum noveras? Numquid ingressus es thesauros nivis aut thesauros gradinis aspersisti: que paravi in tempus hostis: in die pugne et belli? Per quam viam spergiat lux: dividatur estus super terram? Quis dedit vehementissimo ymbri rursus: et via sonantis conituit: ut plueret super terram absque homine in deserto ubi nullus mortalium commoratur: ut impleat imum et desolatam: et producat herbas virentes? Quis est pluvie pater: vel quis genuit stillas rosis? De cuius utero egressa est glacies: et gelu de celo quis genuit? In similitudinem lapidis aque durantur: et superficies abissi constringitur. Numquid coniungere valebis mirantes stellas pliatas: aut